3 1761 07568894 5

MODERNE DAMER.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/modernedamerkris00paul

JOHN PAULSEN.

MODERNE DAMER.

(Kristiania-billeder.)

KØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & Co.

1883.

PT
8163
P28M8

LIBRARY
FEB 16 1976
UNIVERSITY OF TORONTO

Bestem dig nu, Valdemar! Vil du eller vil du ikke gå med mig til fru Schønberg iaften?«

»Ja — nei — — Ser du, jeg kender hende jo slet ikke — Det er så underligt — sådan uden videre —«

»Men jeg skal jo føre dig ind — Jeg kommer ofte i hendes hus — Vi er sågar dus —«

»Ja, det er sandt — men —«

»Nei, nu vil jeg ikke ha' flere men'ner . . . Det er altså et ord, at du går med.«

Den sidst talende, dr. Westgård, var en mager, smukt klædt mand, på 30 år, hvem hans skaldede pande dog gav et ældre udseende. Han havde blondt hår og skæg. Det eiendommelige ved dette blege ansigt var modsætningen mellem de små, vandblå barneøine og det sarkastiske drag om munden. — Hans ven, Valdemar, en

yngre, slank herre med briller og langt, sort hår, sad grublende med kaffekoppen i hånden og cigaren i munden. Han var øiensynlig ikke tilfreds med den afgørelse, som hans ældre kammerat havde truffet. Med rynkede bryn så han udover cafeen.

De sad i »Grand hotel« i det hjørne, hvorfra man behersker hele udsigten over »Carl Johan« og op imod studenterlunden. Udenfor januardagens hele tristhed, den grå, lave himmel, den smudsige sne, de afbladede, sorte træer på Ejdsvoldspladsen, og langs den øde gade nogle forfrosne, velindpakkede skikkelser — indenfor hele kedsommeligheden ved en norsk cafés trykkende tomhed. De få gæster, som her og der havde isoleret sig, talte sammen i en hviskende tone. En raslen af en avis lød som en stor larm i denne stilhed. Oppe i krogen havde et par departementsfolk samlet sig om domino-spillet. Man hørte af og til et »For satan«, eller en tilfreds, sagte fløiten, når spillet gik godt. I sin egenskab af regeringsmænd var de modigere end de øvrige gæster.

»Men hvorfor vil du partout, at jeg skal se denne fru Schønberg?« spurgte Valdemar omsider og kastede ærgerlig cigarstumpen. Det anede ham dunkelt, at der ikke vilde komme noget godt ud af dette møde.

»Fordi hun er noget af det pikanteste, som Kristiania kan by' en fremmed. Og du er jo gennemreisende. Du bør under dit ophold her studere hele menageriet.«

»Er hun da så aparte?«

»Hun er en moderne dame — et sælsomt produkt af vor overgangstid. — Nogle kalder hende en »fremtidskvinde«. Dog vilde jeg ikke ønske, at alle fremtidskvinder blev slig.«

»Du synes altså ikke om hende?«

»Hm — jovist,« svarede dr. Westgård, og hans skeptiske mine veg for en viss forlegenhed. »Men se nu selv og døm.«

Han forlangte to glas Curaçao til cafeen.

»Skål da, Valdemar! Hvor det var hyggeligt at se dig igen! — Ligeså lærd og from som i gamle dage! Slet ingen forandring! — Jo, nogle rynker i panden . . . Men fortæl mig nu, hvordan du har havt det i disse år, vi ikke har seet hinanden.«

»Å, jeg har ikke stort at fortælle . . . Jeg har levet i ro i —sund (han nævnte en liden, vestlandsk by). Jeg har banket græsk og latin ind i skolegutterne, og ved siden af, i ledige stunder, har jeg botaniseret en smule. Du kan tro, vi har en fin flora der vestpå —«

»Din gamle lidenskab! — Og ingen anden har fortrængt den? Hm! — Ingen små forliebelser . . . ingen forlovelser —«

Valdemar smilte, og da fik hans brune, aflange ansigt et eget udtryk af godhed.

»Nei, du! Jeg er fri — jeg lever sammen med min gamle, prægtige mor — ja, du husker vel hende fra dengang, du besøgte os i ferierne? — Du må tro, det var tungt at skilles fra hende. Jeg har nu fået permission fra skolen et helt år for at være udenlands og studere moderne sprog. Foreløbig blir jeg dog et par uger her i Kristiania. — Og du? Hvordan går det dig? Har du mange patienter?«

»Å ja — Om sommeren går det mig best. Da er jeg ansat ved et badested.«

Der blev en længere pause, som vennerne udfyldte ved på en tankefuld vis at puste store røgskyer op mod taget.

»Er hun smuk?« spurgte pludselig Valdemar.

»Hvem?«

»Fru Schønberg naturligvis.«

»Å, jeg sad i andre tanker . . . Javist er hun smuk. Kendere påstår, at der for tiden ikke gives nogen skønnere dame i hovedstaden.«

»Du gør mig ræd for at møde hende. Ung er hun også?«

»Omkring de tredive . . . men hun ser yngre ud — Hun bærer sin alder udmærket.«

»Og hendes mand?«

Dr. Westgård så på ham.

»Ja, der berører du det ømme punkt. Det blir nok nødvendigt, at jeg sætter dig en smule ind i »de lokale forholde«, inden vi besøger hende. Ellers kunde du let begå en fadaise. Fru Schønberg er født i en småby på vestlandet, hvor hendes far var håndværker eller sådant noget. Hun var netop konfirmeret — uf, er det da umuligt at opdrive en god cigar her! — da hun blev gift med en ældre, rig grosserer. Et fornuftparti fra hendes side! Men hvor manden nu er bleven af, om han er død eller levende, skal jeg ikke kunne sige dig. Nogle påstå, at han efter en svigagtig fallit er rømt til Amerika. Det visse er, at fruen testamenteredes en slump penge af en slægtning af manden — det var en gammel, naragtig pebersvend, der havde forliebet sig i hendes smukke øine — og at hun da straks forlod småbyen og kom herind, bestemt på at ville spille en rolle. Det er en rastløs, ærgerrig natur. Hun holder nu et slags »salon« her. Rygtet siger, at hun ved sin ankomst hid søgte at nærme sig de finere høirekredse, hvor hun imidlertid af flere grunde ikke blev akcepteret, og at hun da i fuldt raseri gjorde helt om og sluttede sig til vort parti. »Ja, du er naturligvis venstremand, Valdemar?«

»Jeg er, skam at sige, ingenting . . . Mine sprog, mine planter — —«

»Ja, for hos fru Schønberg møder du kun venstre. Der kommer literater og politikere —«

»Har hun børn?«

»En liden pige på 8—9 år, Emilie. Og nu ved du, hvad du bør vide . . . Altså på gensyn iaften . . . Apropos, man kommer ikke i kjole — ganske almindelig.«

Fru Schønberg havde modtagelse i sin smukke leilighed i Homansby.

De store, elegante værelser var stærkt oplyste og fulde af blomsterduft, dobbelt behagelig nu ved vintertid. Overalt såes zwibler, lillieconvaller og narcisser. To af værelserne havde denne pompejansk røde farve, som findes så hyppigt i nye kristianiahuse, men det tredie og inderste, fruens egentlige residents, var tapetseret med mørkegrønt, og her var belysningen dæmpet af den grønne, gennemsigtige skærm over lampen. På småbordene lå bøger, politiske og videnskabelige værker, med afskrækkende lærde titler.

Da dr. Westgård kom med sin ven, var allerede de fleste af gæsterne samlede. Fruen sad i sit kabinet, i midten af den grønne fløielssofa, omringet af sine beundrere. Man lo høit

og snakkede i munden på hverandre. Fruen selv var den livligste.

»Må jeg forestille dig en god ven — Valdemar Johnsen, adjunkt. Jeg har været så fri at ta' ham med . . . Jeg ved jo —«

Fruen tillod ikke doktoren at fortsætte. Hun vendte sig med sit mest strålende smil mod Valdemar, hvem hun rakte hånden. »Inderlig velkommen, hr. adjunkt... Værs'god, tag plads!.. Nei, ikke der — der kan jeg jo ikke se Dem — her hos mig.« — Hun rykkede tilside i sofaen. »De har vel hørt nyhederne fra Stockholm? Landtmannapartiet vinder mere og mere terræn . . . Men lad mig ikke glemme at forestille Dem for selskabet —«

Valdemar kastede et blik udover salen. Det undrede ham, at der var så få damer tilstede.

»Per Løken, vor unge politiker — ja, ham kender vel adjunkten fra bladene? — Han forstår såmænd at læse regeringen teksten, hahaha —. Frederik Knap, forfatteren. Hans lille skitse »Dagen derpå« blir netop oversat på tysk . . . Otto Schrøder, maler . . . Vor store, uforlignelige Otto — naturligvis impressionist på sin hals (hun så smilende på malerens elegante skikkelse), Steinar Rolland, vor fine kritiker . . Vogt Dem for hans pen . . . den er skarp. — Marius Borg, et professoremne —«

De mere fremragende af herrerne var presenterede — Turen kom nu til damerne.

»Min beste veninde, frøken Aleksandra Randers . . . Fru Carstens (det er hende, som skriver de politiske korrespondancer herfra til —bladet, hviskede hun i Valdemars øre), Frøken Pauline Sommerfeldt.«

Valdemar havde bukket på en kejtet vis flere gange. Han følte, hvordan alt blodet steg ham til hovedet. Nu mønstrede han i al stilhed damerne. »Frøken Aleksandra« var liden og vissen, med stor, fornem næse og gult, buklet hår, smykket med blå bånd. Fru Carstens, bleg og høi, bar en sort dragt uden pretensioner. Frøken Sommerfeldt sad i en krog, halvt skjult bag en palme. Han fik blot et glimt af hende. Det forekom ham dog, at hun hverken var ung eller smuk.

»Blir adjunkten længe her?« spurgte fruen og rullede et cigaret-mundstykke af sølv, en gave af forfatteren Knap, mellem fingrene. »Ja, De blir vel ialtfald til februar, til storthingets åbning? Vi glæder os så allesammen dertil . . . Iår er store sager oppe — Ikke sant, fru Carstens?«

»Ja, jeg skrev netop i mit siste brev — Med beundrende forventning ser Europa op til det lille Norge, der ruster sig til en kamp, som —«

»Ak!« afbrød hende frøken Aleksandra sværmerisk, »for en flau rolle vi kvinder vil spille, om der virkelig skulde blive krig . . . Hænderne gagnløse i fanget! . . Nei, mon det ikke da var bedre at ta' riflen i hånden og slås sammen med mændene —«

Valdemar så næsten forskrækket på den lille krigslystne dame, der i sin iver fægtede med hænderne i luften — men Per Løken, den unge politiker med de store fanatiske øine og det skødesløst knyttede slips, smilte overlegent.

»Det har ingen fare, mine damer,« sagde han med en stor gestus, som om han stod på tribunen med et folkehav foran sig. »Situationen er forholdsvis rolig . . . Redaktør Nilsen — De ved, han kommer til presidenten — fortalte mig idag, i al fortrolighed, at regeringen sandsynligvis må krybe til korset . . . Der er ingen anden udvej — Til Canossa, til Canossa —«

Maleren Otto strakte sig gabende i en sofa. Han lagde ikke skjul på, hvor denne samtale kedede ham. »Professor-emnet«, der med sine buskede bryn og sit lange hår så ud som en vildmand, tog op en lommekniv og begyndte i al ro at rense sine negle. Steinar Rolland bladede med en blaseret mine i en netop opskåret bog.

En liden, lysklædt småpige med et rosenrødt silkebånd om livet listede sig nu ind i salen. Det var den lille Emilie. Hun hviskede nogle ord til moderen, der omfavnede hende theatralsk. »Er du der, søde barn? Så bordet er i orden?«

Fruen reiste sig og meldte, at der var serveret. Inden hun valgte sig bordherre, nærmede hun sig hurtigt dr. Westgård: »Hvem er denne din adjunkt?« spurgte hun hviskende. »Johnsen? — Navnet lyder så plebeiisk —«

»Trøst dig — han er af fornem familie,« svarede Westgård med en ringeagt, som han havde møie med at skjule. — »Er du så tilfreds?«

Fruen vendte sig med dobbelt venlighed mod Valdemar, som hun udmærkede ved at tage ham tilbords.

Anretningen var enkel og hjemlig. Kold oksesteg, brød, smør og ost. Dertil øl og dram for herrerne, the til damerne. Samtalen gik kvikt. Fruen havde et ord til hver af gæsterne, hun smilte og nikkede og skålede, fortalte bynyheder og småvitzer. Fredrik Knap holdt sig ganske taus, så travlt havde han med at spise. Man skulde tro, at han ikke havde smagt mad på fjorten dage. Per Løken holdt sig til Lysholmeren. »Den river så forbandet godt i halsen,« forsikrede han. Frøken Aleksandra løftede indigneret sit buklede hoved.

Måltidet var endt. Man gik tilbage til fruens kabinet. Fruen bød cigarer omkring. Selv tændte hun sig en cigaret. »Nu indvier jeg Deres mundstykke,« sagde hun forbindtligt til Knap, der gren af henrykkelse og udtrykte galant ønsket om at være i »det misundelsesværdige mundstykkes sted.« Frøken Aleksandra røg også.

»Snart kommer toddyen, mine herrer . . . Ja, vi damer tager os også et lidet glas — for selskabs skyld.«

Man placerede sig mageligt i de bløde fløielssofaer og lænestole. Samtalen stansede. Den behagelige døsighed efter måltidet faldt over alle.

Der var så hyggeligt i fruens lille kabinet. Det mørke tapet, den dæmpede belysning, de bløde sæder, de duftende blomster — og så lagde den blå røg fra cigarerne sig som et koket flor udover det hele.

Valdemar havde aldrig i sit liv seet et yndigere værelse end dette. Den skønne kvinde, der beboede det, havde ligesom beåndet det — der var ikke en død krog i det — trykket sit personligheds-præg, kastet en vis duft over altsammen. I sit hjærte takkede han nu sin ven fordi han havde introduceret ham. Doktoren sad imidlertid og røg i taushed, idet han benyttede sig af kabinettets skumring til ugenert

at betragte husets frue. Der var både mistro og ømhed i dette underlige blik.

Tjenestepigen trådte ind med et bræt, hvorpå toddy-ingredientserne. Herrerne »bryggede« sig et glas. Damerne nølede en stund, så fulgte de efter.

»Men Pauline — vil ikke også du — bare en dråbe — det er slet ikke stærkt —«

»Nei tak — jeg drikker ikke toddy — det ved du — jeg er ikke vant dertil —«

Fruen rynkede sine sorte, veldannede øienbryn. Uden at Pauline selv vidste det, havde der været noget fornemt afvisende i hendes tone. Som en fremmed, taus og iagttagende, med en mine, der vekslede mellem lykke og skuffelse, uendelig nervøs i alle sine bevægelser, sad hun i dette brogede lag. Hun kunde være en 26 år og var ikke vakker. Panden var dog klog, øinene gode og trohjærtige. Figuren var spinkel og fin. Dragten enkel og dog så elegant.

»Men en liden cigaret, Pauline — Det er da så uskyldigt —«

»Nej tak, kære — Jeg har jo engang sagt dig —«

»Nå, jeg skal ikke nøde dig . . . Når du er så fin på det —«

Pauline glattede nervøst ud en fold i sin kjole.

En spæd, krampagtig hosten lod sig høre. Det var lille Emilie, som Per Løken havde lokket til at drikke af sit rygende toddyglas.

»Er De gal, Løken?« raabte fruen. »Vil De ødelægge barnet for mig? — Gå nu tilsengs, Mimi!«

Men »Mimi« hørte slet ikke på det øre. Hun listede sig hen til Pauline, som hun indsmigrende gned sig opad lig en liden kattekilling.

Frøken Aleksandra talte om det afskyelige ved, at man i »vore oplyste dage« byggede nye kirker. Fru Schønberg gav hende medhold.

»Alle gamle kirker burde nedrives — eller indrettes til skolehuse,« sagde hun med cigaretten mellem de små hvide tænder. »At bygge nye er en hæslig anakronisme. Hvem tror vel i vore tider på sligt juks? Disse latterlige dogmer! Og hvem er det, spør' jeg, som hver Søndag fylder kirkerne? Børn og gamle kærringer — eller dumme soldater, som føres did på kommando! Det bevidste hykleri præker for uvidenheden og idiotismen.«

»Bravo!« råbte maleren Otto. Han gabede ikke mere.

Valdemar så pa hende. Så tog han brillerne af og pudsede dem.

»Ja, jeg har ikke sat min fod i et »gudshus«, siden jeg blev konfirmeret,« sagde Knap

og strøg sin lille moustache. »En forfatter som jeg burde forresten studere alt, også — fårene.«

»Haha,« lo maleren.

Den lille Emilie hørte på dem med store, opspilede øine.

»Mama,« sagde hun, »på skolen siger de, at —«

»Gud, er du endnu herinde,« råbte fruen irriteret. »Marsch, iseng!«

Hun reiste sig og tog barnet ved hånden. Så opfordrede hun det til at sige farvel til selskabet. Knaps afskeds-hilsen til den lille bestod i en røgsky, som han leende pustede hende op i ansigtet. Den lille hostede og smilte derpå med tårer i øinene.

Moderen førte barnet ind i sovekammeret. Hun vilde råbe på tjenestepigen, men erindrede, at denne var beskæftiget i køkkenet. Så klædte hun selv barnet af — hun rev i sin utålmodighed skørterne så hurtigt af det, at båndene sprang — og hjalp det iseng. Det var så søvnigt, at det neppe kunde holde øinene åbne.

»Læs så din aftenbøn, Mimi —«

»Fader vor, du, som er i himlen —«

»Helliget vorde,« supplerede moderen, da barnet søvndrukkent nikkede.

»Dit navn —« Den lille gabede.

»Videre,« befalede moderen gnættent.

»Tilkomme dit — — Å, det er så langt, mama ... Kan jeg ikke slippe — bare iaften —« Og den lille gabede pany.

»Ja, du er vel træt iaften — Du har været for længe oppe — Ja, så sov da i guds navn, barnet mit.«

Hun kyssede det med virkelig ømhed, skruede ned den osende natlampe, og vendte hurtigt tilbage til salonen.

»Jeg må be' selskabet undskylde min fraværelse — men man er jo først og fremmest mor —«

Hun høstede en masse komplimenter for sin eksemplariske måde at opdrage barnet på. Men Pauline deltog ikke i denne ros.

Samtalen blev imidlertid mere og mere støiende. Store hjemlige og fremmede navne surrede én om ørene.

Frøken Aleksandra talte om statsøkonomien og dens dyrkere. Hun beundrede særlig Malthus, men da professor-emnet kom med en tvetydig vittighed over dennes bekendte essay om folkeformerelsen, taug hun forskrækket. På slige debatter turde hun ikke indlade sig. Ja, havde hun endda været gift, det havde været en anden sag. Hun vekslede behændigt thema og berørte Stuart Mill og kvindens undertrykkelse. Men

professor-emnet, der nu var færdig med sin neglerensning, forsøgte sig atter i at være vittig.

Fru Carstens derimod deklamerede om — toldbeskyttelse, og snakkede sig ganske varm over dette interessante emne.

»Gud!« råbte fru Schønberg — har De virkelig færdig Deres artikel om toldbeskyttelsen? Å, læs den op! Det vil bli' så uhyre morsomt —«

Herrerne så forskrækkede på hverandre. Maleren nærmede sig betydningsfuldt døren.

Fru Carstens beklagede, at artiklen allerede var sendt til »Dagbladet« for at trykkes — og herrerne drog atter ånde.

»Men så må De, Knap, være så snil at foredrage noget . . Jeg ved, at De har færdig en ny »skitse« . . . Har De den ikke med?«

Knap bukkede, gik ud i entréen, søgte i sin frakkelomme, og vendte så tilbage med et manuscript i hånden.

»Bravo!« skreg damerne og indtog mageligere stillinger. Også Pauline bøiede sig frem.

»Gør Dem bare ikke for store forventninger,« bad Knap og rettede på sit slips. »Det er kun en lille studie efter naturen.«

»Naturen!« råbte frøken Aleksandra, allerede begeistret. »Studie efter naturen!«

»Allerede titlen spænder,« sagde fru Carstens, »den er så enkel —«

»Og så bramfri,« tilføiede frøken Aleksandra.

Knap satte sig i positur for at læse. Det var en ung, mørk, velbygget mand, som man kunde kalde smuk, hvis trækkene havde været mindre oppustede og frække, og øinene havde havt en mindre uren glans. Der var noget raskt over hans holdning, og hans dragt var elegant, men af denne forlorne fornemhed, som man undertiden ser hos opvartere. Et kæmpestort silkeslips med en nål af uægte koral dækkede omhyggelig skjorten, hvis renhed det altså blev vanskeligt at kontrollere. Hans vide, krøllede manchetter faldt usædvanligt langt frem over de røde fingre, og hans skos tilstand vilde neppe tåle at granskes nøiere. Skumringen i kabinettet kom særlig dem tilgode.

Da Knap var færdig med sin »studie« — han havde læst med en egen, nonchalant Kristiania-tone — blev der en underlig, næsten forlegen taushed, mens den ene hemmeligt så på den anden.

»Men det er jo familien N., som De har tegnet — lyslevende!« udbrød omsider frøken Aleksandra. »Fy!«

Knap svarede med et infamt smil, der slet ikke var benægtende.

»Hvor det vil ærgre fru N.,« sagde værtinden, »hele hendes huslige misère således udbredt for publikum —«

»Å, hun er så hoffærdig og arrogant — hun har såmænd godt af det,« sagde frøken Aleksandra. »Hun gider neppe hilse på folk, når hun møder dem . . . Men De, Knap, skulde ha' prygl. De gik jo ud og ind der i huset. Man havde tillid til Dem, man ansá Dem for en ven —«

»Hvad forlanger De, min frøken? — Vi forfattere trænger nu engang til modeller — ligesom malerne. Hvad sa' ikke Moliere: »Jeg tar min eiendom, hvor jeg finder den —«

»Men ikke alle forfattere er Molierer, beste Knap,« sagde værtinden. »Desværre.«

Pauline, der med uvillie havde hørt på den hele samtale, reiste sig for at gå.

»Allerede?« råbte fru Schønberg.

»Min vogn venter, ved du . . . Og desuden, mor — — Farvel da — tak for iaften.«

Hun hilste høfligt på alle, og det forekom Valdemar, at hendes øine hvilte særligt venligt på ham — eller var det blot en indbildning? . .

Paulines bortgang fulgtes af en lang pause.

»Hun er så elskværdig,« sagde endelig fru Carstens.

»Noget stiv,« supplerede frøken Aleksandra.

»Igrunden var det nokså bra', at hun gik,« sagde fru Schønberg, »det er ligesom hun ikke hører rigtigt hjemme blandt os . . . Nu er her koseligere, ikke sant?«

Hun tog sig en ny cigaret.

»Javist — Ved du, hvad man i byen nu kalder Pauline for? »Overløbersken«. Man kan ikke tilgi'e, at hun, der tilhører en slig gammel, aristokratisk familie, har sluttet sig til os — En generals datter . .«

»Ja, noget skal man jo ha' at snakke om,« sagde fru Schønberg ligegyldigt og slyngede en røgsky op mod loftet. Og så opfordrede hun herrerne til at lage sig nye glas toddy.

Opfordringen var overflødig. Herrerne havde til overmål taget for sig af varerne. Stemningen var nu »Fanden så gemytlig«, forsikrede Knap og dreiede lyksalig sin lille moustache. Per Løken svor på, at republiken var den eneste regeringsform, som duede. Fru Schønberg gav ham ret og forlangte, at alle konger og præster skulde hænges, først da fik man fred i verden. Maleren strakte sig indolent i sofaen og vrøvlede begeistret om pariser-salonen og impressionismen, »noget nyt, ser De, noget fandens nyt«. Steinar Rolland glemte ganske at kritisere malerens udtalelser, for toddyen havde virket også på ham. Han var umærkelig gledet over i den sentimentale stemning, han fandt nu, at det ikke var værd at leve og råbte jamrende, idet han heldte cognac i sit glas, på døden, døden. »Professoremnet« fik en pludselig trang til at fortælle om sine videnskabelige bedrifter, og damerne, hvem Knap havde givet et nyt glas toddy »til deling« (den var så sød og god, forsikrede de) svang sig op mod skyerne. Det var filosofi og skønliteratur og historie. Fru Schønberg og hendes veninde, frøken Aleksandra, disputerede ivrigst. De stredes, så de blev ganske røde og hede i ansigtet. I debattens rivende strøm faldt nu og da som en bombe det imponerende navn på en europæisk berømthed.

Damerne havde forresten den vane at omtale alle disse fremmede genier på en egen fortrolig, familiær vis. Man skulde tro, at det var deres yngre fættere, som de nådigst protegerede.

»Nu appelerer jeg til Dem,« sagde pludselig fru Schønberg og vendte sig med et indsmigrende smil mod Valdemar. »De skal være voldgiftsmand i trætten . . . Aleksandra og jeg disputerer om den engelske historieskrivning. De ved, hvor forskellig Buckle og Carlyle er i sin opfatning . . . For Carlyle er jo historien kun de store mænds historie, en række af glimrende biografier, alt er »heroes and heroworship«. Buckle derimod er tilbøielig til at give massen, tidsånden, hele fortjenesten. For ham er den store mand kun det villieløse instrument, hvorpå tidsånden spiller . . . Aleksandra holder fast på sin Carlyle, hun har nu hele sit liv været en »herosdyrker« — Jeg derimod finder, at ingen af de to store engelske historikere har ret — for begge går de til yderligheder . . . Der må findes, ikke sant, herr adjunkt, en forsonende middelvei, der gi'er den store mand sit, uden dog at glemme tidsomstændighedernes mægtige indflydelse . . . Hvad mener De?«

Han kunde intet svare — han kendte forresten kun af navn de to historikere — blændet

af hendes skønhed og det liv, hvormed hun talte, så han og så han atter på hende Hun lå nonchalant tilbagelænet i lænestolen, en stilling, der lod hendes fyldige buste, indsnørt i en moderne ulden tricot-trøie, træde endnu stærkere frem. De snevre ærmer var så korte, at de stærke, hvide håndled, hvorpå en massiv guldbracelet, vistes. Hun tændte sin cigaret, der var gået ud, og den lille, blålige flamme fra fyrstikken kastede et underligt drillende, halv dæmonisk skær over hendes sydlandsk blege, ligesom meislede ansigt, indrammet af det mørke hår. Hendes øine — Valdemar havde aldrig i sine levedage seet noget deiligere — var mørkeblå, men changerede ofte og tog en sort glans. De havde dette ædle, aflange snit, som vi beundrer på de græske gemmer, og blikket var så tankefuldt, så dybt, så i fjernet søgende —

»Men De siger jo slet intet,« lo fruen, smigret af denne taushed, som hun så vel forstod, vant som hun var til at behage og erobre, »måske De alt i stilhed har taget parti for Aleksandra?«

»Du må undskylde min ven,« sagde dr. Westgård, der hele aftenen havde holdt sig stille og iagttagende, undertiden med et udtryk af lidelse, »han kommer lige fra provinsen — Han har endnu ikke stødt på et sligt vidunder som du.«

Fruen bed sig i læben. Doktoren havde talt i en tone, der ikke var fri for ironi. Valdemar så vekslende på fruen og vennen og tænkte ved sig selv: »Mellem de to må der engang være foregået noget. Hvad kan det vel være?«

»Der er pinedød ikke mere cognac på karaflen!« råbte Knap med en hæs stemme. En dæmpet, misfornøiet brummen fra de øvrige fulgte på denne oplysning. »Den, som nu havde et stykke salt sild,« sukkede Per Løken.

Fru Schønberg tænkte: »Det lader til, at de betragter min salon som et værtshus,« og hun vekslede et betydningsfuldt blik med frøken Aleksandra. Denne sprang op som en raket, fru Carstens fulgte hendes eksempel. Snart var hele selskabet i fuldt opbrud. Knap var særlig øm i tolkningen af sine afskeds-følelser. Han vilde ikke slippe den smukke værtindes hånd, han kyssede den flere gange, og hun lod det ske med denne halv smilende, halv trætte mine, som man viser påtrængende børn.

»Har De noget imod, at jeg anmelder Ibsens nye bog i —bladet?« spurgte fru Carstens til afsked. »Redaktøren, som jeg traf idag, mente at —«

»Kære — anmeld den bare — De går slet ikke mig i næringen. Jeg har for tiden nok at gjøre med min oversættelse — Buckles essays, ved De —«

»Kom nu snart igen,« sagde hun til Valdemar og rakte ham hånden. »Her er De altid velkommen.« Og hun ledsagede disse ord med et blik, der sagde meget mere. Valdemar følte det lige i hjertebunden — og sitrede. »De kan forresten godt komme alene, uden Deres mentor,« tilføiede hun hviskende. »Tys, ikke et ord, der er han!«

Dr. Westgård nærmede sig og sagde kort farvel.

Ved enden af slotsbakken skiltes selskabet og gik hver sin vei. »Professor-emnet« var kavaller for damerne og fulgte dem hjem. Det siste, Valdemar hørte af selskabets samtale, var Knaps henvendelse til maleren: »Du må pinedød låne mig en krone, Otto, ellers får jeg ingen middagsmad imorgen. Jeg er ganske blank. Vær nu ingen gerrig hund! Frem med portomonnaien!«

Valdemar drev op og ned i sit leiede værelse i R—gaden. Der var slet ingen tanker om søvn, han var i en uro, en nervøs ophidselse, der var sjelden for hans noget flegmatiske sind. Blodet brusede og ligesom prikkede ham i huden — og fra fru Schønbergs salon fulgte der en egen atmosfære med i hans renlige, prosaiske stue, det var en stærk tobakslugt (selv røg han sjeldent) og så en parfume, en ubeskrivelig parfume, der fik én til at drømme om vår og violer . . .

Han åbnede vinduet, den kolde vinterluft strømmede ind — og han lukkede det igen. Uf, denne hede, denne brænden i blodet!

Han havde levet så ensformigt, så roligt i sin provins, de kvinder, han der havde mødt, var så stille, så blyge, og så — uvidende. Og så kom denne fru Schønberg, uventet som en

åbenbarelse, i hans vei. Det var for ham en ny, hidtil ukendt kvindetype. Skønhed parret med ånd, med viden og selvstændighed! Og så denne hjertensgodhed, der strålede over alt! Lidt fri måske, for fri — men det måtte vel skrives på tidens regning? . . .

Ogsa han havde læst Mills berømte bog, ogsa han, der eiede en slig herlig mor, troede pa et nyt kvinde-ideal, på en lys fremtid, hvor den vundne frihed vilde gøre kvinden sikrere og fornemmere, og ligeoverfor manden, hvem hun ikke længer havde grund til at mistro, ligefremmere, søsterlig fortrolig — uden dog at berøve hende noget af hendes fine ynde.

Det »kammeratslige« — ja, det var ordet, der karakteriserede fru Schønbergs opførsel mod sine gæster — mon det ikke var et af disse bud, der varslede om noget skønt, om en ny æra for kvinden? Hun var et barn af sin tid, som den i gæring, i overgang (han erindrede sin vens bemærkninger om hende hin dag i caféen) og kunde umulig være fuldkomnere end tiden selv. Men i al sin ufærdighed var hun deilig som en vår-knop, lokkende, rigt bebudende som den . . .

Han tog frem et album, hvori han blandt andre fotografier havde profilet af et græsk gudinde-hoved — og han så længe og ømt på disse aflange, rolige øine, hvorover mørke bryn

bestemt tegnede sig, på den lige, fine Næse, hvis linie umærkeligt gik over i pandens, og på den korte, svulmende tykke mund, der i sin kraftige skønhed forsmåede at smile —

Ja, det lignede hende, dette græske profil — Det lignede . . .

Han huskede pludselig hendes håndtryk — hvor det var varmt og trofast! Det var som om hans fingre endnu havde ilden deraf. — Han huskede hendes smil, og den freidige måde, hvorpå hun havde seet ham lige ind i øinene — lige ind i sjælen.

Han besluttede sig til ikke at sige et ord til sin ven om, hvad fruen havde tilhvisket ham ved afskeden. Var det ikke allerede som om han delte en hemmelighed, en sød hemmelighed med hende?

Hvad mon hendes fornavn kunde være? I en af bøgerne på hendes bord stod der skrevet Kamilla Schønberg. Det måtte være hendes Navn . . . Kamilla! . . . Hvilken vellyd i dette vokalrige ord! Og hvor navnet passede hende! . . . Nei, det var blødt, for blødt . . . Hjørdis burde hun hede . . .

Han drak et glas vand for at køle sig af. Da opdagede han, at der lå et brev til ham på bordet.

Han betragtede, ikke uden rørelse, disse gamle, krogede skrifttræk. Det var fra hans mor. Han læste, langsomt nydende, brevet — og disse små, huslige nyheder, de hjertelige formaninger, den ømme bekymring for hans helbred, de gode råd om altid at bære uldent nærved kroppen og lade være med at tage koldt bad om morgenen, en uskik, mente moderen, der tilslut vilde ødelægge hans helse — alt dette kastede ham pludselig over i en ny stemning.

Han var atter hjemme — —

Han sad i sit venlige studere-værelse med de store, ligetil gulvet gående vinduer, hvorfra man så ud over fjorden . . . Han læste flittigt . . . Døren til sideværelset stod åben. Derinde syslede moderen, han hørte hendes sagte, lidt slæbende skridt, og denne bløde lyd af hendes filt-tøfler var ham behagelig, den ligesom akkompagnerede hans stille tanker. Undertiden listede moderen sig ind i helligdommen og begyndte i al hemmelighed at støve af hans bøger — men se, det vilde han ikke! — og så stredes de, den eneste strid, han kunde huske at have ført med sin eiegode mor.

Han måtte smile ved erindringen.

Ja, hvad havde ikke denne mor været for ham — legekammerat, ven, opdrager, altsammen! De to havde i stilhed og arbeide levet et liv

sammen, et liv, fuldt af taus harmoni, ubekymret om verden udenfor, dens larm, dens intriger, dens elskovshistorier. Denne kærlighed til moderen havde udfyldt ham ganske. Ingen af de unge damer, som nu og da hilsede på moderen, havde formået at gøre hende rangen stridig. Han havde forresten godt mærket, at moderen ikke likte den unge pige, som han viste nogen udmærkelse eller som udmærkede ham. Hun var skinsyg på ham, hun vilde have ham alene for sig — den kære gamle! — og at give denne uindskrænket regerende, despotisk elskende mor en svigerdatter, var en tanke, som han ikke engang vovede at lade opstå hos sig — så dumdristig, så formastelig forekom den ham.

Hun var dronningen i hans hjem — og skulde være det uhindret sålænge han levede.

Da faderen, dèn gamle provst, lå på sit sidste, lagde han — å, det kunde aldrig glemmes! — moderens skælvende hånd i hans og hviskede med sit brustne mæle: »Snart har hun blot dig igen, Valdemar — vær en god søn!«

Og i samme stund — han var dengang en gut på 14 år — havde han svoret i sit stille sind, blot at leve for moderen.

Og han havde holdt sit ord hidtil. Hun var lykkelig — —

Han læste hendes brev op igen og det var som om et par vennehænder lagde sig med velgørende køling over hans hede pande . . .

— Imidlertid vågede også fru Schønberg. Hun var alene i kabinettet med dets osende lamper, dets tobaks-kvalm og tømte flasker. Med hænderne under hovedet, hagen i veiret lå hun udstrakt på kanapeen og så stivt og åndsfraværende op mod taget. Værtindens glade mine var nu som en maske strøget bort fra hendes ansigt. Hun var bleven usædvanlig bleg, ligesom ældet, og de sorte bryn var tæt sammentrukne. Et par gange vædede hun de tørre læber med spidsen af sin tunge.

»Kunde jeg endda få sove,« sukkede hun, »og glemme — — Var det dette liv, jeg vilde?« Hun reiste sig og gabede. »Der må dog være noget andet, noget bedre . . .«

Men slige skrupler havde hun blot om aftenen — og når hun var alene.

Hendes bedstefar var en jævn bondemand, der var flyttet ind til byen. Faderen drev en liden høkerhandel. Moderen havde en kort tid været koristinde ved et omreisende dansk theaterselskab, siden havde hun ernæret sig som sypige. Hun havde arbeidet for »de fineste familier« i byen, og på grund af dette og sit ungdomsforhold til »konsten«, prætenderede hun halvt at være en dame. Hun var en flittig abonnent i Jomfru Riis' leiebibliothek, hun affekterede svagelighed, talte læspende og gik langsomt. I hendes skuespil og romaner var jo de interessante heltinder mere eller mindre sygelige. Den frodige sundhed kunde være god nok for hverdagsfolk og bønder. Hendes »svagelighed« hindrede hende dog slet ikke i at skændes brutalt med manden og uddele klaskende ørefigen til den lille forknytte tjenestepige.

Sit giftermål med høkeren betragtede hun som en slags mesalliance. Det var en stille, pietistisk mand, der gik flittigt i kirke, sang salmer hjemme og betragtede konens romaner som en djævelens fristelse. Undertiden kunde man i høker-boden høre underlige duetter. Han sang slæbende og jamrende på »Hvo ved, hvor nær mig er min ende«, og på den anden side af disken trallede konen, der fra sin theatertid endnu havde en smule røst tilbage:

»O, intet i verden kan lignes ved et bal,
en pige, der danser, hun virker i sit kald —«

Datteren Kamilla var ikke mange år, inden moderen betroede hende, hvad »gode partier« hun havde afslået for den »høkersjæls« skyld. Hun kunde ha' været grosserer-frue, hvis hun bare havde villet, raslet i silke og drukket the hos »de store«. Der var også en dansk »konstner«, som havde friet til hende — å, han var så yndig som elskeren, altid så »sjantil«, men da han desværre ikke var »solid« i pengeveien, havde hun med blødende hjerte kastet vrag på ham. Hun talte altid med datteren om, hvor prægtigt »de fine familier« havde det, deres møbler var så elegante, gulvtæpperne så bløde — og hvilken utrolig lykke det var, at stå på fortrolig fod med dem, og hvilken anseelse rang og rigdom giver.

Når hun havde været ude i butikkerne og tilfældigvis mødt og fået et nik af de fornemme fruer, for hvem hun tidligere havde syet, kom hun helt strålende hjem og fortalte hæseblæsende datteren, at åmtmandinden eller bispinden havde hilst på hende — å, så venligt og fortroligt, ja, som til en veninde. Og atter måtte så hendes mand, den stakkels høker, holde for! Ja, hvad havde hun ikke ofret for det uvittige menneskes skyld! Hun turde ikke tænke på det uden at blive melankolsk — eller at give et ørefigen til tjenestepigen, over hvem hendes grætne sindsstemning i regelen udgød sig.

En ubetvingelig lyst til at udmærke sig, til at glimre, til at stige ind i den trylle-verden, som moderen så forførerisk skildrede, disse høiere samfunds-lag, opelskedes ubevidst i Kamillas sind. Faderen søgte at drage hende over til sig. Han lærte hende salmer og læste i bibelen med hende — men i næste øieblik havde hun i hånden en af moderens romaner af Eugen Sue eller Paul de Kock, hvori hun fordybede sig, eller hun studerede nogle gamle mode-journaler, som moderen eiede, og drømte om elegante toiletter, om baller og soiréer. At faderen var af bondeherkomst lærte hun snart at betragte som en plet på familien, et dunkelt punkt, som skulde dækkes over. I hendes øine stod den byfødte

mor, der ikke »knotede«, men talte et slags bogsprog, og hvis far var en liden håndværker, langt høiere. Talte hun om sin familie, mente hun altid moderens.

Kamilla modnedes tidligt. Den slibrige lekture, de ulykkelige familieforhold bidrog sit dertil. Hun gik i byens beste skole. Smuk og begavet som hun var, blev hun snart veninde med de fornemste børn i klassen. Hvilken triumf for den forfængelige mor at se barnet i »slig god omgang«! Når Kamilla kom hjem fra skolen, med nogle franske stilebøger under armen og sorenskriverens lille, fint klædte datter ved sin side, så stod moderen altid ved vinduet, skjult bag et gardin, og nød kneisende dette syn.

Så kom konfirmations-alderen. Kamilla havde sin forste, alvorlige skuffelse. Den lille by lærte hende, ligesom moderen før, at der gives »fine« og »simple« folk i denne verden — og at hun, høkerens datter, ikke hørte til første kategori. Man gav baller og selskaber, alle hendes skoleveninder blev budne, men ikke hun — — Hun stod udenfor kredsen. »Å, den som var rig og fornem,« sukkede hun, hun sad der alene på sit lille kammer og hørte den smeltende danse-musik over fra den anden side af gaden, hvor amtmandens gård lå.

Nogle af veninderne blev sendt til pensioner i Schweitz og Frankrige. Imidlertid talte hendes fa'r om, at det nu var på tide, at hun gjorde lidt gagn for alle de penge, han havde kostet på hende. Hun burde stå i boden og hjælpe ham, for moderen blev mere og mere umulig, hun var ofte uartig mod kunderne, som hun så over hovedet.

Moderen skreg over sig, datteren også. Hun, der kunde fransk næsten som sit modersmål, hun, der sværmede for Heine, hvis »Buch der lieder« var hendes yndlingslæsning — hun skulde stå derude i det mørke kælder-hul, der stinkede af gammel-ost, af sild og pølse, og handle med alle disse drukne forvrøvlede bønder, der lugtede langveis af brændevin! — — Aldrig i verden! Før dø — —

Moderen, der sammenlignet med hende var udannet, havde ikke kunnet udholde dette rå trælle-liv i boden . . . Hvordan skulde da hun, den velopdragne, den æsthetiske? —

Men faderen, der var en streng mand, holdt fast på sit. Da fik Kamilla en idé. Hun vilde tage ud som guvernante. Det gjorde jo nu for tiden høie embedsmænds døtre — altså kunde det vel heller ingen skam være for hende. . .

Med megen møie opnåede hun faderens samtykke. Inden Kamilla tog ud, skulde hun få

lov at være et halvt år i ro hjemme, for at uddanne sig i musik, et fag, hvori hun endnu stod noget tilbage.

Da mødte hun en aften — det var på en koncert — Jon Schønberg, den muntre, rige grosserer, om hvis svire-lag hele byen talte. Han kente hendes fa'r, påstod han, de stod i forretnings-forhold til hinanden. En dag, da hun tilfældigvis var nede i boden hos faderen, traf hun ham pâny, i ivrig samtale med denne. Så kom han en dag og besøgte dem i hjemmet. Tilslut friede han. —

Han var 20 år ældre end hende, og hans godmodig-brutale væsen var ikke af den slags, som falder i en ung piges smag. Hun vilde slet ikke ha' ham. Men da græd moderen og vred jamrende sine hænder. Dette var lykke, sagde hun, dette var ære. Schonberg hørte til byens mest ansete familier, som hans hustru vilde hun blive udmærket som dronning, hun kunde klæde sig i de flotteste dragter, holde hest og vogn, give store selskaber — ja, som fru Schønberg kunde hun se ned på alt det rak, som tidligere havde forsmået hende, fordi hun var fattig. —

Tilslut overtalte hun datteren. Hun havde behændigt slået på de rette strenge.

Giftermålet blev ulykkeligt. Kamilla gik ganske op i selskabs-livet, det var fest på fest, baller, middage, soiréer. Hendes skønhed og intelligents gjorde hende overalt bemærket og samlede om hende en flok unge, beundrende kavallerer, med hvem hun indlod sig i et undertiden noget letsindigt koketteri. Manden morede sig på sin vis. Han forlibte sig i hendes tjenestepiger og gjorde hyppige småreiser til Hamburg, hvorfra han vendte bleg og udlevet tilbage.

En ung, elskværdig sjø-officer indførtes ved denne tid i hendes hus. Han gjorde kur til hende og hun — ja, ligeoverfor ham svigtede hende pludselig alle hendes små kunster og beregninger — —

Hun elskede ham.

Det var en jubel og en kval, som hun aldrig før havde kendt. Jubel over denne nye stormende følelse, der beruste hele hendes væsen, kval, ulidelig kval ved at mindes forholdet til manden. For første gang i sit liv reflekterede hun derover og fortalte sig selv i klare ord, at hun havde solgt sig, solgt sig for en anseet stillings skyld. . . . Å, kunde den aldrig vaskes af, denne skam-plet! Og der legede barnet, den lille Mimi, som det levende bevis på hendes foragtelighed. . . . Turde hun, der var falden så dybt, hæve sine øine mod en ung, ædel-

sindet mand? Havde hun bare mødt ham dengang . . . da hun var fri og uskyldig . . . Nu var alt forbi . . . hendes lykke knust. . . . Med bitterhed erindrede hun moderens verdslig kloge råd. . . . Ja, denne mor havde meget at svare for. . . . »

Sjø-officeren reiste ud med en af vore fregatter til middelhavet. Hun så ham aldrig mere. Det eneste minde, hun eiede om ham, var en liden, forgyldt messing-knap af hans uniform, som han engang havde tabt på gulvet i hendes salon. Ofte betragtede hun den . . .

Efter hans bortreise sank hun hen i sløvhed, alt forekom hende så tomt, så interesseløst. I selskabs-livet tog hun ikke mere del.

Hun sad ene på sit værelse, læste og studerede som én, der skulde op til eksamen. Det var mest bøger af alvorligt, belærende indhold.

Dog, disse studier gav kun en stakket glemsel. — Atter kastede hun sig ind i selskabslivet, dennegang på en febersyg, rastløs måde, der hos tilskuerne vakte medlidenhed og forundring. Enhver så — kun ikke hendes mand —, at her var noget brudt, noget, som skulde begraves under danse-melodier og smiger — —

Da kom krisen. Manden gik fallit — hans flotte liv havde været megen skyld deri — og

rømte. Ingen vidste hvorhen. Samtidig døde hendes far.

Så tog den gamle, hjertensgode onkel Tobias sig af hende. Hun havde altid været den gamle, rige ungkarls kæledægge. Og nu var hun her i hovedstaden — ikke lykkelig, men heller ikke det modsatte. Hun ventede hver dag, at noget nyt og stort skulde hænde, en uventet begivenhed som i en roman, der skulde fæstne og præge hendes liv.

En uge var gået hen. Kamilla og Knap sad sammen i det grønne kabinet. Han var kommen for at takke »for sidst«.

»De elsker mig altså,« sagde Kamilla og havde møie med at skjule sin gaben.

»Nei,« svarede Knap med et frækt grin, »De ta'r feil, frue —«

»Glæder mig — glæder mig virkelig.«

»Tror De, at jeg vilde være så dum at fortælle Dem det, hvis jeg nu virkelig elskede Dem? — Nei! — Da vilde det gå mig, som de andre, der kommer i Deres hus. De har jo allesammen, fra Per Løken til »professor-emnet«, presenteret Dem sit hjerte på en tallerken — og derfor ringeagter De dem nu — ialfald keder disse mennesker Dem forfærdeligt.«

»De har måske ret,« svarede Kamilla og lagde atter hånden over den gabende mund.

»Men jeg vil ikke, frue, at De skal blive ked af mig så snart.«

»Og derfor kommer De her så ofte?« spurgte hun med et ondskabsfuldt smil.

»Hm! — Hvorfor jeg kommer her? Jo, det skal jeg pinedød sige Dem —«

»Ingen banden — må jeg be' —«

»Pardon! — Undertiden kommer jeg her for at få en aftensmad gratis — ja, træk ikke på skuldrene, skønne frue! De skulde blot vide, hvilket bohemien-liv en stakkels forsulten Kristiania-literat fører — oftest kommer jeg dog for at studere Dem . . .«

»Ja, det er sandt,« sagde hun ligegyldigt, »jeg glemmer, at De er forfatter, en stor psycholog —«

»Å, spot ikke —«

»En moderne naturalist, der er så fattig på fantasi, at han blot kan fotografere den nøgne virkelighed —«

»De har truffet det på prikken,« svarede Knap og et cynisk glimt kom frem i hans små, sorte, plirende øine.

»Og nu skal jeg være Deres model —«

»De er dèt allerede — har været det i lang tid. Her er ikke spørgsmål om Deres villie.«

»Tak!« Kamilla så ned, idet hun dreiede på sit guld-armbånd, og der spillede et halvt

overlegent, halvt skælmsk smil om hendes mund. »Nu vil De altså skrive om mig? . . . De er overbevist om, at De forstår mig, at De kender mig ud og ind —«

»Hele Deres sjæl ligger åben for mig som denne bog.« Han pegte på Buckles essays, der lå opslået på bordet.

Kamilla stræbte at sætte op et alvorligt ansigt.

»Å, fortæl mig da lidt om mig selv. . . . Jeg ved intet. . . . De ved, at den, man sidst kender, er én selv.

»Indrømmet, frue.«

»Er jeg ond eller god?«

»De er ingen af delene?«

»Blandings-gods, heh?« spurgte Kamilla, hun kunde ikke mere bevare sin ro, men blinkede skælmsk til ham.

»Netop! De burde komme i støbe-skeen ligesom — — ja, hvad fanden hed han nu?«

»Per Gynt! Men jeg tror, De har drukket, Knap. . . . Så tidligt på dagen —«

»Bare et lidet glas portvin, skønne frue, vær ikke bange —«

»Gå videre da! Hvad for andre feil har jeg?«

»Lad mig se! — Først og fremst er De noget behagesyg — men det er forresten alle fruentimmer —«

»De forstår at sige komplimenter —«

»Og så er De — ja, De er nu ikke altid rigtig sand — engang eller to har jeg grebet Dem i små-løgne.«

Kamillas bryn rynkedes umærkeligt.

»De påstår f. Ex., at De holder så uendeligt af Deres »gamle, søde mor«, faktum er imidlertid, at De slet ikke liker hende, at De ikke vil se hende for Deres øine, at De tvang hende til at blive alene tilbage dernede i fillebyen, mens De kom herind — for at stråle som en ny stjerne. . . . Denne simple, jævne kone vilde kun genere Dem i Deres nye, glimrende forhold — kan De nægte det? Ja, det var nu den sag! . . . Og desuden er De —«

»Overbærende, overbærende først og fremst, ikke sandt, herr Knap,« svarede Kamilla. Hun reiste sig hårdt og hendes øine gnistrede. »En meget god egenskab — men også den kan overdrives. — De trætter mig med Deres plumpheder og taktløsheder, ved De det? . . . Farvel, herr — bajads!« .

Hun forsvandt i et indre værelse, hendes sovekammer, og lukkede døren efter sig. Knap stod slukøret tilbage og bed på sine korte negle. Et par minutter ventede han. Da åbnedes døren på klem, og Kamillas smilende ansigt tittede ind mellem dør-åbningen.

»De må forresten gerne komme igen. — Jeg er slet ikke sint på Dem . . . tværtimod, De morer mig. . . . De har mange feil, men De er ialfald ikke falsk — som såmange andre. De siger Deres mening ligeud. . . . Aftensmad skal De også få, og et glas toddy ovenpå. Toddy er jo Deres liv-drik? Adieu da, bajadsen min!«

Døren lukkedes atter. Knap tog sin hat, børstede dens luvslidte rand, satte den flot på tre hår og gik så fløitende ud af salen.

»Satan til fruentimmer!« mumlede han.

En stund senere ringede det på entréklokken. Tjenestepigen meldte dr. Westgård.

»Du har dog vel ikke sagt, at jeg er hjemme?« spurgte Kamilla hurtigt.

»Jo—o!«

»Uf, hvor kedeligt, Berthe! — Når han en anden gang kommer, så sig, at jeg er ude. . . . Han plager livet af mig, ser du. — Såmegen snak og moraliseren! — Men lad ham da slippe ind, siden han engang er der.«

Et af de karakteristiske træk ved Kamilla var hendes fortrolighed med tjenestepigerne. Hun behandlede dem som bon camarade — når hun ikke til afveksling skændte på dem.

Pigen gik. Kamilla betragtede sig i speilet. Hun ordnede sine krøllede pande-hår og trak ned de uldne tricot-ærmer, der altid vilde krybe

tilbage mod albuen. Så tog hun et sy-arbeide i hånden og satte sig med en snusfornuftig husmoder-mine i sofaen.

Doktoren trådte ind.

»Goddag, Kamilla. — Så flittig —«

»Goddag, — Værs'god, tag plads!« — Å, det er kun en krave til Mimi, jeg arbeider på.«

Hun så med et venligt smil på ham og han kunde ikke undlade at beundre, nu som hundrede gange før, det deilige, tankefulde udtryk i disse mørke øine.

»Tak for den sidste, hyggelige aften!«

»Du morede dig altså. . . . Jeg frygtede for det modsatte. — Du sad der så taus og gnaven. . . . Åbned du engang munden, så var det for at sige mig noget ubehageligt« — hun betragtede mønstrende sit arbeide — »men det er jeg nu engang vant til.«

Hun sukkede og bed tråden over.

»Kamilla« — — udbrød doktoren og så hjælpeløs, halvt angrende på hende.

»Men lad os for guds skyld ikke rode op i gamle stridigheder. . . . Fortæl mig heller noget om din ven, adjunkten. . . . Har du talt med ham siden?«

»Ja. . . . Han kunde ikke nok rose dig — han var ganske begeistret. . . . Ja, der har du fået en ny tilbeder —«

Kamilla lo, og der var slig vellyd, slig seiersglæde i denne latter.

»Synes du om ham, Kamilla?«

»Meget. . . . Men hvorfor kommer han her ikke oftere?«

»Jeg skal bede ham — han er noget sky, forstår du — kommer fra et stille hjem i en småby midt op i hovedstads-livet. . . . Jeg skal sige ham, hvor du længes efter ham.«

»Længes! Det er for stærkt. — Men jeg liker ham.«

»Er det virkelig sandt, Kamilla?«

»Tror du mig ikke? Pleier jeg da at lyve?«

»Om forladelse! . . . men jeg mente kun. — — Der er noget så klodset over ham. — Et sligt provins-menneske! — Og du derimod — damen — der er så elegant, så —«

»Netop fordi han er klodset, et sligt gudsord fra landet, synes jeg om ham. Der er over ham noget — ja, hvordan skal jeg kalde det? — (hun lod sit arbeide synke i fanget og så søgende ud for sig), noget så uerfarent — rent, ja — ikke sandt? Han ligner ikke jer andre.«

»Ja, han er en Josef i dyd og skikkelighed,« lo doktoren. »Der kunde du med held —«

»— spille fru Potifar, hvad? — Uf, vær nu ikke væmmelig, Westgård! I medicinere er det forresten allesammen, mere eller mindre —«

»Så! — Mange tak! — Altså bare medicinerne? . . . Hvad siger du da om literaterne? Mon ikke dit smukke predicat også kunde passe på enkelte af dem? Jeg traf Knap lige udenfor din gadedør. — Kom han fra dig?«

»N—ei — Ja, det vil sige — — Men hvorfor glor du slig på mig? . . . han var her på en liden visit. — Jeg har slet ikke bedet ham, må du tro —.«

»Det forlorne subjekt! Han burde ikke få lov at sætte sin fod over dørtærskelen din. Han hører ikke hjemme i det gode selskab. — Du burde vise ham døren engang for alle.«

»Så? — Hvorfor? . . . Det er et ungt, net menneske. . . . Med talent . . . naturalist — — En liden Zola.«

»Ungt, net menneske!« brusede doktoren op, »nå, det er mig en deilig nethed! — En doven hund, som ikke gider bestille noget, men enten driver omkring på Karl Johan eller sidder på en kneipe, og drikker og spiller billard. . . . Og han kalder sig »poet«. — Jeg tror ikke, at der er poesi i ham for to skilling. . . . Og så har han en gammel mor, som lider nød og som tilslut, trods sin høie alder, har måttet tage ud som husbestyrerinde eller kogekone. — Hvorfor arbeider han ikke for sig og for sin gamle mor, istedetfor at føre et sligt dagdriver-liv? Han

har jo talent, påstår du — han har jo skrevet nogle småting, der skal være passable —«

»I vor tid er det ikke nok at ha' talent,« svarede Kamilla med forsøg på at være den overlegne. »Man må også ha' penge — for i ro og mag at kunne udføre de store kompositioner — ja, så siger Knap — men han, stakkar, har desværre ingen.«

»Og derfor slår han nu al verden plader. 10 kr. her — 20 der — 100 et tredie sted — Den slyngel? — Kan han ikke redeligt ernære sig ved sit skriveri, så beviser det blot, at han ikke duer til forfatter, at han ikke kan opta' konkurrancen — og at han bør vælge sig en anden næringsvei. Lad ham gå ind på et kontor, for fanden, lad ham hugge ved eller pudse sko — bare han ernærer sig redeligt!«

»Han skylder også dig penge, lader det til,« sagde Kamilla ikke uden spodskhed.

Doktoren blev rød i hovedet, han reiste sig og tog sin hat.

»Han gør det ja — du har gættet ganske rigtigt. — Men tro da ikke, at jeg er så ussel, så smålig, at tabet af nogle kroner skulde være bestemmende for min dom over ham. Han er en plattenslager, rent ud — og det ved du ligeså godt som jeg, trods du affekterer det modsatte. Adieu!«

»Adieu,« svarede hun og bøiede venligt hovedet, glad over at være ham kvit.

Han stansede et sekund ved døren, ventende på, at hun skulde kalde ham tilbage. Men hun sad ubevægelig over sit syarbeide. Så gik han.

»Å, han kommer nok igen — det har ingen fare med det,« tænkte Kamilla. »Forresten kan han ligeså gerne bli' borte med det samme. — — Han er skinsyg på alle, som kommer her, det er sagen. — Og dog mener han mig det så godt. . . . Men hvorfor vil han altid tyrannisere mig? Med hvilken ret? — — Ja, så er mændene —«

Hun kastede syarbeidet, hvormed hun havde figureret, ringede på tjenestepigen og bad hende bringe sig et glas portvin og nogle fintskårne smørrebrød med skinke på. Det var endnu en god stund til middagen — og hun havde den kraftigste appetit.

Man var i Februar. Sneen lå fremdeles, hvid og skinnende, udover Kristiania-dalen og fjorden var tilfrossen.

Udover Drammensveien fór en solskins-dag en masse promenerende tilfods og tilvogns. De fleste vare peltsklædte, med store skind-huer ned over ørene, bjelderne klingrede, den tørre sne knirkede lystigt under fod-vandreren, åndedrættet såes i den skarpe kulde som en liden røg-sky, og damernes slør var dugget og klæbede ligsom fast ved munden.

Valdemar gik alene. Han havde siddet hjemme og skrevet flere timer og nød nu turen dobbelt. Ved Skjellebæk stansede han og så udover fjorden med de mange skøiteløbere, til Bygdø, hvis hvide slot neppe var at skælne fra de sne-masser, der omgav det.

En ung, slank dame, klædt i en sort atlaskes kåbe, kantet med peltsværk og en stor muffe i hånden, passerede. En tom ekvipage, med en kusk i livré på bukken, kørte langsomt foran hende.

Valdemar hilsede. Han genkendte Pauline Sommerfelt.

»Goddag, herr adjunkt,« svarede hun og rakte ham frimodigt hånden, med denne nervøsitet i hver bevægelse, som han før havde mærket. »De er ude og beundrer vor natur. . . . Ja, her er skønt, men koldt. — Jeg frøs så, at jeg måtte stige ud af slæden — jeg foretrækker at gå — da holder man ialfald fødderne varme —«

Hun stampede let i sneen.

Kusken havde stanset, da han så, at hans unge herskab indlod sig i samtale med en fremmed.

Valdemar bukkede og stammede et par høflige ord.

»Måske De vil køre med et stykke? — Tør jeg tilby' Dem en plads i slæden. Der er rum nok. — Ikke det? — Ja, min lyst er også altid at gå, men mor tillader det ikke. Hun vil endelig, at jeg skal benytte vogn, da vi nu engang har en. . . . Og da jeg er mor så ulydig i alle andre punkter, føier jeg hende gerne i dette ene.« Hun sukkede let. »Stakkars mor!«

Valdemar gjorde en bemærkning om det gode veir, da han fandt, at det nu var hans tur at sige noget.

»Kommer De til fru Schønberg iaften?« spurgte Pauline og dreiede uafladelig sin muffe.

»Ja—a! — Nei —.«

»Det er jo ikke hendes modtagelses-dag — men jeg ved, hun blir hjemme. Jeg går derop iaften. . . . Der er så hyggeligt, når der ikke er så mange fremmede — ikke sandt?«

Valdemar indrømmede konfust dette.

»Adieu, da — herr adjunkt! — Måske ses vi altså igen ikvæld« — hun så troskyldigt på ham. — »På gensyn!«

Hun steg op i slæden, kusken smeldte med pisken — et glimt af fjæren paa hendes hat, og hun var forsvunden. Men han stod igen i en underlig tvivlrådig og vemodig stemning. —

Skulde han atter besøge fru Schønberg? Det var det samme spørgsmål, som han i flere uger havde gjort sig selv hver eneste dag? Han havde grebet sig i som en Werther at vandre udenfor hendes hus i Homansby. . . . Han havde stået og frosset i kulden og fundet en sælsom fornøielse i at stirre uafbrudt op mod de lysende vinduer. En gang — en eneste — havde han mødt Kamilla på Karl Johan. Det var i middagstiden. Hun gik hurtigt og havde et sort slør

for øinene. Men han blev stående og så efter hende til hun forsvandt oppe ved slotsbakken. Hendes holdning på gaden var forresten ikke så smuk som han havde ventet. Hun tog for store skridt.

Underligt nok havde hans ven, doktoren, ikke pany tilbudt ham at ta' ham med til fruens modtagelse. Det fik næsten udseende af, at han angrede at have indført ham der i huset. Da Valdemar i høie toner havde prist fruens elskværdighed, havde doktoren gjort alt for at slå ham koldt vand i blodet.

Som en lokkerøst havde nu mødet med Pauline virket på hans noget frygtsomme, initiativ-løse natur. Han trængte til en sådan for at træde ud af den slagne landevei, ind på de uregelmæssige, gådefulde stier. . . .

Ja, han måtte se hende iaften. . . . Hun havde jo desuden forsikret ham om, at han var velkommen — og denne fine mund kunde umulig lyve. . . .

Hun var alene, da han kom ved kl. 7 tiden. Kamilla sad i det grønne kabinet og skrev flittigt.

»Men jeg frygter for, at jeg forstyrrer,« sagde han og følte, hvor hans hjerte bankede. »Jeg vilde blot —«

»På ingen måde . . . De er inderlig velkommen, ved De . . . Jeg sender blot et brev afsted til N. (hun nævnte et bekendt forfatternavn). Se så!« (Hun foldede brevet sammen og lagde det i en konvolut) Nu er det gjort.«

»Ah, De korresponderer med N.?« spurgte Valdemar og så med en blanding af beundring og ærbødighed på hende.

»Javist . . . Han er min gode ven. . . Og det er min eneste glæde i denne småby — andet er jo ikke Kristiania — at veksle tanker med

udlandets større ånder. . . . Frisk luft, nye idéstrømninger! . . Uden det kunde jeg neppe leve . . Alting er så småt her, ikke sandt?«

Han turde ikke afgive nogen dom, han undskyldte sig med, at han kendte saa lidet Kristiania. Siden hans studenter-dage havde det forandret sig meget.

»Men hvor har De været i al den tid, jeg ikke har seet Dem?« spurgte hun og vendte samtalen. »Det er stygt af Dem, ikke at ville besøge mig . . . Jeg vilde så gerne, at mine venner — og til dem tør jeg vel også regne Dem?« — hun smilte — »så til mig ret flittigt.«

Han følte, hvor blodet steg ham op i kinderne, idet han bukkede.

»De må ikke høre på, hvad Deres ven, doktor Westgård siger om mig — for han forstår mig ikke — jeg er meget bedre end han tror — meget sandere . . . og på den anden side dog så sammensat, at man ikke på en dag, trods al moderne psychologi, kan lægge mit væsen tilrette som trådene i et broderi . . . Jeg har lidt meget,« sagde hun og der kom pludselig store tårer i hendes øine, »meget — men det ved ikke han . . . og desuden — — Men hvorfor fortælle Dem dette? Tilgiv mig . . . Men det er min gamle frygt for at mistydes . . .«

Valdemar så langt på hende og følte et slags had stige op i sig mod den mand, der kunde nænne at krænke en så yndig og hjælpeløs kvinde — og han forsikrede Kamilla om, at hans ven altid havde omtalt hende på den mest ærbødige, ridderlige måde —

»Jeg tør ikke tro Dem,« sagde hun alvorligt. Hun kendte sin tvilsomme stilling i selskabet, hun havde den enestående kvindes, den skilte hustrus mistillid til sine omgivelser. »Det er blot Deres galanteri, som —«

Det ringede. Pauline trådte ind og afbrød deres tête à tête . . Damerne omfavnede hinanden.

»Jeg sidder netop og skænder på adjunkten, fordi han har været så længe borte,« sagde Kamilla.

»Ja, det er min fortjeneste, at han er kommen,« sagde Pauline og fortalte smilende om deres møde samme dag.

En stund efter sad de alle ved the-bordet. Den lille Mimi var også tilstede. Hun sad ved siden af moderen, spiste lidt, men hørte desto opmærksommere på den vekslende samtale.

»Hvad er kurtisane, mama?« spurgte hun pludselig.

»Det er ikke noget for dig, barn,« svarede moderen og så betydningsfuldt på gæsterne, »men saa drik da din the, den blir ganske kold.«

»Var det ikke best, at hun gik tilsengs nu?« hviskede Pauline. —

Man gik fra bordet ind i kabinettet. Kamilla bød Valdemar en cigar, han afslog, og hun selv lagde i stilhed bort den cigaret, hun allerede havde grebet. Pauline var heller ingen ynder af tobaks-røg.

Pigen bragte ind en flaske kold punsch og nogle små-kager.

Man passiarede og nippede til punchen. samtalen gik så stille i dette bløde kabinet med den blide belysning, afbrudt af ikke ubehagelige, tankefulde pauser. Kamilla fortalte om storthingets åbning, som hun just havde overværet. Hun havde fået en billet til dame-logen, for at høre debatterne, og lovte Pauline også at skaffe hende en. Per Løken, der var referent, var altid så tjenstvillig —

»Ja, nu blir det en travl tid for os, Pauline. . . . Hver dag på storthings-galleriet. . . . Stakkels fru Carstens! hun får det værst, hun har jo sin korrespondance. . . Det blir et hestearbeide. . . Men for interessante spørgsmål der står på dagsordenen! Forslaget om gift kvindes eiendoms-ret blir et af de første, som tages under behandling. . . . Det er en skam, hvordan vi hidtil har havt det i den henseende. . . .

Som umyndige trælkvinder, som — — ja, hvad siger du, Pauline?«

Pauline gav hende ganske ret og mindede om hvor langt bedre de svenske kvinder var stillet i alle måder.

Der var mellem de to damer en stor forskel i det ydre som indre, en forskel, som ikke undgik Valdemar, Pauline så dobbelt så fin og nervøs ud ved siden af den frodige og sundhedsblussende Kamilla, og dennes sikkerhed og selvbevidsthed gjorde sig særlig gældende sammenlignet med Paulines fornemme beskedenhed.

»Hvorlænge skal vi ha' den Fornøielse at beholde adjunkten hos os?« spurgte Kamilla. »Ikke længe, frygter jeg — De reiser jo til —«

»Paris — og senere til Wien.«

»De lykkelige!« Kamilla sukkede.

»Nei, hvor morsomt, at De skal til Paris!« udbrød Pauline og hendes øine lyste af glæde, »så træffes vi måske igen, for også jeg agter at reise did til våren. Jeg har havt en stor strid med mor i den anledning. . . . Hun vilde slet ikke vide deraf,« sagde hun, henvendt til Kamilla, »men jeg seirede . . . Nu må jeg ud igen.«

»Du er jo din egen herre,« sagde Kamilla,

»du er myndig og har din egen privatformue. Hvorfor da spørge din mor tilråds i alle ting?«

»Fordi hun er så god igrunden. . . . Hun holder virkelig af mig, trods vort forskellige syn på alt. . . . Men hvor denne strid er oprivende, I aner det ikke. — Hvor meget ondt den sætter! Ikke et øiebliks enighed, ikke et øiebliks ro! De offentlige mænd i literatur og politik, som jeg beundrer, foragter mor — og udtaler det ved hver leilighed. Vi læser hver sin avis, hver sine bøger, og vor omgang er helt forskellig. Iaften f. eks. har mor fint høire-selskab, det er professorer og præster og kammerherrer — og jeg, kære Kamilla, er imidlertid flygtet til dig. For gæsterne heder det, at jeg er uvel og befinder mig på mit værelse. Men denne tilstand blir i længden uudholdelig — og derfor ta'r jeg nu snart turen til Paris. Imidlertid er storthingstiden og den værste kiv over. Når jeg så til efteråret kommer tilbage, vil der være mere ro i sindene og i hjemmet mit med, håber jeg.«

»Jeg beundrer dig og har altid gjort det,« sagde Kamilla, der i stilhed tænkte på, at hun for sit vedkommende nok gerne vilde komme i et sligt »fint høire-selskab«, sammen med »professorer, præster og kammerherrer«, et ønske, som hun dog ikke turde udtale, af frygt for at tabe sin kredit hos Pauline. »Ikke sant, herr

adjunkt, det er modigt, det er ophøiet således at bryde med slægt og venner for en stor idés skyld, særlig da hos en ung kvinde —«

»Nei, ti nu Kamilla,« bad Pauline og rødmede.

»Jo,« svarede Valdemar og betragtede Pauline, der, halv ærgerlig, halv forlegen over venindens plumpe ros, pillede på en buket zwibler, »mangen mand kunde lære deraf.«

»Men fingr da ikke så på blomsterne, Pauline. . . . Du ødelægger min deilige hyacint for mig. . . . Det er en presant fra Knap —«

Pauline brød op. Valdemar vilde også tage afsked. Kamilla holdt ham tilbage.

»Men De behøver da ikke at gå nu — hvis De ikke keder Dem, at sige . . . Pauline skal slet ikke følges hjem, ved De. . . . Hun har sin vogn, som venter. . . . Derfor bryder hun også så tidligt op —«

Valdemar bukkede. »Når De tillader —« sagde han og tog atter plads. Pauline gik, venligt hilsende ham

De var ene. I kabinettet var der så stille, duften af zwieblerne fyldte det, og den engelske ovn kastede sit ildrøde, spraglede skær over tæppet, hvis mønster i denne belysning blev sælsomt tydeligt.

Valdemar kendte en behagelig uro, en sød

angst — dette dunkle, fantastiske håb om fjerne muligheder. . . .

Kamilla lod ganske til at have glemt ham, som hun lå der tilbageslængt i den bløde lænestol. Et par sekunder varede denne pause.

»Jeg har hørt Deres mor så ofte omtale,« sagde hun omsider i en blød, næsten rørt tone. »De må vist ha' havt et særlig lykkeligt hjem? . . . Mit eget var så trist,« tilføiede hun med rynket pande, »så trist —«

Han svarede med en almindelig konversationsfrase, der kun dårligt udtrykte al hans sympathi for hende.

»Hvor gammel er Deres mor nu? De lever jo sammen med hende, siger Westgård. . . . Fortæl mig lidt om Deres hjem — Å, Deres mor må være en prægtig dame — efter alt, hvad jeg har hørt. — En smule streng — en smule skinsyg, ja. — Som alle mødre, der kun har én søn. — Det er så tilgiveligt.«

»Nei, hun er ikke streng,« svarede Valdemar alvorligt. »Hun er godheden og overbærenheden selv —«

Og han fortalte på en ukunstlet vis om hende, om barndoms-årene, om hvilken harmoni der herskede i hjemmet, hvor moderen fyldte det ud, og hvor hun fyldte hans egen sjæl. . . . Han kunde ikke tænke sig livet uden hende — — ja,

hvor ulykkelig havde han ikke været, dengang hun lå syg i lunge-betændelse. . . . Han kunde aldrig glemme, hvad han havde lidt da, denne stadige angst for at miste hende. . . . Men nu var hun gudskelov rask og frisk. . . . Hun gik, trods kulden, lange ture, havde hun skrevet i sit sidste brev — og hendes breve var så kvikke, man skulde aldrig tro, at det var en gammel kone, der havde skrevet disse humoristiske linier —«

»Det er jo en hel idyl,« sagde Kamilla, inde i lange drømme. »Når jeg har hørt eller læst om sligt i bøger, har det altid grebet mig — ja, virkelig! — måske fordi jeg selv har savnet så meget dette inderlige hjerte-forhold, man kalder familie-liv — Engang . . . ja, når vi lærer hinanden bedre at kende — skal jeg fortælle Dem min historie. . . . Da vil De forstå mig. . . . Historien er forresten ganske almindelig. . . . Ingen roman kan lages ud af den —«

Mens hun talte, betragtede hun ham ligesom søgende efter noget. . . . Jo, han lignede. . . . Det var de samme, sorte øine, strålende af velvillie og hjertensgodhed, næsen lang og lige, den sorte, hængende moustache og så smilet — smilet, der var så barnlig godt og kastede glans over alt. . . . Han lignede den unge, smukke sjø-officier, hun engang havde elsket . . .

Pludselig sloges sidedøren op med larm, og jog dem op af deres tause drømmerier. En liden, hvidklædt skikkelse styrtede ind. Det var Mimi i nat-dragt.

»Mama — Du har glemt at skrive under karakterbogen. . . . Jeg skal ha' den med på skolen imorgen – «

»Det er sandt, barn. . . . Men hvor du skræmte os! — Giv mig bogen! — Overalt »godt« og »udmærket«. — Alle lærerne er tilfredse med dig.« Kamilla satte sig ved skrivebordet. »Der har du bogen igen. . . . Og kys mig så! Du er en flink pige — Mama er stolt af dig, ved du det?«

Barnet omfavnede hende.

»Sig nu også godnat til adjunkten der — det er en ny onkel, du har fået —«

Mimi så en stund ligesom prøvende på ham med disse store, mørke øine, som hun havde arvet efter moderen, så nærmede hun sig ham lydløst, trippende på strømpelæsten, og inden Valdemar vidste et ord deraf, slog hun de små, nøgne arme om hans hals og kyssede ham på munden.

»Det deilige barn!« mumlede Valdemar i sælsom rørelse. »Det deilige barn —«

»Og glem så ikke at læse din aften-bøn,« sagde Kamilla. Mimi smilte og gik.

»De kan rose Dem af at være bleven udmærket,« lo Kamilla. »Per Løken f. eks. eller Knap vil hun aldrig kysse. De er så »ækle« allesammen, påstår hun.«

Valdemar keg på sit uhr. Klokken var tolv.

»Farvel da,« sagde Kamilla og holdt hans hånd i sin uden at slippe den. »Tak for iaften! Lørdag vil jeg ikke be' Dem om at komme igen, for da har jeg modtagelse, og jeg indbilder mig, at De ikke trives mellem alle disse fremmede... Men de andre aftener i ugen er jeg hjemme for Dem — for Dem alene....«

Hun så i det samme på ham — og, dette blik! — å, det var i sin ildfuldhed ligesom en erklæring. Det lod en sitren, iskold og dog glødende, løbe ned hans rygrad — —

Hun fulgte ham til døren, lod denne stå åben, gik så tilbage i salonen og lyttede efter hans fodtrin. Han gik sagte, ligesom famlende ned trappen, så lød hans skridt knirkende i sneen på gårdspladsen, tilslut døde de hen ude på landeveien.

Da hun var alene, tændte hun sig en cigaret, åbnede sit snevre tricot-liv for at ha' det mageligt, og strakte sig så røgende, i hele sin længde, på sofaen. Den ene røg-sky efter den anden hvirvledes op mod taget, mens hun drømte om, hvad der var passeret denne aften.

Det havde gjort et ubehageligt, næsten smerteligt indtrykt på hende, at Valdemar talte om sin snare bortreise. »Hvorfor?« spurgte hun sig selv. »Vilde hun da savne ham? Holdt hun allerede af ham? — Pyt!« —

Men lyst til at reise havde hun, havde altid havt det. Ud! Se de fremmede lande, de store byer, kunst-gallerierne, men fremfor alt møde de store mænd, som hun havde læst om og som hun beundrede så meget. . . . Og reise sammen med Valdemar! . . De to alene, ganske alene. . . .

Atter denne tanke! Hun kastede cigaretten.

Pludselig reiste hun sig og åbnede en liden skuffe i sekretæren. Skuffen var fuld af gamle erindringer, og der strømmede en egen tør duft som af en bestemoderlig potpourri-krukke, ud af den. Det var falmede cotillons-sløifer, krøllede breve på rosenrødt papir, visne blomster, erindringer om land-ture og svundne sympathier, gamle portraiter, deviser fra jule-træet, små vers fra beundrere — og i hjørnet en liden forgyldt messingknap. . . .

Hun tog den varsomt i hånden, veiede den tankefuldt og så på den, til tårerne kom hende i øinene, og længsel og vemod tilsammen gav hendes blege ansigt en noblesse, som det ikke eiede til hverdags. . . . Og mens hun stod der, med knappen i hånden, drømte hun om igen en

gammel, gammel drøm — væk var alle ærgerrige forhåbninger, væk alle storheds-tanker, al lyst til at glimre og spille en rolle på verdens skueplads — — Hun så blot et stille hjem og to mørke, trofaste øine, der fortalte hende, at intet kan opveie kærlighed, hverken hæder eller ry, at den eneste sande lykke her i verden er i stilhed at elske og elskes. . . .

»Den erotik er noget sludder,« sagde hun og gabede, »rent noget sludder«, og hun kastede messing-knappen tilbage i skuffen.

Goddag, adjunkt! — Nei, hvor morsomt at jeg traf Dem — for De må pinedød hjælpe mig. — En forbandet knibe, ser De —. Og jeg har her rendt om i en hel time uden at træffe nogen —.«

Det var Knap, som på denne vis ganske hæseblæsende tiltalte Valdemar, der fredelig spadserede nedover den snebedækkede Karl Johansgade. Det var en søndag og i eftermiddagstimen. Knap holdt ham tilslut fast i knaphullet, så det var Valdemar umuligt at undslippe sin plage-ånd. Han lagde mærke til, at »digteren« trods vinter-kulden var klædt i en tynd, mørkebrun vår-frakke og at han havde slynget et gammelt, høirødt silke-lommetørklæde på en flot måde om halsen.

»For De ser fanden ikke ud til at være en gniepind, adjunkt — De er pinedød en gentlemand —«

Valdemar bad om en nøiere forklaring, idet han gjorde et klodset forsøg på at slide sig løs, men Knap tog blot et stærkere tag i hans knaphul.

»Ja, det er en svine-historie, rent ud. . . . De kender vel »ræven«? — ikke det? (Et geni forresten, langt mere begavet end jeg, han skriver nu på en tragedie i 5 akter og indlagte »mellemspil«, har skrevet på den siden han blev konfirmeret). Altså jeg går her i al uskyldighed og driver på Karl Johan, sulten var jeg som en ulv — for igår gik jeg tilsengs med en tom mave, fraseet en halv bayer da. — — Hvem skal jeg så se på den anden side uden »ræven« i flunkende ny dragt og cylinder — tænk Dem, cylinder! Hoho! tænkte jeg, han er ved muffen, falderallara! Jeg skråner over gaden, stikker min arm under hans og foreslår at vi går og spiser middag i »Grand hotel«. — »Lad skure,« sa' ræven og gik med. Vi spiste og drak godt — skam få den, der klager på beværtningen! — vi forlangte også kaffe og curaçao og cigarer — men så kom værten med regningen. . . . Altid et penibelt øieblik, ser De. — Jeg rakte regningen til »ræven«, som jeg så havde spendér-bukserne på, — men ræven eiede ikke en øre, forsikrede han, ja han bandte på det og rev sig i hårtotterne sine.

Han havde forstået det så, at det var mig, som vilde »rive i«, da jeg så flot havde inviteret ham. Den nye dress havde han fået på kredit hos en idiotisk skrædder ude i Oslo, og cylinderen var en gammel, som han havde pudset op i anledning en begravelse, som han måtte ta' del i. Og desuden styrker en slig, udadlelig sort hat forunderligt kreditten, sa' ræven, det er minsæl det nødvendigste klædningsstykke —«

»Nå —?« spurgte Valdemar utålmodig.

»Den, som ikke vilde gi'e os kredit, var værten i hotellet. — Rigtig en høker-sjæl! — Jeg søgte at sætte sagen i et komisk lys, men værten eiede desværre ikke den humoristiske evne, men skældte os i sit raseri ud for gemene bedragere — hvad siger De dertil? — og truede sågar med politiet. — Det blev en hel skandale. — Værten vilde holde os begge fast. — Tilslut fik jeg lov til at gå ud i byen for at »reise penge« — men min stakkars ven sidder igen, må sidde der under værtens opsyn, til jeg kommer tilbage med mynten.«

Valdemar måtte smile.

»De har altså sat »ræven« i pant for Deres middagsspise — hvis jeg forstår Dem ret —«

»Akkurat, far! Hahaha! — Men nu skal De låne mig ti kroner. — De får dem igen om en uge, fanden rive mig! — Ti kroner klarer

det, så blir han fri om et øieblik. Det er synd i »ræven«, stakkar. — Han har finere skind end man tror og ta'r sig slige småting forfærdeligt nær. — Det skulde ikke undre mig om han nu sidder der og tuder høit som en anden skole-flab.«

Valdemar tog frem sin lomme-bog.

»Ja, kan en slig liden sum hjælpe Dem og Deres ven ud af kniben, så —.« Han rakte ham en gul seddel. »Værs'god, herr Knap.«

»Tak! De er, ved gud, en hæders-pascha!« råbte Knap stakåndet, puttede sedlen til sig og sprang nedover veien mod det nærliggende hotel for at udfri »den pantsatte«. Hans tynde vårfrakke slog ham om benene og blæsten legede med spidsen af hans underlige røde halsbedækning.

»Stakkars fyr!« mumlede Valdemar. »Han har det vist ondt.« Og han fortsatte sin vei i dybe betragtninger over de forskellige eksistenser i denne verden. Disse literære bohemiens! Hvor han beklagede dem! Unge mennesker, hvis idealer var de høieste, hvis liv derimod det platteste. — Den skreg, denne modsætning —

Han tænkte på fru Schønberg, i hvis hjem han jo havde mødt Knap — og han priste hendes gode hjerte, at hun modtog ham — for andetsteds vilde han neppe blive tålt. For de forulykkede i livet har kvinden en egen sympathi,

mente han. Mænd mangler denne finere følelse
— —

Pludselig så han dr. Westgård komme mod sig. Instinktmæssig bøiede han tilside, ind på Eidsvoldspladsen.

I næste øieblik lagde en hånd sig tungt på hans skulder.

»Fy, skam dig, Valdemar! — Går du af veien for en gammel ven?« sagde doktoren og så mere bedrøvet end vred ud.

»Nei! Vist ikke,« stammede Valdemar, det kostede ham at sige en usandhed, »men jeg så dig ikke — virkelig —«

»Hm!« kræmtede doktoren vantro, og fulgte ham ind i gangene. I taushed gik de ved hinandens side.

Der var kommet noget koldt, næsten fjendtligt ind i deres forhold. De følte det begge og reflekterede derover. Pausen varede så længe, at den blev pinlig.

»Har du nylig været hos fru Schønberg?« spurgte doktoren omsider og søgte at give sin stemme den ligegyldigste klang.

»Nei — ja. — Jeg mener, jeg har været der engang — siden du var med —«

»Ikke mere? — Nu hvordan synes du så om hende? Vinder hun ved nærmere bekendtskab?«

»Det er en perle.«

Doktoren gav ham et uvilligt side-blik fra sine små, vandblå øine.

»Så du mener det, du? Ja, min ven, der er mange slags perler i verden. — Om alle er ægte, det er et andet spørgsmål.«

Valdemar studsede.

»Du udtrykker dig så besynderligt, kære Westgård. — Hvad mener du egentlig?« spurgte han og stemmen rystede af undertrykt harme. »Har man noget at sige på fru Schønberg? Er hendes forhold ikke udadleligt? Hendes rygte —«

»Hendes rygte er i orden, deri har du ret. Jeg ved ikke en mand, som kan rose sig af at have opnået så meget som et kys hos hende. Det er, mellem os sagt, en istap — men . . .«

»Ved du, beste Westgård, at din opførsel i dette stykke ikke er ridderlig. Uden at rette nogen bestemt anklage mod fru Schønberg, udtrykker du dig så tvetydigt, at man tænker sig det værste. — Det er ikke mandsværk at fare med slig sladder. —«

Doktoren så halvt forundret, halvt krænket på ham. Var dette hans spagfærdige, »fromme« ven, som stod der med lynende øine og slog med stokken i sneen. Han kendte ham ikke igen.

»Er det kommet såvidt?« mumlede han. »Stakkars gut!«

»Hvad har egentlig fru Schønberg gjort dig?« spurgte Valdemar. »Det skulde være interessant at vide. Hun må engang ha' fornærmet dig blodigt — jeg forstår ikke andet.«

»Ved du, Valdemar, at jeg nu angrer på at ha' ført dig sammen med fru Schønberg? — — Når reiser du?« spurgte han pludselig i en bestemt tone.

»Jeg har opsat min afreise,« svarede Valdemar og undgik at se doktoren ind i øiet, »nogle vigtige forretninger — her på stedet —«

»Se, se! — Vigtige forretninger! — Hm! for mig gerne! . . . Jeg skal ikke trænge ind på dig og spørge af hvad art disse »vigtige forretninger« er. Men din hensigt var jo kun at bli' en 14 dage her i byen — og nu har du været her over en måned —«

Valdemar taug hårdnakket. De stod udenfor doktorens bolig.

»Går du op med og røger en cigar?« spurgte han i en påtaget flot tone.

»Nei, tak! — jeg må gå hjem, du. — Breve at skrive — til mor. . . .«

»Som du behager. —«

Og vennerne skiltes uden at række hinanden hånden. Doktoren gjorde et keitet forsøg derpå — men da var det for sent.

Valdemar fortsatte turen i en egen, irriteret stemning. Han trængte ikke til nogen barnepige, mente han. Fordi doktoren var et par år ældre, troede han ustraffet at kunne kujonere ham. Hans »mentor« havde fru Schønberg engang spottende kaldt ham. — Men han behøvede slet ingen »mentor«, han var mand for at stå på sine egne ben — og han slog fremdeles med stokken i sneen.

Han passerede »vor frelsers« kirke. Salmesang og orgel-brus strømmede ud til ham i den skumrende dag. Uvilkårlig blev han stående stille og lyttede. . . . Han kunde ikke høre slige orgel-toner uden at huske på sin barndom og sin gamle mor. . . . En egen, from barnestemning gled umærkeligt over ham, den modne, frit tænkende mand. . . . Han åbnede sagte døren og trådte med blottet hoved ind i kirken.

Den var halv fyldt af søndagsklædte fattigfolk, mest gamle koner og børn. Her og der sad, midt i almuen, en grosserer-lignende herre med whiskers og i peltsværk eller en elegantklædt dame. Nogle unge, blege mænd, der så ud som seminarister, deltog i sangen med særlig høi røst.

Valdemar kendte godt salmen, det var den gamle vakre: »I Jesu navn skal al vor gerning ske«. Af sin mor, siddende som liden på hendes knæ, havde han først lært den. Og mens han

stod der i orgel-brus og kirke-stilhed, dukkede det ene rene minde efter det andet op af barnedagene. . . . Den blå, solfyldte pintse-morgen, da han ved moderens hånd, klædt i en ny, brun fløiels-bluse med perlemoders-knapper — å, denne bluse glemte han aldrig! — vandrede mellem blomstersmykkede grave ind i den lyse kirke. . . . For en høitid der var over alt! Hvor livet lå blånende langt, i hemmelighedsfuld skønhed foran ham. . . . Han havde ikke grædt, da præsten talte, han forstod så lidt af disse dybsindige ord, men da så orglet bruste som flammende pintserøster ud over forsamlingen, da havde han bøiet sit hoved og hulket, uden at vide hvorfor. Og moderen havde aftørret hans tårer og kysset ham, og han hørte, hvordan hun hviskende bad for ham til Vorherre, at han altid måtte bevare sønnens hjerte godt og rent. . . . Men hvor feststemt, hvor bevæget end hans barne-sind var, gennem dets høie vemod trængte dog hele tiden den smilende bevidsthed om, at han til middag vilde få pandekage med syltetøi på — og pandekage var hans yndlings-ret. . . . Over præke-stolen var der malet en hvid due på himmelblå grund, og han spurgte sin mor, om det ikke var den hellig-ånd. . . . Hun nikkede med hovedet, og senere forekom det ham, at den hellig-ånd bevægede sig og flagrede frem og tilbage over

stolen som en virkelig fugl. . . . Og denne due forvildede sig siden ind i hans drømme. . . . Han kunde ikke glemme den. . . .

En gammel kone reiste sig for at gå og puffede i sit hastværk til Valdemar. Han reves voldsomt ud af sine grublerier over fortiden. Han så ud over forsamlingen, der nu sang på sidste vers og var halvt rede til opbrud. Pludselig fo'r han sammen. — Kunde det være muligt? — —

I krogen ligeoverfor ham sad Kamilla, ganske fortabt i vemodig eftertanke, i stille andagt. Hendes skønne, mørke øine var løftet opad, som en madonnas, imod hvælvet og glinsede i tårer. — Hun havde grædt. . . .

Ja, det var hende . . . han kendte hende godt trods sløret, som hun bar. — Nu lukkede hun sin salmebog og sukkede. . . .

Valdemar så på hende med store øine. Hendes ringeagtende ytringer om de folk, der troede og søgte kirken, steg med et op i hans hukommelse. Hvordan skulde han forene hine ord med hendes nuværende opførsel? . . . Ja, der var noget gådefuldt ved hende — —

Han søgte at nærme sig hende, men da sluttede salmen. Forsamlingen brød op, og Kamilla blev borte for ham i trængslen.

En gammel tigger stansede ham og bad om en almisse, han gav ham en hel krone. Tiggeren mumlede en velsignelse over ham.

Generalinde Sommerfelt gjaldt for at være en hovedstadens fineste damer. Hun var stiv, tør, korrekt, bar sit hoved høit, talte lidet, og klædte sig i reglen i mørke farver. Hun besøgte flittigt kirken, især når mode-præsten, pastor Bjørn prækede, var forstanderinde for en godgørende forening og deltog med energi i alle bazarer. Dertil var hun meget loyal. Hendes hus i Karl Johans-gade var altid flagsmykket, når kongen ankom eller reiste. Hun havde desuden været med i den fornemme dame-kommité, der engang broderede et stort sofa-tæppe til dronningen.

Hele hendes omgangs-kreds beklagede, at en så prægtig kone havde fået en så vanartet datter som Pauline, der havde så mange »simple tilbøieligheder«, der gik på storthings-galleriet istedetfor i kirken, der afslog indbydelserne til

stiftsgårdens soireer og hoffets baller, der studerede moderne digtere og tænkere, men undertiden negligerede sit toilette (hun forstod ikke at sætte sit hår rigtigt, påstod damerne) og som — det var det værste — sympathiserede med venstres politiske idealer. Hun holdt sågar »Dagbladet«, hed det.

Nei, da var hendes søster, Dagny, noget ganske andet, »rigtig en sød pige«, net og korrekt som moderen. Bare ikke den stygge Pauline skæmmede hende ud ved at gøre propaganda for sine simple ideer! Faren var stor. — Man burde egentlig skille de to søstre ad.

Den afdøde general Sommerfelt havde efterladt fruen en større formue, så hun kunde holde hus. Ofte så hun sine venner hos sig »i al tarvelighed«, som hun sagde, men et par gange om vinteren gav hun et par større middage, hvorfra al »tarvelighed« var banlyst. Og den rige enke havde en fortræffelig kok, hvad mange af hendes gæster satte særlig pris på.

Netop i disse dage gav hun et sligt stort selskab.

Valdemar, der på Paulines opfordring havde aflagt moderen visit, var buden, men Kamilla derimod fandtes ikke acceptabel. Da Kamilla, der ikke længer havde kunnet betvinge sin lyst til at se høires selskabs-liv, ligefrem havde ud-

trykt ønsket om at blive modtaget i Paulines hjem, var det Pauline dobbelt magtpåliggende, at veninden fik en indbydelse. Kamilla havde oftere været hos Pauline, men kun på dennes eget værelse, hun var ikke bleven indført i salonen, nede hos moderen.

»Men hvad har du da at udsætte på hende, mama?« spurgte Pauline. »Hun har virkelig også hilset på dig, men du var ikke hjemme den dag. Så du ikke hendes kort! Du må invitere hende. —«

»Aldrig! — En eventyrerske! Hvorfra kommer hun? Hvad vil hun her?«

»Eventyrerske? — Du snakker over dig, mama. — Husk på, at det er min veninde.«

»En deilig veninde! Haha! — Hvordan er hendes fortid? Vi ved intet. Af hvad familie er hun? — Og hendes mand? — Lever dette mystiske væsen endnu? Er hun lovlig skilt fra ham — eller —? Måske hun ikke engang har været lovlig gift? — Nei, skrig bare ikke over dig! Det nytter ikke! Et sligt fruentimmer hverken vil eller tør jeg modta'. — Ved du også, at statsrådinde N. kommer her?«

Og fruen kneisede med hovedet, så at hendes hoved-pynt stod i fare for at ramle ned.

»Ja, kommer ikke fru Schønberg, så tar heller ikke jeg del i selskabet,« svarede datteren roligt.

Fruen så med sammenbidte tænder på hende. Hun vidste af erfaring, hvor megen villiekraft, der skjulte sig under dette fine, svagelige ydre.

»Det skulde være morsomt at vide, hvor du da vil gøre af dig?«

»Jeg blir på mit værelse. — Det er ikke første gang.«

»Du vil altså igen gøre skandale? — Tak! Og gi'e pastor Bjørn ny anledning til at tale om et »splittet familie-liv« og »tvedragtens ånd. —«

»Eller jeg besøger fru Schønberg og holder hende med selskab.«

»For at det dagen efter skal rygtes udover byen, at du var der, mellem alle disse dagbladsmennesker, mens jeg herhjemme — — å, min gud! —«

Tilslut, efter megen strid, fik Pauline moderens samtykke. Hun anvendte nemlig sit kraftigste middel: truede med at flytte bort og bo for sig selv. Hun var jo pekuniært uafhængig af moderen, der vel vidste, at Pauline kunde gøre alvor af sin trudsel. Og da vilde følgen desværre blive, at pastor Bjørn bebreidede hende, at hun var en dårlig mor, der ikke forstod at holde hjemmet sammen — og pastor Bjørn var den mand, hun frygtede mest.

»Men det blir første og sidste gang,« mumlede moderen forbitret. »Slig eventyrerske —.«

— Festkvælden var der. Gæsterne var komne, kun Kamilla og Valdemar manglede. Pauline var især angst for, at Valdemar skulde udeblive. Hun så gentagende på uhret og udtalte sin bekymring for moderen.

»Er du forelsket i ham?« spurgte moderen tørt. »Nu er det tredie gang idag, at du snakker om den — klasse-lærer.«

Pauline rødmede og så bebreidende på moderen.

Endelig kom de, Valdemar først, en stund efter Kamilla. Det var et elegant selskab, som nu var samlet, og værelserne var smukt udstyrede. Få, men gode malerier, fløielsbetrukne mahognimøbler, hvis farve passede til tapetets, tykke Brüsseler-tæpper på gulvet, en overflod af værdifulde kunst-genstande og blomster-borde i krogene. Alt talte om en solid velstand, parret med smag. Tre pragtfulde lyse-kroner gav det hele relief.

Kamilla var strålende denne aften. Det var første gang, at hun siden sin ankomst til Kristiania, trods alle gjorte anstrængelser, slap ind i en fin høire-kreds, og bevidstheden herom føiede til hendes skønhed noget vist triumferende der høinede dens glans.

Hun var klædt i en blegviolet silke-kjole, overbruset af hvide kniplinger, nedskåret i en spids foran, så at en del af hendes bryst blottedes.

I det sorte hår, bag det perlesmykkede øre, sad en matgul therose, og en guirlande af samme sort blomster slyngede sig skødesløst over venstre skulder og bryst.

Der gik en mumlen af beundring gennem herre-kredsen, da hun passerede. Damerne så på hende, nogle med nysgerrighed, andre med uvillie.

Kamilla mønstrede selskabet. Damerne var i grande toilette ligesom hun, og blandt herrerne mærkede hun til sin tilfredshed flere uniformer og ordener. En liden vissen mand, med en roset i knaphullet, der bukkede som en ledeclukke, tituleredes: herr kammerherre.

»*La creme de la creme*«, tænkte Kamilla kneisende, og med en aldrig svigtende sikkerhed bevægede hun sig, efter at presentationen var forbi, mellem de forskellige gæster, her smilende, der viftende sig, her uddelende en kompliment eller et godt ord. Ligeoverfor generalinden, hvis kulde faldt i øinene, var hun ydmyg beskeden — og det lykkedes hende tilslut halvt at afvæbne den strenge, gamle dame.

»Kamilla — må jeg forestille dig konsul Sten,« sagde Pauline.

Kamilla bøiede hovedet med en indsmigrende bevægelse. Konsul Sten var en af Kristiania

notable personer, bekendt for sin kunst-sans og sin store formue, Det var en 50årig mand, hvem det grånede, ligesom pudrede hår dog gav et ældre udseende. Blikket lyste sjælfuldt bag lorgnetten og hans sorte, stærkt markerede bryn kontrasterede smukt mod hårets farve.

»Vor fælles veninde har talt så ofte om Dem, frue. — Det er mig derfor nu som jeg møder en gammel bekendt. — Deres hus er jo en af de få saloner, vi har her i Kristiania. Der har jo alle vore unge forfattere og kunstnere som et andet hjem.«

Kamilla brugte viften med megen beskedenhed.

»Salon? — Det er for meget. — Nu og da ser jeg nogle venner hos mig — åndsbeslægtede.« — Hun havde nær sagt »venstre-folk« — men taug klogelig.

Døren til spisestuen sloges op. Fruen bad gæsterne om at gå tilbords. Hurtigt nærmede sig Kamilla til Pauline og spurgte hviskende om noget.

»Nei, han er fri. — Enkemand og børnløs,« svarede Pauline med et underligt, næsten spottende smil.

»Tys,« bad Kamilla. Konsulen, der et øieblik havde fjernet sig, vendte tilbage og bød med

et dybt buk Kamilla armen for at føre hende tilbords.

Hun tog den smilende. Hun følte, at dette var en udmærkelse, hvis hun ikke allerede havde læst det i de unge damers sure ansigter.

Valdemar, der i stum tilbeden havde betragtet hende — i denne fest-dragt og i denne belysning forekom hun ham som noget nyt, et væsen af høiere art, så fremmed og imponerende — Valdemar fik Pauline til bord-dame. Dog talte de ikke stort sammen. Valdemar svarede kun adspredt på hendes små spørgsmål. Han betragtede fremdeles Kamilla, der med et fyrværkeri af blikke, en sprudlen af liv og latter faldt over sin bord-herre, der, synlig charmeret, hørte på hende. Undertiden smilte konsulen diskret og nippede til glasset.

Valdemar følte en dunkel smerte ved at se de to sammen. Det var en ubevidst skinsyge, parret med forundring over hendes så stærkt markerede imødekommenhed mod konsulen. Og han spurgte mismodig sig selv: »Er dette den samme kvinde, der for nylig sad i kirken, bleg og tårefuld, som en angrende Magdalena? . . . Og han erindrede det ildfulde blik, hun sidste gang havde givet ham selv. . . .

»Ja, hun *er* deilig,« sagde Pauline, som om

hun gættede hans tanke og fandt, at det var den naturligste ting af verden at han fortrinsvis sysselsatte sig med hende, »det ligesom skinner af hende til alle sider. — Hun er dronningen her, synes De ikke? —«

»Jo,« svarede han naivt og tankeløst. »Hun er dronningen« — og han sukkede umærkeligt.

»Og her er ikke skønhed alene,« fortsatte Pauline med en let dirren i stemmen, hun vidste godt, at hun selv måtte kaldes styg, moderen havde ofte nok fortalt hende det. »Her er også ånd og begavelse, hvad der først gier skønheden værd — ja, finder De ikke? — ligesom indrammer den, og gier den sit rette lys. —«

»Det rette lys ja,« repeterede han, fremdeles optaget af Kamilla. Tilfældigvis mødte hans blik Paulines — og han studsede ved udtrykket i disse åbne, blide, trohjertige øine. Det var ikke harme, heller ikke sorg, men en slags taus vemod, en mild resignation. . . .

Hun bar en simpel, perlegrå silke-kjole og havde et lidet guld-kors om halsen, fæstet til et sort fløiels-bånd. Dette kors var hele hendes smykke. Det blonde hår lå glat om øret og sammenholdtes på baghovedet i en sirlig knude, hvorfra dog nogle små, rebelske krøller rev sig løs, krusende sig over nakke og hals.

»Må jeg ha' den ære at drikke med Dem,« sagde Valdemar og løftede glasset. Hun nikkede med et smil — og var i dettte øieblik næsten smuk.

Det klædte hende at smile.

De gode retter og de mange sorter vine undlod imidlertid ikke at gøre sin virkning på gæsterne. Ansigterne koloreredes, øinene fik en meget materiel glans, de tilbageholdne blev snaksomme, de kolde tøede op, og folk, der havde stået på en halvt fiendtlig fod, drak venskabeligt med hverandre. Samtalen blev fortrolig, fuld af høitidelige og sentimentale udgydelser. Professor Dingel, en gammel, skaldet herre med mange ordensbånd, foredrog begeistret sin Hegel, og slyngede banstrålen mod Spencer, hvis »materialisme« han ikke kunde døie. Pastor Bjørn, en høi mand med et italiensk prælat-fjæs og en apoplektisk rødme, lod ikke til at ringeagte de guds-gaver, som bugnede på bordet. Stærkt tyggende, med munden fuld af østers og champagne, talte han med tårefuld rørelse om — forsagelsens ethiske skønhed.

Damerne, hvis yndling han var, kastede smægtende blikke til ham. Lykkelig var den, som fik række ham salt-karret eller brød-kurven, inden han selv greb derefter. Redaktør Bitter så skævt til den elskværdige præstemand med den kraftige appetit og de asketiske theorier. Et mavetilfælde af meget ubehagelig natur forbød ham selv at deltage som han ønskede i bordets glæder. Han led sande Tantalus-kvaler. I sin ærgrelse gjorde han udfald mod den moderne literatur, der i sin naturalisme var så »væmmelig« — »en sand kloak«. — Nei, da havde poesien været en anden magt i hans unge dage! sukkede han bevæget. Da eiede man »elskelige sangere« som A. Munch. — Hvem kunde nu erstatte ham? Ingen, ingen! — — Generalinde Sommerfelt, der var høikirkelig, beklagede hvor »vantroen« greb om sig i dette ulyksalige land. Den siste bazar for missionen havde givet et forbausende lidet udbytte, så sløv var interessen. — De stakkars Zuluere og Santalere! Hendes hjerte blødte for dem. —

Middagen var slut. Man vendte tilbage til salonen.

»Har man den fornøielse at se fruen på hofballet lørdag?« spurgte konsulen Kamilla.

»Desværre nei,« svarede hun og bed sig i læben, idet hun legede med viften. »Jeg er ikke

buden. — Jeg kender så få i de kredse — jeg er jo endnu så ny her i hovedstaden —.«

»Men det vilde vist være let at skaffe Dem en indbydelse. . . . Hvis fruen ønsker, så — Et par ord til kammerherren der, og alt er i orden.«

»Ja tak — det vilde jeg så gerne — Det vilde glæde mig at møde kongen igen.« Hun dæmpede stemmen, for at Pauline, der stod i nærheden, ikke skulde høre, hvor loyal hun pludselig blev — hun, der nylig havde dekreteret, at »alle konger skulde hænges«.

»Ah, De kender hans majestæt personlig?«

»En smule,« svarede hun henkastet og viftede sig. »Uf, hvor her er varmt! — Jeg traf ham på en tur ved sognefjorden. Vi boede tilfældigvis i samme hotel. — Der var forresten kun et eneste hotel på stedet. — En høist aimabel mand!«

»Høist aimabel,« gentog konsulen med en diplomatisk mine, og han grundede i stilhed over, om han selv skulde tilbyde sig som hendes kavaller på ballet. En dame, der havde stået majestæten personlig nær! — Nei, han turde ikke vove det. — Resicoen var for stor. Fru Schønbergs sociale stilling var endnu ikke grundfæstet nok. Istedetfor at indynde sig hos »den fine verden«, havde hun hidtil på en fiendtlig vis stillet sig i opposition mod den. Her måtte en

fuldstændig »omvendelse« til, både politisk og religiøs. Han havde god iagttagelses-evne, og efter enkelte symptomer at dømme, vilde her »omvendelsen« gå hurtigt nok for sig — Om man sendte hende modepræsten, pastor Bjørn, på halsen — Han havde ord for at kunne bøie de stridigste dame-hjerter — Hvor præsten slap, begyndte verdens-manden, eller begge arbeidede i forening.

Paulines søster, Dagny, satte sig til pianoet og foredrog korrekt, men uden al følelse, et par sange af Svendsen.

Det ringede i entréen. Pauline vidste, at det måtte være avisgutten, og listede sig ud. En stund efter kom hun tilbage med det af trykker-sværten endnu fugtige »dagblad« i sin lomme. Hun var bleven bleg, men hendes øine strålede.

»Kamilla,« hviskede hun, »rygter om minister-skifte — i liberal retning — Måtte bare rygtet være sandt —«

Men Kamilla hørte blot halvt på den store, politiske nyhed. Kammerherren blev netop forestillet for hende — og denne begivenhed var ulige vigtigere. Hun konverserede fremdeles med konsulen. Foruden ham og kammerherren havde også en kaptain med sværd-ordenen på brystet og et par unge herrer af distingveret

ydre sluttet sig til hende, lokket af hendes skønhed, hendes smil, hendes forcerede munterhed. Kammerherren komplimenterede hende for hendes smagfulde toilette og forsikrede hende om, at hun i forbausende grad lignede grevinde Sparre, en af stjernerne ved det svenske hof.

Kamilla keg over viften på sin beundrerkreds, disse sorte, udadlelige snip-kjoler, disse stive skjorte-bryster, skinnende hvide og ubøielige som harnisker, de hvide, korrekte slips, ordens-tegnene, uniformerne, chapeau-bas'erne — og pludselig, ved en underlig idé-association syntes hun at kende en ram lugt af gammelost — — Hun stod atter i sin fars bod, hun så ostene på disken, sækkene fyldte med humle og byg, de umalede træsko, der stod i kluntede rækker opad væggene, og de broget malede bonde-skrin — og hun kunde ikke undertrykke et svagt smil af triumf. Kammerherren bukkede netop gratiøst for hende og garanterede hende indbydelsen til hoffet.

»Jeg er Dem yderst forbunden, herr kammerherre — Skade blot, at dronningen er så svagelig —«

Ja, i denne verden hørte hun egentlig hjemme, ikke blandt de uformuende, plebeiiske venstrefolk. Her var godt at være . . . Samtalen gik dæmpet og afmålt, hvad der gav den fornemhed,

luften var ren, den stinkede hverken af kunstige parfumer eller af tobaks-røg. Man var høflig mod hinanden og gjorde hinanden indrømmelser, hvad der forresten faldt så let, da alle gæster var grundenige i alle de større politiske og literære spørgsmål. Bagtalte man en smule, så berøvedes bagtalelsen sin brod ved at hylles ind i kristen-kærlighedens, i næsten-deltagelsens bløde folder. Her havde hun ingen frygt for, at en rå vitz skulde dumpe ned og ødelægge harmonien. Her var mellem gæsterne ingen maler Otto, der bandte ved hver sætning, ingen Knap, der drak sig fuld og slog i bordet, heller ingen Løken, der skreg på et stykke salt sild, når han havde fået et par toddyer tillivs.

Stemningen fra bordet var sunket en smule. Frøken Dagnys Sang havde gjort sit til at afkøle den. Herrerne stod nu samlet i en gruppe, de talte om politik, damerne sad i stive rader langs væggene, fru statsrådinden med sammensyet mund. Også kredsen om Kamilla opløstes umærkeligt.

Valdemar fik endelig anledning til at tale med hende — for første gang denne aften.

»Jeg havde nylig den glæde at se Dem« — stammede han.

»Hvor?«

»I vor frelsers kirke — jeg var jo noget forundret — siden De dengang udtalte Dem så stærkt mod al tro — men...«

»Det er ikke sandt,« sagde hun næsten barskt, »De må ta' feil — Jeg går aldrig i kirke — Hvad skulde jeg vel gøre der? — Jeg håber, at De ikke har fortalt dette til andre — De gør mig kun latterlig —«

Hun vendte sig bort fra ham. En stund efter stod hun i en ivrig disput med pastor Bjørn, der slet ikke var ufølsom for kvindelig skønhed. Valdemar hørte til sin overraskelse, at Kamilla talte om kirkefædrene og som det lod til med adskillig sagkundskab.

Ganske ulykkelig over den afvisning, han havde fået, skjulte han sig i en vindues-niche, bag en rideau, for uforstyrret at kunne give sig hen til sine bittersøde drømmerier — —

En dame-kjole raslede forbi hans skjulested. Hans hjerte bankede... Det var Kamilla, som vilde gøre ham afbigt for sin grusomhed mod ham? . . Nei, det var kun Pauline —

»Keder De Dem meget?« spurgte hun frygtsomt.

»Hvor kan De tro, frøken — tværtimod — Her er så hyggeligt, så —«

»Ja, jeg må være oprigtig — Jeg keder mig i regelen i mors selskaber, og derfor tror

jeg, at også andre gør det — Apropos, har De læst den nye bog af N.?«

»Ja, frøken —«

»Jeg finder, at han gør os uret — hans skildringer af vor byes selskabsliv er farvede — Vi er slet ikke plumpe som han påstår, vi begår ikke fadaiser, tværtimod vi er os vort nybygger-standpunkt, vor halv-dannelse vel bevidste, — og det gør os frygtsomme. Vi er ræd for at compromittere os, for ikke at være ganske salon-fähig, ganske comme il faut — og resultatet er at vi aldrig slår os løs og åbenbarer vor personligheds kjerne — Vi er negative, med andre ord vi vegeterer — Se blot statsrådinden der —«

Valdemar måtte trække på smilebåndet. Den værdige dame havde syet munden endnu fastere sammen.

»Alle disse mennesker,« vedblev Pauline opmuntret,« er som gamle ægtefæller, der har udtalt sig for hinanden, og slet ikke har mere at sige hinanden . . . Og hvorfor? Fordi ingen nye, friske ideer får lov at strømme ind — det er kontrabande — og de gamle har de alt forlængst drøvtygget . . . Ja, her er gamle, prøvede, musæums-værdige tanker, færdige udtryk, hentet fra sprogets alfar-veie — og enigheden er så rørende, at konversationen blir overflødig —

Denne »brutale endrægtighed«, som allerede papa Holberg skumler over! — Kun dadel og personal-kritik kan nu og da bringe lidt liv ind i det størknede, »endrægtigheden« splittes et øieblik — Se på professor Dingel, hvor ivrigt han gestikulerer! Nu skænder han på sin yngre, radikale kollega ved universitetet, det tør jeg vædde på — Ja, vi er som en af vore digtere siger, så uendelig korrekte i denne by, og derfor blir vi også så uendelig — kedelige. . . . Kedsommeligheden er overhovedet fællesmærket for vore sammenkomster — Se, hvor den unge lieutenant Werner gaber i stilhed — og dog er her unge, smukke damer tilstede, nogle af dem har ånd og originalitet, men de skjuler disse gode egenskaber som om det var feil, der kunde skade dem i opinionen — Sagen er, at vi ikke får lov at være personligheder, men vi skal alle være normale Kristiania-mennesker — Det er idealet — Et Kristiania-menneske? Derfor heller intet udbrud af følelse, ingen vittig bemærkning, ingen begeistret overbevisning, intet varmt ord, der med forståelsens glæde går fra sjæl til sjæl — kun en hverdagslig, overfladisk samtale om veir og vind, eller helst taushed og gaben —«

»Men mon tonen er så meget bedre i vore nabo-lande, i Danmark og Sverige f. Eks.?«

svarede Valdemar for dog at sige noget, mens hans blik hele tiden hang ved Kamilla.

»Det ved jeg ikke, og jeg tør ikke anstille nogen sammenligning, da jeg aldrig har besøgt vore grander, men jeg indbilder mig, at forholdene der må være friere og mere udviklede, fordi kulturen er ældre — Men jeg plager Dem vist med min snak,« tilføiede hun, som omsider mærkede, hvor lidet opmærksom han var, »jeg håber dog, at De ikke vil misforstå mig, at De ikke siden dadler mig fordi jeg nu kritiserer mors gæster — — Men undertiden får jeg en trang til at kaste spænde-trøien, jeg må skrige ud, betro mig til en eller anden —«

Valdemar betragtede hende et sekund. Hun forekom ham så forandret, den grå kjole med korset passede hende ikke længer, hun burde bære stridens røde farver og have et sværd i hånden, hele den lille figur ligesom sitrede af energi og nervøs kamplyst.

Kl. var over 11. Statsrådinden gav signalet til opbrud. Gæsterne tog farvel.

Kamilla ventede, at konsul Sten skulde tilbyde sig at være hendes ledsager hjem, men da han ikke kom, vendte hun sig med et huldsaligt smil mod Valdemar, som hun havde overseet hele aftenen.

»Måske De, herr adjunkt, er så venlig at følge mig hjem? Jeg har desværre glemt at bestille en drosche —«

Valdemar holdt åndedrættet tilbage og bukkede i taushed. Det bankede i hans tindinger og klang for hans øren. På hjemveien må det komme til en forklaring, tænkte han, og hjalp hende skælvende med at hænge peltskåben om hendes skulder.

Men Pauline stod som i drømme og så langt efter ham. Moderens ord: »Er du forelsket i ham?« dukkede med et op i hendes erindring.

Knap stod i skjorte-ærmer på sin studenter-hybel og barberede sig. Dagen var grå, speilet, der stod plantet høit oppe i vindues-karmen, var knust, og kniven sløv. Dertil skalv han på hånden. Et par solide forbandelser med »hakke« og »knække« undslap ham nu og da, når han skar sig og blodet plettede kind og hage.

Hvilken trist udsigt fra dette tagkammervindue! De skæve hus-tage med smudsig sne på, de kedelige, fattig prosaiske gårds-rum med skarn-kasser og gammelt skrammel, de hvidkalkede eller røde murstens-vægge, og de irriterende regelmæssige vinduer, der lignede rader af syge og sure øine, så den skidden-grå fjord, de frosne åser med sorte, lurvede træ-grupper og histude Akershus i en tungsindig tågedamp . . .

Men det ansigt, som barber-speilet gengav, var ikke synderlig lysere. Knap var bleven magrere i den sidste tid, og han havde fået mørke skygger under øinene. Og moustachen, som han nu undlod at vikse, hang slapt og modløst ned som et strøget flag. Det var heller ikke til at undres over.

Alt gik ham imod.

Hvor ofte havde han ikke foresat sig at »studere« fru Schønberg rent »objektivt«, hans erotiske følelser skulde være udenfor spillet, kun hans kritik, hans iagttagelses-evne skulde få lov at udfolde sig — men så gik det ham som barnet, der for længe leger med lys-flammen.

Han brændte sig — og det dygtigt.

Kamilla var for ham nu ikke længer modellen, som han lidenskabsløs betragtede, hun kunde ikke mere sammenlignes med »det kolde ler«, hvoraf han vilde danne »en splinterny figur« i vor literatur — Foran ham stod pludselig, med åbenbarelsens glorie over sig, en deilig, livsvarm, sanseberusende kvinde, imod hvem han forelsket og fortvivlet udrakte hænderne.

Hvergang han mødte hende, svævede erklæringen på hans læber, men han holdt den klogelig tilbage. Han vidste forud sin skæbne. Hun vilde blot le af ham og vise ham døren.

Han havde nylig atter fornærmet hende ved sin taktløshed, sin brutale åbenhjærtighed — og nu nægtede hun sig hjemme for ham Men det var denne skilsmisse, som han ikke kunde udholde. For et smil, et venligt ord af hende vilde han ofre alt, selv sit håb om literært ry.

Til denne sorg kom andre. Han fortjente intet, hans pung var tom, og fremtiden vilde ingen remisser bringe. Han havde oversat i sit ansigts sved — doven var han af naturen — nogle engelske små-fortællinger for et blad, men honoraret var »så forbandet lidet«, at det ikke opmuntrede ham til videre anstrengelser. Ideen til det nye, store skuespil vilde heller ikke indfinde sig, skønt han kløede sig i hovedet og røg den ene slette cigar efter den anden — og de små digte og skitser betalte sig ikke. Han undrede sig over, hvor »de andre« mon tog sine ideer fra — Sandsynligvis stjal de dem i gamle bøger.. Selv gad han aldrig læse, for det ødelagde originaliteten, mente han. Til nød studerede han en avis.

Han var færdig med at barbere sig, han tørrede blod-pletterne på hagen væk og randsagede så,. vist for tiende gang, sin lange, strikkede penge-pung, en gave fra hans gamle mor, i et sangvinsk håb om dog tilslut at finde noget

— Nei, ikke en øre! Han bandte og tyggede på knebelsbarten.

Sidste uge havde han »levet på« en ung, ligeså rig som tossegod student fra en af småbyerne — men fyren havde desværre revet sig løs. En af Knaps fastere »indtægts-kilder« var forresten at være god kammerat med russen, der fuld af naiv beundring for alt, hvad der kaldtes »literært«, var så spendable og så let at narre. Han tog da en slig liden grønskolling fortroligt under armen, promenerede med ham på Karl Johan, fortalte ham små-vitzer og liderlige historier — og forestillede ham for sine bekendte som sin »beste ven«. Men når da den »beste ven« ikke havde flere penge, forlod han ham sans façon, for at udsøge sig en ny »beste ven«, som han efter behag kunde plukke, idet han til gengæld foreviste sine bajads-kunster.

For øieblikket havde han, kedeligt nok, ingen »beste ven«. Der stod nu en skræk for ham blandt russen, der var bleven klog af skade. — Imidlertid brummede og knurrede hans tomme mave. Han måtte selv, midt i sin kummer, le af den underlige lyd, det var som om en kat spandt derinde — — .

Men mad måtte han ha'! Om han keg ind i »de forlornes klub«? (et spottenavn på den kafé, hvor hans mere eller mindre reducerede

kammerater samledes) Nei, det gik ikke an! Han skyldte værten penge og havde ydermere lånt nogle kroner af opvarteren, der var så fræk at kræve ham på en generende høirøstet måde.

Nei, han måtte vel krybe til korset og iaften besøge sin gamle mor — hans siste tilflugt. Måske havde hun et par kroner at afse, ialfald fik han da at spise sig mæt — og det var for øieblikket det vigtigste.

Han greiede sit hår glat ned i panden, som moden krævede det, og tog en ren snip på. Han måtte være proper og fin, når »gamla« skulde se ham — ellers gråt hun og jamrede sig over hvor dårligt stelt han var. Skjortebrystets sauce-pletter skjultes heldigvis af det store slips, og de smudsige manchetter vendte han, så at den rene halvdel stak frem. Den luvslidte frakke børstedes omhyggeligt — og toilettet var færdigt.

Men endnu var det for tidligt at hilse på moderen. Han måtte vente, til det blev aften. Imidlertid kastede han sig på sengen (sofa fandtes ikke på hyblen) og søgte at narre den fordringsfulde mave ved at sove — men søvnen vilde desværre ikke indfinde sig. Han vendte sig hid og did på puderne i feberagtige halvdrømme... Orientens himmel blånede over hans

hoved, under en stor palme lă han og keg opad mod solen, der varmte så deiligt ... Hans mund var fuld af sød ananas — en frugt, han i virkeligheden aldrig havde smagt — og en krukke med kølende vin stod ved hans side . . Om krukken var der slynget en guirlande af roser ...

— Hans mor var husbestyrerinde hos en ældre enke-mand med flere børn. Han stellede med en liden handel, indtægterne var just ikke så store, og det blev nu hendes kunst med små resourcer at skabe et hyggeligt hjem-liv for de moderløse og deres far.

Og Knaps mor forstod denne kunst tilfulde. Et langt liv, fuldt af kummer, i stadig kamp med nærings-sorger, havde lært hende den.

Familien boede tilleie i et stort, nyt hus oppe i vestre Aker. Kl. var $8^1/_2$, da Knap nåede didop. En liden, leende tjeneste-jente stod i døren og lod sig kurtisere af en lang soldat.

»Er mor hjemme, Karen?« spurgte han og nikkede fortroligt til hende. Soldaten trak sig i øieblikket diskret tilbage.

»Ja, madammen er alene hjemme. Sundt og frøken Elise er i theatret, og de smă er gået tilsengs. De finder Deres mor i køkkenet — eller skal jeg —«

Hun vilde springe iforveien.

»Nei, tak, Karen — Jeg er jo kendt i huset — finder nok veien selv.«

Køkkenet var stort og rummeligt. Der var ild i komfuren, og tallerkenerne og de blanke kobber-kar, der rækkevis prydede væggen, skinnede af den megen pudsen. På bordet stod en liden parafin-lampe. Ved den sad en gammel, bleg kone, klædt i en sort uld-kjole og en sort tulls-kappe på hovedet. Hun bar store horn-briller, og strikkede flittigt. En såkaldet »andagts-bog« lå opslået foran hende.

»Godkvæld, mor.«

Den gamle kone lyttede som om hun ikke vilde tro sine egne øren, så reiste hun sig skælvende, med et usikkert smil, mens de gamle, arbeidstrætte hænder tabte strikketøiet.

»Nei, er det dig, Fikkemand? — Gud signe dig! — Men hvor har du været i al denne tid, jeg ikke har seet dig? Det er jo næsten tre uger siden du var her — Jeg var så ræd for, at du var syg — Men kom da nærmere! Lad mig se på dig, gutten min —«

Han trådte nølende hen til bordet. Hun så på ham — længe, længe — med sine kærlige, matte øine, hvis glans forlængst var druknet i gråd.

Fredrik var hendes yngste og kæreste barn, det eneste, hun havde tilbage, for den

ældre bror, sjømanden, var rømt — Gud ved hvor! — og datteren var ulykkelig gift i Amerika.

»Nei, hvor du er bleg — og så mager —« Hun strøg med sin tynde hånd over hans indfaldne kinder, mens tårerne sagte begyndte at rinde, og hun skød brillerne op mod panden. »Herregud, hvad er der iveien med dig, kære barn? — Men for en tynd frakke du har på! Har du ingen anden? I den må du ganske vist fryse — Tag den dog af dig . . Herinde er varmt og godt — Säja! — Vil du kanske heller, at vi skal gå ind i salen — Nei, der er ikke lagt i ovnen — Her er bedre . . . Hansker har du heller ikke . . . Men vent bare — når jeg får tid, skal jeg strikke dig et par — — Stakkars gut! — Sæt dig — nei, ikke der! her ved komfuren er varmere — — Du har været syg, ikke sandt — og jeg, som ingenting har vidst . . . Men så tal da, Fikkemand? . . Hvad er det, som feiler dig?«

»Gi'e mig noget at æde,« brummede han, ked af moderens snak og kærtegn, »jeg er sulten —«

Der kom et sælsomt liv i den gamle skikkelse. At lage mad og »skaffe på bordet«, havde været hendes ikke altid lette opgave her

i livet, og når man slog på den streng, fandt man altid sympathetisk forståelse.

»Men hvorfor sa' du det ikke straks, barnet mit? — Jeg tosse, som troede at du allerede havde spist tilaften — for her i huset spiser vi i regelen kl. 7.«

Hun trippede på sine bløde tøfler hen til spisekammer-døren, som hun hurtigt åbnede.

»Javist skal du få mad, såmeget som du vil — Hvor jeg er glad, at jeg har noget rigtigt godt at by' dig! — Vi havde okse-steg til middag, ser du — Der er et stort, deiligt stykke tilbage — Desværre er den kold nu. Vil du, jeg skal varme den til dig, Fikkemand? Jeg ved jo, du liker ikke kold mad — Det er gjort i et øieblik —«

»Sludder! — Lad mig bare få den som den er — Jeg er sulten, hører du« — Og han snøftede velbehageligt. Fra spisekammeret kom der en blandet duft af steg, anchovis og tørre æbler.

Han hørte med en fornemmelse af frydfuld spænding, hvordan moderen rummesterede inde i spisekammeret. — I sin glade forvirring, de svage øine blændet af tårerne og rystende på hænderne, tog hun feil af de forskellige genstande. Hun væltede en øl-flaske og knuste en

the-kop, der med en singlende lyd faldt på gulvet.

»Skal jeg hjælpe dig, mor? Du ser vist ikke godt derinde — Se, her er lampen!«

»Nei tak! Nu kommer jeg straks — — Hvor er dog fadet! — Den stygge Karen, som aldrig kan sætte en ting på rette plads — Nu kommer jeg —«

Hun vendte tilbage med stegen i hånden.

»Se her, du — Den er ganske blodig — Det er den engelske skik, ser du — Sundt vil altid ha' den så. — Men vi kan spise ind i salen, hvis du ønsker det, men der er koldt. Når Sundt og frøkenen ikke er hjemme, lægger jeg aldrig i ovnen, veden er så dyr iår, 10 kroner favnen — det er forskrækkeligt! De er såmænd i theatret iaften — Vi er ganske alene — Og selv om også Sundt kom tilbage, mens du sad der og spiste, hvad gjorde så det? Jeg skulde vel ha' lov til at beværte min eneste søn, skal jeg mene, så sjeldent som han kommer — Det er synd at sige, at du spiser dem ud af huset.«

»Men så skynd dig da, mor — Snak ikke så meget — Bring tallerken, kniv og gaffel — Og et glas øl, hvis du har — Og brød og smør —«

Den gamle mor sprang underdanig hid og did, for at skaffe det forlangte. Straks hun vendte ryggen til, rev Knap med fingrene et lidet stykke løs af stegen, han kunde ikke beherske sig mere. Å, hvor det smagte! — sødere end de ananas, hvorom han nylig havde drømt — Han tyggede og smattede, og slikkede så med ren vellyst den brune sauce af sine fingre.

»Hvad slags øl er det? Frydenlund! Bravo, det er godt! — Lad mig trække den op, mor! Du klarer det ikke, ser jeg — Og hold så op med at vimse frem og tilbage! Sid rolig — Nu har jeg jo alt, hvad jeg trænger.«

Bordet var dækket. Knap spiste og drak for to. Han huggede så kraftigt ind på stegen, at der snart ikke var mere end benene tilbage. Moderen sad med foldede hænder og så på ham, i smil og tårer.

»Gud signe appetitten,« mumlede hun, men i det samme fik hun en sørgmodig mistanke om, at han vist ikke havde spist sig mæt på flere dage. Dog var hun klog nok til ikke at give sin bekymring ord og udspørge ham nøiere om hans levesæt, for da blev han opfarende og brutal, det vidste hun af erfaring, og straffede hende med i lang tid ikke at vise sig.

»Spiser du endnu hos jomfru Madsen?«

spurgte hun frygtsomt og tog fat på strikketøiet uden dog at røre en maske.

»Nei, hos Ingebrigt,« svarede han med munden fuld, idet han skrapede kød-resterne af benene. »Å, ræk mig sennepen der!«

»Ja, det skal jo være det fineste spise-sted — Får man god mad der?«

»Ret bra,« svarede Knap overlegen. »Det er ialfald det eneste sted, hvor en mand i min stilling kan vise sig — Andetsteds træffer man fordømt blandet selskab.«

Han undgik at se på moderen — og hun slog øinene ned. Hun følte på sig, hvor han løi.

»En halv øl til,« befalede han og rakte moderen den tomme flaske. »Og så lidt anchovis — Jeg lugter, at du har en dunk derinde — — Tak skal du ha, gamla! — Men har du ikke også en dram til maden?«

»Jeg tror, der er lidt Lysholmer,« svarede hun nølende. Hun frygtede for, at brændevinet kunde skade ham — Ak, det havde jo været hans fars ulykke, at han holdt for meget af »det stærke«.

Hun hentede en karaffel og skænkede i for ham.

Knap var nu oplivet af det gode måltid. Der var kommet en stærk fordøielses-rødme i

hans kinder, og øinene var underlig blanke og plirende. Da moderen påny fyldte hans glas, dunkede han hende med en viss gemytlighed i ryggen, og begyndte at synge med en rusten stemme:

»Å, gud velsigne hu gamlemor,
som går på golve å stuller.
Hu tar ifra me de tomme glas
å sætter åt me de fulde.«

Moderen rørtes af dette plumpe kærtegn og af sangen med sit »gud velsigne«. Hun tog forklædet for øinene og brast i gråd.

»Nei, tud nu ikke, gamla! — Nu skal vi være lystige — Heisan!« Han tømte drammen i et drag og klaskede velbehageligt med tungen. »Ren vare!« — Og så rev han karaflen fra moderen og skænkede sig en ny dram, efter at have slugt et par anchovis. »Å, hvor det smager! A—ah! —«

»Men du må ikke drikke så meget,« bad moderen og tørrede, let snøftende, sine øine, »du har ikke godt af det, kære gutten min —« Og hun tænkte samtidig, fuld af triste anelser, på hans »stakkars far« og hvilken sørgelig ende det tog med ham — —

»Har jeg ikke godt af det?« brummede Knap. »Sludder med dig!« Atter fyldte han glasset. »Jo vist har jeg godt deraf — Det er

den beste medicin for mig, ser du — jeg, som har et kleint bryst. »Drik svensk banco og bliv fed,« sa' engang en mediciner til mig — Ja, svensk banco har du vel ikke? Men det er lige fedt — Ægte Lysholmer er heller ikke af veien.«

Med lysende øine betragtede han den klare væske. »Skål, gamla! — Vil du ikke? Jo, pinedød skal du drikke med — eller jeg rører ikke en dråbe, nu bandte jeg på det.« Han satte glasset hårdt fra sig. »Nu går jeg, fanden ta' mig, min vei!«

»Men Fikkemand da — jeg tåler det ikke — jeg blir syg af det — tro mig —«

»Du under mig det ikke,« sagde han tvært, »det er sagen — Du tæller jo hver dråbe — Skam dig —«

»Skulde jeg ikke unde dig det, kære barn? — Hvor du snakker over dig - Du har allerede fået for meget —«

»Ingen præke-tone her! — Vil du drikke med gutten din eller ikke, det er spørgsmålet. — Nu? — Så, farvel da —«

Han reiste sig i drukken sløvhed og rakte moderen famlende hånden.

Hun så et sekund fortvivlet på ham, så skænkede hun resolut i glasset og klinkede med ham.

»Skål, sønnemand!«

»Skål gamla! — Nei, ingen fanterier, må jeg be'. — Du skal tømme det ud — helt ud.. Så ja! Det var bra'.«

Med tårerne piblende ned over de furede kinder og skærende en grimace af mishag drak den gamle kone brændevinet. Neppe havde hun fået det tillivs, førend der kom en voldsom hoste-byge.

»Se, det virker allerede! Haha! — Du blir jo ganske munter, spreller som en fisk, — heh, gamla? — Og han dunkede hende påny med et cynisk grin i ryggen. Moderen stræbte af alle kræfter at tvinge frem et smil, men smilet døde i en smertelig trækning, da atter hosten indfandt sig.

> »Å, gud velsigne hu gamlemor,
> som går på golve å stuller —«

brølede han i vilden sky. Stemmen slog nu ganske klik for ham.

»Du må ikke skrige så,« bad moderen og satte sig afkræftet efter hostebygen, »Børnene sover — du kunde let vække dem —«

»Å, skidt i de forbandede ungerne! — Hvordan lever så den gamle tullen din? Har han slet ikke forhøiet din løn? Lige gnieragtig, heh?«

Han behøvede slet ikke at udtrykke sig tydeligere. Moderen forstod så godt, hvor han styrede hen.

»Desværre har jeg idag ingen penge til dig — ja, du skal tro mig, Fikkemand — Se her er portemonnaien min.« Knap undersøgte den og fandt, brummende af misnøie, kun et par øre. »Jeg gav dig, hvad jeg eiede, siste gang, du var her. Om nyt forskud på løn tør jeg ikke be' Sundt, han er så akkurat på det i det

stykke. Får jeg nu noget tilgode, må jeg sende det til din søster i Chikago ... Stakkars Thea! — Det er så småt for hende — Manden har været syg og er for tiden uden arbeide, og barnet —«

»Ja, hvad vilde hun på den galei?« svarede Knap gabende, knak hovedet af en fyrstikke og stangede sine tænder med den. »Nej, tud nu ikke, mor — det er så bandsat kedeligt at høre på — Tror du, det blir bedre for hende derovre, om du sidder og flæber her?«

»Stakkars Thea!« sukkede moderen. »Hun er ikke stærk heller — — Du ved, hun holdt så af dig, Fikkemand — Hun ber altid, jeg må hilse dig mange, mange gange —«

Knap havde kastet sin improviserede tandstikker. Han holdt nu på med at rive lange tråde ud af sine manchetter, der var opslidt i kanterne.

Moderens tanker tog straks en anden retning.

»Manchetterne er itu — Din skjorte også — Hvor det ser stygt og uordentlig ud! — Nei, riv nu ikke mere! Du gør det bare værre . . . Der er vel ingen, som ser til dig og gør linnedet dit istand, kan jeg tænke mig — Stakkars gut! — Men hvorfor sender du ikke alt, som er istykker, til mig, for at jeg kan flikke på det — Jeg har bedt dig derom så mange gange — Du

ved, hvor gerne jeg gør det — — Sig mig oprigtigt, hvormange skjorter har du nu? Et dusin?«

Knap brummede afvisende. Moderen vilde være bleven fortvivlet ved at erfare, til hvilket enkelttal dusinet var reduceret.

»På din fødselsdag i april — det er jo ikke langt til det — skal du få af mig et par nye skjorter af fint engelsk lærred, jeg syr nu på dem — Desværre er mine øine svage — det går så langsomt med arbeidet — Men idag har jeg også en liden ting til dig — noget, som kan varme dig — Vent blot —«

Hun reiste sig, stansede uvilkårligt og kastede et bekymret blik på karaflen. Hun frygtede for, at han skulde tømme den, mens hun var borte. Tage den med sig, kunde hun heller ikke. Da blev han rasende, det vidste hun.

Med et suk gik hun op på sit kammer.

»Se her,« sagde hun og vendte hurtigt tilbage, dog ikke hurtigt nok, for karaflen havde flyttet plads og »Fikkemand« tørrede sig på en egen måde om munden, »se her er tre par strømper, tykke og gode. De er måske lidt for lange i stor-tåen, men det skader ikke. De krymper nok, når de kommer i vand — Slid dem nu med helsen, Fikkemand!«

Han så kritisk på strømperne, overveiende hvor meget han vel kunde få for dem, hvis han »realiserede« dem. Kanske en tre kroner — høist fem.

»Det var da et grovt bonde-garn, du har valgt.«

»Siger du det,« svarede moderen bedrøvet, og hendes på grund af de manglende tænder indfaldne læber trak sig mimrende nedad, »men det er ægte, ren uld, det kan jeg forsikre dig, jeg har selv købt garnet. Du skal se, hvor varme de er og hvor længe de holder. Det er noget andet end det tynde kram, man får i butikkerne.«

Han stak dem i lommerne på sin yderfrak, uden engang at takke hende. Han vidste jo lidet om disse strømpers tilblivelses-historie, at de var strikkede med tanken på sønnen, i de knappe, fra hus-gerningen stjålne stunder, han vidste lidet om, hvormange gode håb og sagte bønner for ham, der var flettet ind i hver maske, og at den gamle moders tåre mere end engang havde vædet arbeidet . . .

»Nu skulde pinedød en cigar smage godt,« udbrød Knap og tog sin frakke.

»Vil du alt gå? — Hvor leit, at jeg ikke har en cigar at gi'e dig med på hjem-veien.

Men Sundt stænger altid cigarerne ind i chatollet. Det er umuligt at komme til dem.«

»Den gniepind! — Han skulde hænges, det bæst! — Ikke engang en lumpen cigar —«

»Se her er hatten din! — Og dine hansker? — Det er sandt, du har jo ingen, men snart skal du få et par af mig.«

»Farvel da, mor.«

»Farvel, farvel, gutten min — Gud være med dig — Lad mig se, at du er snil og snart igen besøger mig — Du ved, hvor ensomt jeg lever her — — Og vær forsigtig i trapperne.«

Knap gik. Han famlede sig langsomt gennem Gangen.

»Fikkemand!« råbte pludselig en tynd, kærlig stemme. »Fikkemand!«

Han vendte tilbage. Moderen stod midt på gulvet og omsluttede en blank genstand med de rystende hænder.

»Jeg havde ikke tænkt at skille mig fra det . . . Det er det eneste, som jeg har tilbage . . . fra bedre dage — Men siden du er i slig nød, så . . . Du kan måske få det solgt . . . Det er altid værd en 30 kroner eller så — Måske mere — — Men drik nu ikke pengene op, Fikkemand, lov mig at være snil gut —«

Hun rakte ham et ciceleret sølv-drikkebæger. Hvor han kendte det vel! Det vakte en sværm

af barndoms-minder — Dette bæger havde jo prydet bordet alle fest-aftener . . . Særlig huskede han julen — Å, hin rene, stille tid, hvor den var langt, langt borte! . . .

»Tak skal du ha', gamla,« sagde han med usædvanlig tyk røst, »måske kan jeg få låne noget på det — Sælge det gør jeg ikke — Du skal få det igen, når tiderne blir bedre «

Han betragtede moderens lille, sortklædte, krøgede skikkelse, og der boblede noget op i ham . . . Var det rørelse over hende, skamfølelse over sig selv?

»Verden er forbandet forkert, mor,« sagde han mørkt. »Vi kunde begge to havt det bedre,« — og han styrtede ud.

Moderen stod stille og lyttede efter hans skridt. Han gik ustødt i trappen, faldt nede på gårdspladsen i den dybe sne, reiste sig igen og stavrede videre.

Hun lukkede døren, satte sig ved bordet og mekanisk gentog hun: »Vi kunde begge to havt det bedre« — og tårerne brød frem i en ustanselig strøm.

Imidlertid var det bleven koldt i køkkenet, varmen i komfuren var gået ud, og den lille lampe, der holdt på at slukne, kastede et traurigt skær over de nøgne vægge med tallerkenerne og kobber-karrene.

Og den gamle mor gråt, tørrede sine briller og gråt påny.

»Ja vi kunde havt det bedre,« mumlede hun. Hun mindedes, hvor stolt hun altid havde været af denne sin yngste gut, hvilke håb og skønne fremtids-drømme hun havde knyttet til ham. Når hun havde spaseret med ham, mens han endnu var barn, udenfor byen, forbi de smukke villaer på Drammens-veien, havde hun altid i fantasien udvalgt sig en, hvor »Fikkemand« skulde bo, når han blev stor og dygtig og rig — for at Fikkemand vilde bryde sig strålende vei i verden, havde hun aldrig tvivlet om . . . Så skulde hun, den gamle mor, bo hos ham, der imidlertid var bleven lykkelig gift . . . Hun skulde bo hos ham i den smukke villa, hans hustru skulde være hende en kær datter, og hun skulde vugge hans små, lege med dem og trykke dem til sit hjerte . . .

Og nu sad hun her, ensom, i det kolde køkken — måtte på sine gamle dage tjene sit brød blandt fremmede, medens han — — å, den kære, stygge Fikkemand, hvor han havde skuffet hende bitterligt!

Politik, politik, politik!

Hvor Kamilla var ked af den! Den stinkede for hende med sit evige »Einerlei«.

Hun sad i sofaen, omgivet af en houg aviser, »dagbladet«, »morgenbladet«, »verdens gang«, hun studerede dem og var nærved at kede sig tildøde over dem.

Nu havde hun, dag på dag, siddet på storthings-galleriet og hørt lange debatter om sager, som hun var uvidende om eller som slet ikke interesserede hende, og siden havde hun hjemme gennemlæst storthings-tidendens endeløse referater, de ledende artikler i aviserne, og alle indstillinger fra de forskellige kommiteer.

Det var et sandt trælle-liv.

For at adsprede sig en smule, havde hun taget med på storthings-galleriet et bind af

Heines digte, hvori hun skjult bladede, men et strengt blik fra hendes sidedame, en bekendt redaktørs fanatiske hustru, gjorde en kort ende på denne glæde.

Uf, disse aviser!

Men hvis hun tilstod, at det politiske liv ikke optog hele hendes sind, vilde det også være forbi med hendes ry som en »åndrig, almentinteresseret« dame, det vidste hun — også med hendes indflydelse. De yngre, venstresindede storthings-mænd var så vant til at se den smukke tilhørerinde på en bestemt plads i damelogen, at de savnede hende, når hun en enkelt gang var borte. — De hilsede uvilkårlig på hende, når de mødte hende på gaden. Hun forekom dem som en gammel, trofast bekendt, der delte deres ideer, led ved deres nederlag og jublede ved deres seier. Partiets redaktører og referenter viste hende også altid en udsøgt opmærksomhed. Der var et slags stille frimureri mellem dem. Og Per Løken udskreg hende jo allerede som en ny madame Edmond Adam. I blind tillid til hendes intelligents og politiske indsigt havde han nylig foreslået hende at udgive en revue i lighed med madame Adams berømte. Hun skulde lægge ånd og penge til, han vilde støtte det ved sit solidere, fagmandsmæssige medarbeiderskab —

Nei, hun måtte slide i tøiet, der var ingen anden råd. Det nyttede ikke at rive sig løs — da ramlede med det samme grunden under hende.

Hun tog nogle tykke, videnskabeligt udseende bøger, der lå på bordet og kylede dem forbitret mod væggen.

Denne kedelige Aleksandra, der plagede hende med at give hende »stats-økonomiens grundtræk«, Stuart Mills »logik« etc. og siden på en listig måde undersøgte, om hun virkelig havde læst bøgerne. Det var uudholdeligt. —

Hvorfor kan jeg ikke være som Pauline? spurgte hun sig selv. Hun gi'er sig helt hen til sagen, er helstøbt i sin politiske overbevisning og i sin tro på den frie tankes seier.

Hun stjal sig aldrig hen i en kirke, drevet af en gammel barndoms-erindring, eller af en æsthetisk trang til at beruse sig i orgel-brus og hymner — hun affekterede ikke interesser, som hun ikke eiede.

Den lykkelige helstøbte!

Selv var hun »blandings-gods«, der burde komme i støbe-skeen? Var det ikke så, Knap mente?

En gammel, styg tvil begyndte atter at nage på Kamillas hjerte.

Hvorfor optog ikke dette nye i tiden hende ganske? Hvorfor skjulte hun i en krog af sin sjæl drømme, der lignede legender, sympathier, farvede af en romantisk erotik, og som hendes »oplyste« veninder vilde stemplet som »fordomme«?

Betød dette, at hun ikke stod på høide med sin tid? Var hun den og sine veninder underlegen? Hørte hun hjemme i en forbigangen generation? Skulde dr. Westgård virkelig ha' ret i sin dom?

Han havde engang ytret — hun kunde aldrig glemme det — at hun efter hans mening var kommen for sent til verden, at tiden var løbet hende forbi, og at hun nu forgæves søgte at indhente den bevingede.

»Du skulde ha' levet i en periode, hvor man troede som et barn og elskede i enfold,« havde han sagt, »hvor den fromme kirke og det stille, kærlige hjem udfyldte én ganske — og nu har skæbnen kastet dig op i dette uføre. Man præker sent og tidligt for dig, at du skal være en s t æ r k, f o r d o m s f r i kvinde — og du gyser bag det pantser, du modstræbende har iført dig. du føler, at du ikke er af jern, men at et levende hjerte, varmblodig som en liden fugl, flagrer derinde i buret.«

Ja, hun eiede et hjerte . . . Undertiden, midt i en udtværet debat, eller i læsningen af en politisk leder, lukkede hun pludselig øinene, og drømte om vår og land-liv og elskov, svundne sværmerier fra pige-dagene blussede op igen, en navnløs ømhed, der ikke fandt sin genstand, en tørst efter renhed i sind og tanke, poetiske længsler, der måske vilde have fundet svar og forståelse i en eller anden digtning, men at læse romaner nu i storthings-tiden var en urimelighed — —

Hun måtte vente. Hele livet havde hun ventet på noget, der ikke kom, aldrig tilfreds i øieblikket, stedse speidende ud mod horizonten . . . Hvide seil mod det blånende fjerne! . . . Hvilke længsler der steg, formløse som skyerne, ubegrænsede som havet . . . Var det skibet med hendes lykke ombord, som hun øinede histude? Hvem ved . . .

Det ringede — Hun fo'r op og gned sine øine — Hjertet begyndte at banke — Kanske det var Valdemar, som kom? Hun reiste sig og betragtede sig i speilet.

»Jeg er bleg,« mumlede hun, »blegere end sædvanlig — men det klæ'r mig.«

Tjenestepigen meldte konsul Sten. Det var en skuffelse, der på et hår nær lignede glæde. Hun kastede et blik på avis-hougen, puttede

»verdens gang«, der tilfældigvis lå øverst, væk, og lagde et nummer af »morgenbladet« slig, at det måtte falde i øinene.

Konsulen trådte ind med hatten i hånden, tilbageholden høitidelig som ved den første visit i et fremmed hus. Men al hans takt som verdensmand kunde dog ikke skjule, at han var overbringer af et ubehageligt budskab. Kamilla mærkede det straks. Tilslut måtte han rykke ud med sproget og fortælle, at det, trods al hans møie, havde været ham umuligt at skaffe den lovede billet til hof-ballet. Alle de udstedte billetter var desværre optagne, og da de lød på navn, var det desværre umuligt etc. — —

Kamilla smilte tvungent. Hun forstod, uden at konsulen behøvede at underrette hende derom, at hendes tvetydige stilling i selskabs-livet her atter havde været hende en hindring.

Dog smilte hun — han skulde ikke ane, hvor dybt hun var krænket — og nødte ham at drikke et glas vin. Efter en halv times passiar, hvori konsulen var mere optaget af hendes smukke øine end af hendes tale, gik han, idet han udtalte håbet om snart at møde hende igen —

Da Kamilla var ene, snoede hun sit fine lommetørklæde om fingrene og sled i det, så det var nær ved at revne.

»Tigerstad!« skreg hun mellem de sammenbidte tænder. »Men jeg gi'er mig ikke — ikke endnu!«

Mindet om hint høire-selskab hos generalinden og glimmeren der vilde slet ikke ud af hendes hoved. Det lokkede som et nyt land.

Den lille Mimi hoppede ind i værelset og bad moderen om at gennemgå en lektie med sig. »Lad mig være i ro, barn,« bad hun, »jeg har hoved-pine,« og hun jog den lille ublidt fra sig.

Jens Westgård havde havt en ublid opvækst. Det var et fattigt embedsmands-hjem, med sygdom og næringssorg. Faderen døde, mens han endnu var skole-gut, fremmede tog sig af ham, og satte ham istand til at fuldende sine studier. Han var i regelen sørgmodig. I en alder, hvor andre børn kun kender livet som en leg, havde han fået en bitter smag af dets alvor.

Senere bidrog en ulykkelig kærligheds-historie til at gøre ham endnu tristere. — I 24års alderen arvede han efter en gammel tante et par tusinde daler. Han satte dem straks til ved i lang tid at opholde sig i udlandet. I en række af år slæbte han sin magerhed og melankoli om fra den ene hovedstad til den anden, fra Rom til Paris, fra Paris til Wien — men intetsteds fandt han lægedom for sit syge sind. Han blev bitter som før.

Da pengene var slut, vendte han tilbage til Kristiania og nedsatte sig der som læge.

Valdemar havde været hans ven fra skoledagene af. Han holdt af ham som den yngre og svagere. Allerede i skolen havde han protegeret ham mod drillerier af kammeraterne, hvem Valdemars stille, indadvendte gemyt havde budt så mange angrebs-punkter.

Det gjorde ham nu meget ondt, at det venskabelige forhold mellem ham og Valdemar holdt på at gå istykker — og det for en fru Schønbergs skyld.

Valdemar besøgte ham ikke mere, og når de tilfældigvis traf hinanden, vekslede de kun nogle ligegyldige ord.

En middags-stund mødtes de udenfor universitetet. Valdemar havde nogle gamle bøger og papirer under armen.

»Spøger du endnu omkring herinde?« sagde doktoren med et forsøg på at være munter. »Og jeg, som forlængst troede dig i Paris! — Men de »vigtige forretninger« nøder dig vel til at opholde dig her endnu en tid?«

»Netop,« svarede Valdemar tørt som om han ikke forstod doktorens ironi. »Her er så meget at studere — Jeg kommer lige fra biblioteket — som du ser —«

»Nogle gamle pergamenter?«

»Netop! gamle pergamenter.«

»Nei, hør nu, beste ven,« sagde doktoren i en anden tone, »lad os nu tale alvorligt sammen — Ved du, Valdemar, at jeg har samvittigheds-nag, når jeg tænker på dig? — Ja, jeg er sint på mig selv, fordi jeg har ført dig ind hos fru Schønberg.«

»Å, vær rolig — Jeg gi'er dig absolution. Har du ikke større synder på din samvittighed, så —«

»Ved du, at jeg har været falsk mod dig — ialfald ikke oprigtig.«

»Du?«

»Ja. — Husker du, hvor uvillig du var til at besøge hende, og hvor jeg trængte på for at få dig med? Det var nemlig ikke for din skyld, for at glæde dig, at jeg introducerede dig.«

»Hvorfor da?« spurgte Valdemar, ikke uden nysgerrighed.

»For min egen skyld — for atter at finde et påskud til at nærme mig hende. Der havde netop været,« tilføiede han næsten forlegent, dreiende på sin ur-kede, »et lidet brud mellem os — som det kan hænde mellem bekendte ... Det hele var en bagatel, resultatet blev dog at hun ikke vilde modta' mig. Men jeg kendte hendes svaghed, hvor glad hun er i at se fremmede, i at »fylde sin salon«, som hun kalder

det — og jeg benyttede mig af denne hendes svaghed. Du, stakkars ven, måtte holde for —«

»Han er forelsket i hende,« tænkte Valdemar, men vovede ikke at slynge mod vennen en beskyldning, der straks med øget vægt vilde falde tilbage på ham selv. Høit sagde han: »Det glæder mig, hvis jeg har kunnet være et middel til at forsone jer — Og tak for din oplysning! men jeg indser ikke, hvad den skal tjene til —«

»Men hvad jeg indser, er, at du er bleven ganske forandret — Du er ikke mere det samme menneske — Se mig lige i øinene — Kan du det eller har du noget at skjule?«

Valdemar søgte at smile overlegent.

»Ja, jeg frygter for, at dette skal ende galt,« vedblev doktoren. »Jeg er ræd for at dette fruentimmer skal få dig i sit garn — Nei, gå ikke fra mig i sinne! Lad mig tale ud —«

Der lå såmegen oprigtig deltagelse i doktorens ord, at Valdemars vrede lagde sig.

»Du kender ikke Kamil— — fru Schønberg,« sagde han. »Du dømmer hende overfladisk som hele verden; tro mig, Westgård . . . I sokner ikke dybt nok . . . Men jeg kender hende, du . . . Å, du skulde bare vide, hvor hun har lidt! Hun fortalte mig nylig sin hele

historie — Jeg fulgte hende hjem fra et selskab — Hun var godheden og oprigtigheden selv . . .«

»Også dig har hun fortalt den? — Hm! — Jo, hun forstår at sætte den godt i scene, det må man indrømme hende. Hun poserer fortrinligt — En uvidende, forfængelig, simpelt tænkende mor, der sælger sin datter til den høistbydende, en brutal mand, der gør hendes tjenestepiger til sine maitresser, falliten, hendes lidelser og kampe, en fortvivlet beslutning, skilsmisse og flugt, det er hoved-momenterne i denne nye udgave af »wahrheit und dichtung«. — »Nu har jeg blot lyst til at dø — en vakker dag ta'r jeg gift,« er altid slutningen på visen.«

Valdemar berørtes pinligt. Han måtte indrømme i sit stille sind, at doktorens referat ikke var langt fra sandheden. Netop de af doktoren citerede ord havde hun brugt, da hun endte sin historie — og han havde gyset ved tanken om at hun muligens kunde gøre alvor af sin trudsel.

»Du overdriver — som altid,« sagde han for dog at sige noget. »Men her er min gade. Farvel!«

»Det var da et hastværk, du har! — Farvel da! — Apropos, har du nylig hørt fra din mor? Du må hilse hende fra mig.«

Valdemars ansigt formørkedes. Doktoren havde her rammet et sårt sted. Valdemar havde

nemlig ikke besvaret moderens siste brev, og havde nu modtaget et nyt, fuldt af uro og bekymring for sønnen.

Af lutter ærlighed havde han ikke svaret moderen. Han følte, at et fremmed element havde trængt sig forstyrrende mellem ham og hende. Det gamle forhold, hvor mor og søn var hinanden alt, eksisterede ikke længer. Berøre dette havde han ikke mod til, glide over det vilde han heller ikke, det vilde fået skinnet af falskhed. — Mon hans mor nogensinde vilde fatte godhed for en kvinde som Kamilla? Han tvilede — og denne tvil pinte ham.

»Tak, hun lever vel,« svarede han. »Adieu.«

»Adieu, Valdemar.«

Dr. Westgård vendte pludselig tilbage.

»Ja, du har vel hørt nyheden?«

»Nå?«

»At fru Schønberg skal være hemmelig forlovet med konsul Sten —«

Valdemar blegnede, munden slappedes uvilkårligt og et par sved-dråber trængte sig frem på hver fløi af næsen.

»Forresten er det bare et rygte. Jeg tror det ikke. — Farvel, du!« —

Hvis det havde været doktorens hensigt at efterlade vennen i en halv fortumlet, halv fortvivlet tilstand, lykkedes det ham fuldkommen.

Scenen i selskabet hos Sommerfeldts, hvor konsulen viste Kamilla en elskerlignende opmærksomhed, stod pludselig for ham — Skulde konsulen senere have gjort alvor af sit kurmageri? Men hvordan skulde han da opfatte Kamillas venlighed — å nei, det ord var for mat! — ømhed mod ham selv? Skulde virkelig dr. Westgård have ret, når han fordømte hende? —

Fuld af de mest modstridende følelser styrtede han op på sit værelse. Resultatet af den lange sjæle-kamp blev, at han samme aften vilde besøge hende.

Efter hin visit havde konsul Sten været Kamillas gæst en hel aften. Senere havde man seet hans fine ekvipage stanse udenfor Kamillas dør — han havde inviteret hende og Mimi til en liden køretur — og dette var mere end nok til at få et ordinært Kristiania-rygte laget istand.

Kamilla følte godt, at konsulen var i garnet, at hun blot behøvede at opbyde en smule mere end almindelig elskværdighed for at gribe denne guld-fisk. På køreturen havde han sagt hende nogle så gådefulde komplimenter, at de med lidt god villie kunde udlægges som en formelig erklæring.

Det beroede alene på hende, om denne virkelig skulde finde sted —. Hun bestemte sig også til at fremskynde forlovelsen så snart som muligt — men Valdemar . . .

Da han kom samme kvæld, fandt han til sin ærgrelse, at Kamilla ikke var alene. Frøken Aleksandra sad og bredede sig i sofaen. Hun havde medbragt en pakke nye bøger, blandt andre en skræk-indjagende, latinsk grammatik. Hun påstod, at det var trængende nødvendigt for Kamilla at lære lidt af de gamle sprog, forandrede så thema, og skændte dygtigt på ministrene, der ikke vilde slippe sine taburetter, men formelig »klorede« sig fast til dem.

Kamilla modtog ham hjerteligt, og dog var der noget reserveret i hendes holdning, som ikke undgik ham.

»Er De syg?« spurgte hun. »De ser så bleg ud —«

»Nei, kun lidt anstrengt.«

»De studerer vist for meget — De ligner Aleksandra. Hun læser nat og dag — For tiden pløier hun igennem Moleschott — Er det ikke så han heder?«

»Kurz ist das leben, lang die kunst!« deklamerede frøken Aleksandra.

Samtalen gik ofte istå. Kamilla deltog næsten ikke i den. Hun sad og stirrede åndsfraværende ud for sig. Da lille Mimi væltede en skammel, fór hun op som af en dyb drøm.

Tjenestepigen bragte et brev.

Kamilla greb det inden den nysgerrige Aleksandra fik se udenpåskriften og læste det i tilbageholden spænding.

Det var en billet fra konsulen. Han »tillod« sig at oversende hende sin abonnements-billet til fredags-forestillingen. Der skulde gå et nyt stykke af Bjørnson, som sikkerlig vilde interessere hende etc. Og så undertegnede han sig: »Deres inderlig hengivne —«

Forrige gang havde han skrevet »Deres ærbødig hengivne«. Stemningen var øiensynlig i stigende.

Hun vidste, at han havde to pladse ved siden af hinanden. Han vilde sandsynligvis selv benytte den anden, og således kom de til at sidde sammen hele aftenen. Han vilde benytte leiligheden til at følge hende hjem — og på hjemveien . . .?

»Fra hvem er det?« spurgte Aleksandra, hun kunde ikke dy' sig længer.

»Aa, kære, det er kun et forretningsbrev,« svarede hun, åbnede skrivebordet og gemte brevet deri, og da hun kendte sin venindes svage side, var hun ovenikøbet så forsigtig at låse skuffen af.

Valdemar havde følelsen af, at dette brev indesluttede en ulykke for ham.

Forskende iagttog han alle Kamillas bevægelser.

Der blev en lang stans i konversationen. Mimi fyldte den ved at spørge Valdemar, som hun med undselig fortrolighed smøg sig opad, om der virkelig gaves underjordiske, onde ånder, der lå på lur efter menneskene. Hun havde nylig læst en historie derom.

»Ja,« svarede han og klappede hendes bløde hår — han holdt såmeget af småbørn — »Der gives desværre mange onde ånder i tilværelsen,« tilføiede han og så i sekundet på Kamilla. »Det gælder kun at bekæmpe dem, at holde dem nede — så at de gode vinder magten.«

»Hvor kan De bilde barnet ind sligt?« spurgte frøken Aleksandra, »De, som er en oplyst mand!« —

»Forstår du da ikke, at adjunkten taler billedligt,« sagde Kamilla. »Men her er vist koldt iaften? Skal vi ikke lægge mere i ovnen?«

»Her er virkelig køligt,« svarede Valdemar betydningsfuldt. »Jeg fryser —«

»Og jeg forgår af varme!« råbte frøken Aleksandra. »Puh!«

»Da blir det vanskeligt at tilfredsstille begge parter,« sagde Kamilla. »Aleksandra, om du nu sang og spillede lidt for os — for at ildne os op,« tilføiede hun, smilende adspredt.

»Nei, ikke noget lystigt — noget i moll!« bad hun smægtende og lukkede øinene som om hun uforstyrret vilde forfølge en trist og dog sød tanke . . .

»Min elskte, jeg er bunden —«

begyndte frøken Aleksandra med en ret behagelig stemme.

»Nei, ikke den!« udbrød Kamilla rask, »den er for sentimental — og desuden — Nei, giv os en anden!«

»A, lad os beholde den,« sagde Valdemar. »Syng videre — Den er så nydelig.«

»Nei, nei!« sagde Kamilla næsten bønfaldende. —

»Alt lægger for din fod jeg ned,
er fattig som du ser —«

»Heller ikke den, Aleksandra! — Den er så kedelig! — Al denne elskovs-klynk! — Nei, så hold da op engang!«

»Hvad vil du da ha', urimelige menneske?

»Prinsessen sad høit i sit jomfrubur —«

»Nei, den er værre end de andre,« sagde Kamilla. Dog Aleksandra brød sig ikke mere om hendes indvendinger, hun sang uforstyrret videre.

Mens sangen varede, betragtede Kamilla Valdemar. Engang greb han hendes blik og blev overrasket af dets sælsomme udtryk. Der

lå en tungsindig ømhed, en stille afskedstagen deri . . .

Havde hun allerede frasagt sig ham i sit hjerte?

»Nu får det være nok,« udbrød Aleksandra pludselig og slog klaveret larmende sammen. »Jeg har skreget mig ganske hæs — Apropos, har I hørt den nye forlovelse?«

Og hun begyndte at fortælle bynyt.

»Hvad er det for en forlovelse?« spurgte Kamilla ligegyldig.

»Beate Tambs — du kender da hende, Kamilla? — den lille blonde med stumpnæsen, hun, som altid danser med prinsen, når han er her — hendes far er jo statsråd eller sådant noget — og med hvem mener du? Gæt engang! — Med den gamle grosserer Rasch-Petersen.«

»Det er umuligt — Han er jo gammel nok til at være hendes oldefar.«

»Ja, ikke sandt, Kamilla, det er forfærdeligt — Tænk Dem, adjunkt, hun er 17 eller 18, og han nærved de 70. Og så lider han ovenikøbet af — hm! af — gigt. Naturligvis tar hun ham bare for pengene. Det er jo en stenrig mand.«

»1½ million kroner,« sagde Kamilla, »for den sum står han opført i ligningslisten — Jeg gennemlæste den tilfældigvis igår.«

»Man må indrømme den unge pige,« svarede Valdemar, »at hvis hun sælger sig, så gør hun det ikke for spotpris. Tænk, næsten to millioner! Hvad kan et hjerte, selv om det elsker nokså rigt og varmt, veie op mod en sådan kapital?«

Kamilla lod til at få en pludselig interesse for blomsterne i vasen. Hun bøiede sig fremover og lugtede til dem.

»Hvor De er skarp,« sagde Aleksandra og fikserede ham. »Så det kalder De at sælge sig? — Igrunden har De ret. Det er uanstændigt, det er oprørende, *shocking* vilde Stuart Mill kaldt det. Ikke for al verdens millioner gjorde jeg det!«

Og frøken Aleksandra slog energisk ud med hånden, og hendes tynde, gule bukler rystede.

»Det underlige er,« sagde Valdemar, ikke uden en skælven i stemmen, »at sligt kan ske, uden at vække almindelig indignation. Denne unge pige spytter jo alt, hvad vi kalder moral, i ansigtet, men vanen til at se et sådant skuespil har desværre sløvet de fleste i den grad, at ingen forarges derved. Vi nordboer er så stolte af vor kultur, vore rene sæder, og ser med afsky ned på tyrkerne og deres harems-tilstande.

Men hvilken forskel er der, spørger jeg, mellem den kaukasiske slavinde, der udstilles nøgen på markedet og vandrer afsted med den høistbydende, og denne unge, norske pige, der for penges skyld lader sig koble sammen med en gammel, sygelig libertiner? Jeg ser ingen, slet ingen. Å, hvor jeg foragter en slig skabning! Og hvor jeg foragter samfundet, der med sit stiltiende godtykke hyklerisk tolererer en slig skændsel! En kvinde, der har solgt sig, skulde føle ved hvert skridt i livet, hvilket udskud hun er. Hverken hendes rigdom eller rang skulde formå at afvæbne vor kritik, at stagge vor ringeagt. Hun skulde behandles som — ja, som en paria, et faldent fruentimmer — Hvis samfundet konsekvent gennemførte en slig fremgangsmåde, vilde det tilslut, om end langsomt, gå op for en slig kvinde, at det er en vanære at gifte sig uden kærlighed.«

De to damer hørte bestyrtede på ham. Af den fredsommelige adjunkt var der ikke spor mere. Han havde talt med en ild og overbevisning, som anelsen om Kamillas hemmelige beslutning gav dobbelt styrke, det sorte, lange hår var i ivrigheden gledet frem over hans pande, mens en strenghed som en dommers prægede hans blide træk.

»*Voilà un homme!*« mumlede Aleksandra og gav sin tilslutning tilkende ved et kraftigt nik. Men Kamilla krøb, underlig bleg, sammen over sine blomster . . .

Hun havde mødt hans straffe-blik — og det forekom hende, at han læste i hendes inderste sjæl . . .

»Er De ikke for streng?« stammede hun omsider. »Hvad ved De om en slig ung piges motiver? Måske ofrer hun sig for gamle, nødlidende forældre? Det kan jo også være venskab, pietet — — Måske har hendes forældre tvunget hende, fordi partiet er godt —«

Valdemar lyttede med smertelig forundring til hendes ord.

»Å, tal ikke så — Det er formasteligt — De gør synd mod Dem selv — — En ung pige har ikke ret til at lade sig tvinge. Selv de ædleste motiver adler ikke en sådan ufrivillig hengivelse. Et tvangs-ægteskab er ikke noget ægteskab længer. Det er kun — ja, det er kun legitimeret utugt —«

»Uf!« sagde frøken Aleksandra, der syntes, at samtalen tog en betænkelig vending.

Men Kamilla sad taus — og denne bedrøvede taushed straffede ham mere end ord. Han anede, hvad hun grublede over . . .

»Det er sandt . . . jeg må indrømme det,« tilføiede han hurtigt, »jeg kan til nød fatte, at en pur ung, helt uvidende pige engang la'r sig koble bort til en fremmed mand, men at hun siden, efter at dette forholds vederstyggelighed er gået op for hende, atter er rede til at lade sig sælge — nei, det forstår jeg ikke, aldrig i evighed!«

Kamilla bevarede den samme taushed. Det forekom ham, at der sitrede en tåre i hendes lange, sænkede øielåg — og han grebes af en brændende anger over, hvad han havde ytret.

Kun Aleksandras nærværelse hindrede ham i at fålde på knæ for hende og gøre hende afbigt.

»Men klokken er mange,« sagde Aleksandra og så på sit ur, »det er vel best at rusle afsted.«

Valdemar reiste sig og tilbød sig at følge frøkenen hjem.

Mens frøken Aleksandra klædte sig på i entreen, nærmede han sig hurtigt Kamilla.

»Er De meget vred på mig, fru — — Kamilla . . . Å, tilgiv mig — Men jeg er ikke vel iaften — mit hoved brænder —«

»Jeg er ikke vred på Dem . . . De har blot givet mig noget at tænke over, revet op i noget, som . . .« Hun trykkede sin hånd med en

smertelig bevægelse mod hjertet. »Men vær en anden gang mere mildt dømmende . . . Farvel.«

Hun rakte ham hånden, han førte den, grebet af en uimodståelig drift, mod sine læber.

»Farvel —«

— Gæsterne var borte. Kamilla sad ene tilbage med rynkede bryn og hænderne foldede i skødet. Hun gennemgik i erindringen hele samtalen — og brast pludselig i en sår hulken.

Lille Mimi, der endnu var oppe, nærmede sig frygtsomt og søgte med barnlige kærtegn at trøste moderen.

»Gå tilsengs, kære — Mama har blot lidt hovedpine — Snart kommer jeg ind til dig.«

Hun kyssede barnet og skød hende fra sig. Den lille gik.

Så tog hun konsulens billet frem af skuffen og gennemlæste den. I al sin forretningsmæssige korthed åndede den dog så megen ømhed og ærbødighed . . .

Men hun havde jo ingen ømhed for ham. — Hendes hjerte hang ved den mand, der nylig så strengt havde revset hendes brødefulde tanker . . . Foragtede allerede Valdemar hende? Å, hun kunde bære alt uden hans foragt! . . .

Hun kæmpede og kæmpede længe. En hel time sad hun der . . . Endelig vandt hun seier. Nei, hun vilde ikke sælge sig atter, hvor høi

end prisen var! Gav hun sig nu hen, måtte det være til én, hun elskede . . . Hun vilde skænke sig til ham, frit, fuldt, ubetinget. Måske kunde en sådan frivillig hengivelse aftvætte den skam, som engang var overgået hende? . . .

Næste dag sendte hun konsul Sten theater-billetterne tilbage med et par korte, høflige takke-linier.

Men denne hendes kulde opflammede kun hans lidenskab endnu mere. Han besøgte hende. Hun nægtede sig hjemme. Et par dage senere bad han skriftligt om hendes hånd.

Atter var fristelsen der. Hendes fantasi malede med forførende glans hvilket herligt liv hun vilde føre ved konsulens side. Her var alle chancer for et godt samliv, dannelse, rigdom, hjertensgodhed. Der manglede kun — og det blot på hendes side — dette ubestemmelige noget, som man kalder kærlighed. Men veiede da denne følelse så tungt i vægtskålen? I sit væsen var den flygtig, den kom ubuden og forsvandt ofte sporløs som en dråbe i havet . . .

Man kunde vistnok godt undvære den? . . . Til husbehov var gensidig agtelse nok? . . .

Eller skulde Valdemar have ret? Gav kærligheden og kun den livet sin vielse og ægteskabet dets adel?

Hvis en gud nu åbenbarede sig for hende, med kærligheden i den ene hånd og alle livets goder uden den i den anden, turde hun da være i tvil om valget?

Å nei! Kærlighed, kærligheden! — Valdemars sorte øie glimrede i sekundet som en ledestjerne op for hende . . .

Hun sendte konsulen et afslag, indsvøbt som i en blød hanske af alle sprogets blomster.

Men neppe havde hun afsendt brevet, inden hun angrede det. Som en vanvittig fo'r hun frem og tilbage i kabinettet, væltede sykurven, og mumlede uforståelige ord. En rig dame kunde have lov til at have sine luner og vrage en slig mand som konsul Sten, men ikke hun, den stakkars Kamilla, der stod alene i verden, uden støtte, uden formue. Hun havde jo her i Kristiania levet over evne og foruden renterne også taget på sin lille kapital. Snart stod hun der som et fattiglem. Hun måtte erindre, at hun havde et barn at forsørge, en liden, sød pige, der skulde frem i verden, og ikke lide og skuffes som moderen.

Hun stillede sig ved vinduet og betragtede mekanisk veien og de passerende. En herskabelig vogn med en kusk i livré fo'r forbi . . . Pludselig erindrede hun konsulens elegante ekvipage — den, som kunde været hendes . . . Ja, hvad havde hun ikke givet slip på — Og hvorfor havde hun gjort dette? — For en chimæres skyld, for at ofre til nogle forslidte theorier om kærlighedens førstefødsels-ret . . . .

Hun var jo ikke engang så ganske vis på, om hun elskede Valdemar . . .

Men hun havde altid sværmet for at eie en vogn. Trods moderens løfte havde hun ikke fået den i sit ægteskab med Schønberg. Hvor tidt havde hun ikke drømt om, at hun lå tilbagelænet på de bløde puder, korrekt og elegant lige til fingerspidserne, — så stansede vognen foran en af de første mode-butikker, hvor hun skulde gøre indkøb, kusken smeldte med pisken, mens tjeneren sprang ned og åbnede vogndøren, hilsende ærbødigt på hende som på en dronning.

En af hendes daglige ærgrelser i Kristiania var at møde en tidligere skole-veninde, der var gift derinde med en fabrik-eier, som holdt hest og vogn. Veninden sad stram og fornem i sin ekvipage og gad neppe se på Kamilla, der gik

tilfods i sølen og fik hjulenes snavs sprøitet over sig.

Ja, hvad havde hun ikke givet slip på . . . Var Valdemars kærlighed stor og rig nok til at betale hende alle disse ofre?

Sent om aftenen, da lille Mimi lå i sin seng, vækkedes hun pludselig ved at moderen slog sine arme om hende og kærtegnede hende.

»Hvorfor græder du, mama?«

»Å, det er ingenting — Sov blot videre, kære!« — Og hun mumlede usammenhængende ord, som barnet neppe forstod. »Kan du tilgi'e mig, Mimi? . . . Jeg har gjort dig stor uret . . . Ødelagt hele din fremtid . . . Du kunde blevet rig, lykkelig, anseet . . . men alt har din mor forpurret . . . Og det for en caprices skyld . . . En caprice . . . Han vilde blevet dig en øm, en nobel far . . . Du vilde lært at holde af ham . . . jeg også, hvem ved? — Og nu . . .? Stakkars barn . . . Sov med gud, stakkars barnet mit —«

Med Knap foregik der en mærkelig forandring. Efter at Kamilla påny havde afvist ham, søgte han at forbedre sig og føre et ordentligt liv. Han havde modtaget en underordnet plads som medarbeider i en liden avis. Han referede, kritiserede og oversatte, kort sagt arbeidede i sit ansigts sved den hele dag. Han havde stridt længe med sin »stolte digter-genius«, inden han kunde bekvemme sig til en sådan ydmygelse som den at være »neger«, at spænde sin »Pegasus for plougen«, men nu var skridtet taget og han angrede det ikke. Honoraret var lidet, men blev ordentlig udbetalt. Hans dragt blev proprere, hans sprog mindre råt — og svirelysten forgik ham.

Han havde den tilfredsstillelse, at flere af hans tidligere kammerater, som hidtil havde

skyet ham, nu rakte ham hånden, når de mødtes, og at hans gamle mor (hvem han forresten ikke havde bragt sølv-bægeret tilbage) nu begyndte at glæde sig og tro på en sand forbedring.

Men den, for hvis skyld han egentlig pålagde sig alle disse savn, for engang »værdig at kunne stedes for hendes åsyn«, var uvidende derom.

En middag, da Kamilla sad alene i det grønne kabinet, med en af Aleksandras lærde bøger i hånden, trådte Knap uanmeldt ind.

»Uf!« udbrød hun og rynkede næsen. »Var ikke pigen derude?«

»Skræmte jeg Dem?« sagde han alvorligt, næsten bedrøvet. »Det var ikke min mening —«

Han bar en sort, flunkende ny dragt, der lod hans opdunstede blegհed dobbelt falde i øinene. De høie, engelske snipper skar ham i halsen, når han dreiede hovedet, og hans tidligere flotte, bajadsmæssige sikkerhed lod til at have forladt ham. Der var noget næsten keitet ved den måde, hvorpå han dreiede sin sorte filthat mellem hænderne.

»Men vil De ikke ta' plads?« sagde hun i denne kolde, reserverede tone, der er på grænsen af det uhøflige.

»Tak!« svarede han stille.

Hun mærkede straks af hans fremmed høitidelige væsen, at der var noget igjære, at besøget havde en bestemt hensigt. Måske kommer han for at slå mig en plade, tænkte hun, men det går ikke. Jeg har andet at anvende mine penge til.

Hun var i dårligt humør idag. Mills »logik« vilde slet ikke ind i hendes hjerne, hvor det så alt andet end logisk ud, fuld til overmål som den var af intriger, af elskovs-tanker, af fremtidsplaner . . .

»Hvor kedeligt det er ikke at være rig!« sagde hun og samlede nogle papirer, der lå på bordet. »Her sidder jeg og ærgrer mig over gamle regninger, som strømmer ind på mig, ganske uventet. Jeg troede dem betalt forlængst, og så må jeg nu rykke ud med flere hundrede kroner — som jeg desværre ikke har,« tilføiede hun smilende, »det vil da sige for øieblikket. Man sidder da gudskelov ikke ganske på en bar houg. Kristiania er forresten et frygteligt dyrt sted at leve på, ikke sandt?«

Knap var under denne tale nær ved at synke i jorden.

Hun troede altså, at han kom for at presse penge ud af hende — han, som kom for at bede om hendes hjerte . . .

Tilståelsen, den så længe og tappert tilbageholdte, brændte ham på læberne.

»Ja — frygtelig dyrt —« stammede han, »frygtelig dyrt —«

En lang Pause, hvori man hørte legende børns skrig og kanernes klingren ude fra gaden, indtrådte.

Hendes ord havde afkølet ham som en iskold douche. Nu var tilståelsen bleven gjort ham så sælsomt vanskelig. Og tausheden vedvarede. Han dreiede på sin hat, så den fik en umulig façon, hun bladede i sin bog som om hun havde stor lyst til i enrum at fortsætte læsningen.

Hver raslen af bladene bragte hans spændte nerver i ubehagelig sitren.

»Det er nogle smukke blomster, De der har,« sagde han endelig og pegede på vasen.

»Finder De? — De er jo allesammen visne — de lugter råddent — Jeg bad Berthe idag om at kaste dem bort — men hun har glemt det desværre —«

Knap smilte idiotisk og trak i sine manchetter. Hvor han i denne stund forbandede sig selv, sin ulyksalige forknythed! Hvor var nu hans snakkesalighed, hans bravader? Han vilde give — han vidste ikke hvad — for at

finde en liden vitz og kaste lidt komik ind i situationen.

Han så fortvivlet til dørene, mod vinduerne, som om han søgte redning udenfra. Men intet hændte. Der kom ingen tilfældig besøger, og fra gaden lød intet brand-signal, der kunde give ham anledning til at styrte bort.

Alt var så velsignet roligt. Kamilla bladede fremdeles i sin bog.

»Jeg har nu fået en stilling — i en avis,« begyndte han med et underligt, forceret tryk på ordene, de ligesom stødtes frem, idet han vædede sine tørre læber med tunge-spidsen. »Et fast levebrød . . . kan jeg næsten kalde det . . . Lønnen er jo endnu ikke så stor — men med fremtiden kan man håbe, at —« han trak i sine manchetter og lod til at opdage, at der var noget iveien med manchet-knappen. »Å, De må tro, at jeg er meget flittig — Redaktøren er også tilfreds med mig — Han sa' netop igår, Knap, sa' han —«

Han stansede og så ligesom bedende på hende — men hun vilde slet ikke hjælpe ham. Hun havde betragtet ham et øieblik, forundret, koldt forskende, nu bladede hun atter i sin bog. De fine blade raslede og raslede. Hvor han hadede denne bog! Han grebes af en vanvittig

lyst til at rive den fra hende og kaste den i gulvet.

Hun undrede sig imidlertid over, hvorfor han gjorde hende disse meddelelser. Det var hende så »knusende ligegyldigt« alt, hvad der angik ham. Hvad vilde han opnå?

»Hvad er det for en avis?« spurgte hun med sur høflighed.

Han nævnte den.

»A—ah!« sagde hun langtrukkent, uden at skjule sin ringeagt for vedkommende blad. »De har altså slået Dem fra digtningen?«

»Ja — på en vis — — Foreløbig —«

»Det gør De virkelig ret i« — Knap kunde ikke beherske en let skælven — »for til digter duer De ikke, Knap — — ja, det er nu min mening. Nu kan jeg jo sige det.«

En flygtig rødme fo'r over Knaps ansigt. Hans forfængelighed var dødelig krænket. Hans gamle trods og selvtillid vågnede påny.

»Pyt! Jeg kunde bli ligeså god digter som mangen anden — Jeg har pinedød begavelsen — den føler jeg herinde« — han dunkede sig på brystet — »Men ved De, hvad det er, som mangler mig? Det er kun pengene — penge for i ro og mag at kunne udarbeide mine sager.«

»Penge? — Snak! — Hvad har penge med geniet at bestille? Camoens var jo så fattig, at

hans tjener, den gamle neger, måtte gå ud på torvene og tigge for ham — og dog skrev han Luciaden. — Nei ved De, hvad De mangler, beste Knap?« — hun gabede ismug bag bogen — »det er fantasi og gemyt, to ting, høist nødvendige for digteren, trods alle Zolas theorier. Det er ikke nok at ha' nogen iagttagelses-evne, at fotografere og karikere —«

»Tak! — Nu får jeg sandelig mit pas påskrevet,« sagde han med et tilløb til en falsk latter i den dirrende stemme. »Men hvad mener De så egentlig med, at jeg skulde mangle gemyt?«

»At De ikke har hjerte nok — hjertelag . . .«

Han så på hende med et langt, sørgmodigt blik. Hun lå nonchalant tilbagebøiet i den grønne fløiels lænestol; hendes bløde figur i det stramme sorte tricot-liv tog sig så godt ud mod denne baggrund af grønt fløiel, og den ligegyldige, næsten blaserte mine, som hun havde i dette øieblik, gav arten af hendes regelmæssige skønhed ligesom forhøiet relief. Over disse deilige træk var der noget af vinter-dagens kolde hvidhed . . .

»Hjertelag, siger De . . . Da har jeg dog havt hjerte nok til at holde af Dem — ja, jeg elsker Dem, Kamilla . . .«

Hun fo'r i et sæt op af lænestolen og bogen faldt på gulvet, idet hun harmfuld mønstrede ham. Det var som om der var overgået hende en offentlig beskæmmelse.

Også han —! Bajadsen! ... Hvor hun dog måtte forekomme folk ubetydelig og liden, at man turde vove at byde hende sligt. Det var altså målet med hans visit: at fornærme hende.

»Nei, gå ikke,« bad han, »hør mig blot nogle minutter . . . Jeg har lidt så meget . . . mere, end De aner . . . Arbeidet så meget . . . levet så ordentligt — blot for at være Dem værdig . . . De må tro, det er ikke let så voldsomt at ændre alle siner vaner, hele sit liv . . . Jeg har stridt og gået meget igennem . . . Hvergang jeg vilde falde tilbage i min gamle ledig-gang og svir, så huskede jeg Dem, Kamilla . . . og jeg seired over fristelsen. Ja, jeg føler, at hvis De . . . vil forbarme Dem over mig . . . en smule — så vil jeg bli' et andet, et bedre menneske —«

»Den gamle vise,« tænkte Kamilla og trommede med sine lange negle utålmodigt på bordkanten. »En kvindes bestemmelse skulde da være at trække ethvert kadaver op af grøften.«

»Også som digter vilde jeg udmærke mig, jeg føler det,« fortsatte Knap, »jeg vilde bli' noget stort . . . der bor noget herinde, mere

end verden aner . . . De, Kamilla, skulde lokke det frem . . . I samlivet med Dem —«

»Nei, stop nu med denne komedie,« bad Kamilla ærgerlig. »Jeg ved jo, at De er flink til at spille elsker-roller i »studenter-samfundet« — men jeg vil gøre Dem opmærksom på, at »samfundets« scene ikke er her i mit hjem.«

»Komedie!« gjentog Knap, allerede slukøret ved at mærke den ringe virkning af hans veltalenhed. »Aldrig har jeg talt alvorligere end nu — aldrig har jeg været sandere . . . Ja, jeg har elsket Dem fra den første aften, jeg havde den lykke at komme i Deres hjem . . . Hvad der drog mig til Dem, var ikke Deres skønhed alene, det var Deres væsens freidighed, Deres frihed for alt snerperi, Deres tolerance med mine småfeil, Deres kammeratslighed . . . Slig havde jeg altid tænkt mig den frigjorte kvinde . . . Hvergang jeg har været her, har mit hjerte altid været fuldt af, hvad jeg først idag åbenbarer Dem . . . Men jeg havde ikke mod før . . . Men nu, da jeg har en fast stilling, et levebrød« — Kamilla så på ham som om hun frygtede for, at hans hjerne var i uorden — »og da jeg desuden har mærket, at De har en smule godhed for mig — å, nægt det ikke! — Deres små opmuntringer, Deres —«

»Jeg skulde ha' opmuntret Dem?« udbrød hun med ufordulgt ringeagt og trak på smilebåndet. Situationen stod pludselig for hende i et komisk lys. »Dem! — Stakkars mand!«

Men nu var det også forbi med Knaps mådehold. Vrede og forbitrelse kogte i hans årer og døvede i stunden andre følelser, hans dybe skuffelse, hans sorg . . .

»Kokette!« brast det ud af ham.

»Ja, begynd blot med skældsord — Det klæ'r Dem bedre.«

Hun vendte ryggen til og keg ud af vinduet. Himlen var grå som en deig — ikke et eneste solglimt.

Han betragtede hendes sorte, glansfulde hår, de små krøller og krusede hår på den hvide, fede nakke, skuldrenes faste rundhed, den lige, kraftige ryg, taillens yppige skønhed, de brede hofter, som den snevre, glatte kjole fremhævede lokkende, og kjolens folder og garniturer, slynget sammen bag som til en kæmpe-roset.

Hvor hun var nydelig — men han skulde aldrig eie hende . . .

»Ikke skældsord,« stammede han, »men sandheden skal De høre . . . Å, nu ser jeg alt . . . De har blot drevet en underfundig leg med mig — som med de andre . . .

Hun rorte sig ikke ved vinduet. Efter ryggens opadtrukne bevægelse at dømme, kunde man tro, at hun gabede.

»Engang . . . vi var alene her i kabinettet . . . i skumringen . . . la' De hånden på mit knæ . . . husker De? Å, det fo'r igennem mig som en sydende ild! . . . Det var som om De i taushed hengav Dem til mig . . . Jeg var afsindig lykkelig — Og hvor tidt fik jeg ikke lov at kysse Deres hænder . . . Hvert kys var som en øm erklæring . . . Ord behøvedes ikke mere mellem os . . . Ofte fornærmede jeg Dem — Undertiden gjorde jeg det forsætlig, jeg tilstår det, jeg fandt en grusom glæde deri, jeg vilde prøve Dem, hvormeget Deres godhed for mig kunde bære, jeg vilde se Dem lide og beruse mig i disse lidelser — men De ikke alene tilgav mig, men De gik videre — å, det var synd af Dem! — De smilte til mig, De var lutter ømhed og spøg . . . Jeg måtte jo bringes på vildspor og tro, at De udmærkede mig — fremfor de andre . . . Og min digtning, den, som De nu ringeagter, hvor hævede De den ikke engang til skyerne . . . Det var, »hvad tiden kræver«, sa' De, »en naturalisme, der henrev, fordi den var så ægte, så sand«. Engang kaldte De mig spøgende for Deres lille Zola . . . Å, jeg husker alt — alt, som De har glemt eller

vil glemme ... Hvert ord står som spigret fast herinde . . . Og De tog imod mine små foræringer . . . Jeg har jo billetter fra Deres hånd, hvori De i overdrevne ord takker mig . . . Husker De, hvor glad De blev over det lille cigaretmundstykke af sølv, som jeg gav Dem? De røg deraf hele aftenen, De sagde, at De »indviede« det, De kaldte det »yndigt, nydeligt«, — men hvad De ikke ved er, at jeg sultede en hel uge efter . . . Mine sidste skillinger var gået med til det.«

Kamilla, der havde stået ubevægelig, vendte sig pludselig om fra vinduet, løb hen til det runde bord i midten af værelset, hvor sykurven stod, og rodede med sammenbidte tænder og bølgende bryst om i denne. Endelig fandt hun, mellem trådnøster og brodergarn, hvad hun søgte.

»Se, der er det!« sagde hun stakåndet, hendes øie brændte, hendes næsebor var opspilede som på en ædel hingst — og hun slyngede mod ham cigar-mundstykket, der med klingrende metallyd faldt på gulvet. »Og gå så!« Hun pegte mod døren. »Gå!« gentog hun utålmodigt og trampede i gulvet. »Føler De da ikke, mand, at Deres nærværelse her er en fornærmelse mod mig, at Deres såkaldte kærlighed kun gør mig latterlig, at De kaster mig smuds i ansigtet, og

det i mit eget hjem. Gå! . . . Jeg vil ikke se Dem mere —«

Som piskeslag faldt hvert ord smertende og sviende over ham.

Hans sitrende hænder famlede om hatten — men han gik ikke, benene var ligesom lammede. Med åben mund, ydmyget og forvildet, gloede han på hende.

»Ja, så kalder jeg på pigen. — Berthe!« råbte hun med sine lungers fulde kraft. »Berthe! Å, kom herind et øieblik!«

Man hørte køkkendøren åbnes i det fjerne.

Da luskede Knap afsted som en straffet hund med halen mellem benene.

Han var allerede kommet ud i gården, da han hørte sit navn nævne. Det var tjenestepigen, som kaldte på ham.

Hjertebankende stansede han. Hvad nu?

»Dette tilhører vist Dem,« sagde pigen og stak ham noget i hånden.

Han stod der, midt i snefoget og betragtede tankefuldt den lille, sølverne genstand. Han huskede den dag, han købte dette cigaretmundstykke til hende, i hvilke lyse håb — og nu . . .

Snefoget tiltog. Han så bekymret på sine flunkende nye bukser. De blev våde og snavsede nedentil. Han brækkede dem op og

gik hurtigt hjemover — for ialfald at redde bukserne.

De var nemlig ligesom frakken länte for anledningen.

Det var et par dage efter Knaps mislykkede frieri. Det havde sat Kamilla i større misstemning, end man skulde tro.

Hun sad alene i kabinettet. Det var gråveir ude — gråveir i hendes sind. I sin triste ensomheds-stemning havde hun ladet hele sit tidligere liv passere revue for sig — men denne revue var lidet lystelig . . .

Alt var smuds, fandt hun, smuds, smuds. Det var ligesom hun vilde kvæles af en uren kloak-lugt, når hun tænkte derpå.

Smuds var der over hendes hjem og hendes barndom . . . Hun erindrede moderens slibrige romaner, som hun havde slugt allerede i barnealderen, hvordan de skændede hendes kyske uvidenhed og gav hende nysgerrig-begærende indblik i passionernes verden. Hun erindrede

Inger Malene, den stakkars tjenestepige, der kom bort i utide, fordi hun skulde på stiftelsen og føde . . . Hvilket indtryk havde ikke en begivenhed som denne gjort på hendes barnesind! . . . Inger Malene stod med sin lille bylt i hånden og gråt som om hendes hjerte skulde briste — mens moderen skældte hende ud for en utugtig tøs, og det der var endnu værre . . . Hun huskede tydelig, hvordan Inger Malene holdt hænderne foldede om livet, for at skjule dets rundhed, og hvordan hendes prikkede sirtses-skørt snevrede sig kort op foran —

Smuds var der over hendes ægteskab . . . Å, denne mand kunde hun aldrig tilgive! Han havde ført alle sine uvaner fra ungkarle-dagene, alle libertinerens raffinements ind i deres ægteskab, svir og udsvævelser kom til, ægteskabet droges ned i plathed, hun følte sig mere som hans maitresse end som hans hustru. Og så måtte hun ovenikøbet lide den skam, at få en rival i sit eget tyende. Hun vidste godt, at der var et brødefuldt forhold mellem den smukke stuepige og hendes mand — og dog måtte hun se gennem fingre med det . . .

Smuds var der over hendes liv her i hovedstaden . . . Hvor havde hun ikke smigret og bukket og intrigeret for at komme frem, for at vinde sig en kreds, et par beundrere . . . Hun

havde givet en splendid middag for Per Løken, foræret Aleksandra et guld-armbånd og alle Taines værker, og om et uheldigt maleri af Otto havde hun skrevet en lang, rosende anmeldelse i et af de mest udbredte venstre-blade, etc. Tilslut havde hun holdt hus for hele banden — Hvor lidet værd var disse mennesker de anstrengelser, hun havde gjort for at erobre dem! Rå eller kedsommelig tale, brutale elskovserklæringer . . . Hun mindedes Knap og følte som en smag af bærme i munden. Hun havde ikke været ærlig mod ham, måtte hun bekende for sig selv . . . Han var forfatter — og det havde været nok for hende til at ødsle sine smil og øiekast på ham ... Uf, hvor hun væmmedes ved ham, ved sig selv, ved hele tilværelsen med dens unatur og tomhed . . .

Hun tog sig et koldt bad hver morgen, hendes legeme var rent og frisk, men hvor gaves vel det vand, som var istand til at afvaske det smuds, hun havde på sjælen?

I selskabs-livet med dets snak og menneskemylder, i en nervøs opskruet deltagen i det politiske og literære liv havde hun søgt at bedøve sig, at kvæle den tause anklage i sit bryst . . .

Men nu lod den sig ikke kvæle længer . . . Hun måtte modstræbende høre på dens tale om,

at hun var utro mod sig selv, at der gaves en anden, en bedre livsførsel, hvori tanke og handling stod i harmoni . . .

Å, hvor hun hïgede efter at gå helt op i noget — efter at være naturlig og sand.

Hidtil havde hun ikke været sig selv, været selvstændig og hel i noget forhold.

Var hun gået helt op i tiden med dens stærke krav? Nei! Hun koketterede med dens nye ideer, uden at elske dem. Hun var blot et tale-rør, en eftersnakkerske. Og hendes barns opdragelse? Havde hun kastet sig over den med hele sin sjæl, havde hun været Mimi en sand mor? Ak, nei, derpå skortede der meget . . . Og hendes forhold til venskabet? — Det havde intet forhold været. Hun var rede til at slippe disse såkaldte »venner« nårsomhelst. Hun vilde ikke savne en af dem — jo måske dr. Westgård, der altid læste hende teksten. — Literaturen i sin naturalistiske skikkelse havde kun delvis grebet hende — hun var kvinde nok til at stødes tilbage fra dens udskeielser. Kristendommen, som hun officielt fornægtede og spottede, hyldede hun i stilhed, faderens pietistiske påvirken, hans salme-sang og kirke-besøg havde sat et mærke i hendes sjæl — hvorimod den frie tanke, hvis pris hun altid havde på læben, lod hendes hjerte kold. Den bød i sin logiske tørhed en kvinde-

fantasi som hendes for lidet — Og hendes politiske stræv? — Humbug! . . . Den nye pariserhat i modehandlerindens vindue interesserede hende tusind gange mere end den nye lovs vedtagelse i thinget —

Å, hvor skulde hun slippe ud af dette uføre! Var der da ingen redning?

»Jo, hun kunde endnu frelses — gennem kærligheden . . . En tro og stærk hånd, der bar hende over . . . Å, hvor horizonten pludselig blev blå og lysende! Kærligheden i en rensindet og helstøbt mands skikkelse . . .

Om han . . . hvis . . . ja, hvorfor ikke? . . . Han var stærk nok for dem begge . . . Han havde en overbevisning, et fast syn på livet, noget, hvortil hun kunde klynge sig . . .

Pludselig stod Valdemar foran hende. Dybt inde i sine traurige reflektioner, havde hun ikke hørt hans lette banken.

Hun reiste sig og strøg hånden forvirret over øinene . . . Drømte hun endnu?

Men over Valdemars ansigt var der noget forventningsfuldt, strålende. Af den indiscrete frøken Aleksandra havde han samme dag erfaret, at konsulen havde fået en kurv af Kamilla — og han havde nok af mandlig selvtillid til at sætte dette afslag i forbindelse med sig.

Der herskede skumring i værelset. Pigen havde glemt at bringe lampen ind, men fra ovnen faldt der et rødligt, flagrende skær henover tæppet.

Kamilla sagde intet, fremdeles inde i sin drøm . . . Men denne hendes taushed, hendes forvirring gav ham et ukendt mod.

»Kamilla,« hviskede han og famlede ud efter hendes hænder. »Elskede — «

»Å, Valdemar!« brast det ud af hende, hun drog ham lidenskabelig til sig, og der var en mands kraft i dette favntag.

Deres læber mødtes i et langt, sitrende kys.

»Ja, på dig kan jeg stole, ikke sandt,« mumlede hun og lænede sit hoved mod hans skulder. »Du vil redde mig —«

»Redde dig . . . Du kære, kære . . . Hvorfra? . . . Truer der dig da nogen fare?«

»Vist ikke . . . jeg snakker over mig . . . jeg er så lykkelig — Så du holder virkelig af mig? Sådan helt og fuldt? . . . Du tror at kunne leve et liv sammen med mig? . . . Å, jeg har så mange feil, Valdemar — Hvor det forresten er underligt at sige du til dig! — Jeg er så ræd for, at du blir træt af mig, når du lærer mig nærmere at kende . . . Jeg er så liden, så slet og falsk, sammenlignet med dig —«

Han strøg hende varmt og kærligt over håret, han var et helt hoved høiere end hende.

»Har du feil, kæreste . . . Jeg ser dem ikke . . . jeg ved blot, at jeg elsker dig slig som du er . . . Jeg vilde ikke for alt i verden, at du skulde være anderledes.«

»Å, du er så god, sagde hun hviskende, »så god . . . Men just derfor har jeg en trang til at skrifte for dig, skrifte dig hele mit liv . . . alle mine synder, store og små . . . Jeg synes, jeg har ikke ret til at være lykkelig, sålænge du ikke kender mig ud og ind . . . Tilgi'er du mig da« — han kyssede hendes pande — »Å, det er for tidligt,« sagde hun med et ømt smil. »Tilgi'er du mig da, og kan du endnu elske mig efter at du ved alt, så vil jeg endnu tro på livet, på lykken . . . Du ved jo, hvor jeg har lidt —«

»Kom så med dit skriftemål,« sagde han spøgende, han hørte neppe, hvad hun sagde, han havde kun den berusende bevidsthed af at eie hende, at slutte hende i sine arme. »For hver liden synd skal du få absolution i et stort kys.«

»Nei, spøg ikke — Jeg mener det alvorligt nok . . . Ja, jeg har været falsk mod dig . . . Engang løi jeg for dig — Jeg nægtede, at det var mig, som du havde seet i kirken den søn-

dags-eftermiddag . . . Det var fordi, at — — ja, jeg er nu engang ikke så stærk som I mænd — å, du skammer dig vist over mig! — Når jeg husker min barndom, kirken, søndags-stilheden, orgel-spillet — min far var strengt religiøs, må du vide, og det var slige rene punkter i mit liv disse kirke-besøg — så kommer der en slags længsel — tro tør jeg ikke kalde det — over mig og så —« hun smøg sig ind til ham, »men du forstår mig vist ikke, dette keder dig.«

»Kede mig!« udbrød han og hans ansigt strålede. »Tal, du kære, tal —«

»Jeg er så halv, ser du, i dette som i meget andet . . . Men nu, sammen med dig, vil jeg bli' bedre og fuldkomnere . . . Jeg vil lære af dig at bli' god, rigtig god og sand . . . Og du vil være overbærende, meget overbærende mod mig, hvad?«

Dog selv i dette oieblik fornægtede ikke Kamilla ganske sin gamle natur. Midt i trangen til at være ærlig og bekende, skød den reflektion farisæisk sig frem: »Du er dog igrunden god — bedre end andre. Du ser da dine feil, omtaler dem og lider under dem« — men sekundet efter skammede hun sig over denne tanke.

Hun vilde fortsætte sine selvanklager, men Valdemar lukkede hendes mund med et kys.

»Var det det hele?« lo han. »Alle dine synder skrumper ind til dette kirke-besøg? Sancta simplicitas!« — Og han tilføiede alvorligt: »Om du tror eller ikke, hvad bryr jeg mig om det? Når jeg blot ved, at du elsker mig, mig og ingen anden —«

»Dig og ingen anden,« gentog hun høitideligt.

»Å, sig det engang til,« bad han, »sig, at du rigtigt holder af mig« — — —

De satte sig i sofaen, hånd i hånd. Skumringen tiltog, hele værelset lå i en ubestemt dunkelhed, men gennem vinduet blinkede matte vinter-stjerner ind til dem — de eneste vidner til deres unge lykke.

I flere timer sad de der, betroende sig til hinanden. Ofte taug de i følelsens svulmende overmål. En liden berørelse, et famlende håndtryk sagde her mere end mange ord.

»Hvad mon din mor vil sige?« spurgte Kamilla — og uden at hun vidste det, kom der allerede misstemning mellem dem. Valdemar blev så underlig distrait.

»Hun vil elske dig, fordi jeg elsker dig,« stammede han. »Hun er så snil —«

Han talte påny med sønlig varme om sin mor og sit hjem.

Og hun hørte bevæget på ham . . . Hun læste på bunden af hans sjæl, og jo mere hun læste, jo mere ydmyg blev hun . . . Hans sjæl var som den hvide, uplettede nysne, man øiner en tidlig vinter-morgen, og hendes finger var den første, som skrev navn deri — eller man kunde ligne den med en skog i den første vår, så skær var den. Hver knop og hvert halvudsprunget blad danner ligesom et sart, lysegrønt flor om grenene, og disse unge blade har endnu ingen solbrand skæmmet, intet støv tilsmudset . . .

Ja, hun opdagede en godhed, hvorom hun aldrig havde drømt, en tankens renhed og kyskhed, som hun anende havde længtet efter, og så en rørende tillid, en barne-tro på menneskeheden.

Hans mor kaldte ham undertiden Balder, havde han fortalt. Ja, vel kunde hun det! Han var en rigtig Balder-natur —

Pigen kom ind med lampen. De skvat begge op. Lyset skar så brutalt ind i deres stille elskov . . .

Men Berthe blev stående og gabe. Hun havde mærket, at adjunkten havde armen om fruens liv. Og begge var dertil »så røde i kalotten«. Her måtte stikke noget under.

»Vi er forlovet, Berthe,« sagde Kamilla smilende, »men sig det ikke til nogen —«

Valdemar reiste sig. Denne hendes fortrolighed mod tjenestepigen berørte ham pinligt.

Han mærkede, at det var Kamillas ønske at forlovelsen indtil videre skulde holdes hemmelig — og istedetfor at have noget derimod, følte han det som en lettelse.

Han frygtede sin mor.

Valdemar havde ofte i stille timer tænkt på, hvordan kærligheden vilde åbenbare sig for ham. Han havde engang — det var efter konfirmationen — været en smule forliebt i en liden, stumpnæset, rødkindet pige, der bar sit gule hår i krøller nedover nakken. Det var et passivt sværmeri fra hans side, og så havde han tænkt sig kærligheden i form af en stille, velopdragen følelse — men hvor langt anderledes var ikke dette? . . .

Pludseligt og mægtigt, med et trylleslag som en vårs komme på østlandet, var det slået ned over ham . . . Den ene dag ligger sneen der, kold og rolig, alt synes at sove under dette hvide lagen og — husch! — så er søndenvinden der med regnveir, sneen smelter, bækken bruser, det grønne strå nikker frem, og blåveisen kaster

sit uskyldige barne-oie udover den gamle jord, ligesom forundret over at finde den igen lige ung og fager . . .

Å, hvor han elskede denne kvinde, hvor han elskede hende! Han havde ikke selv tiltroet sig evne til at nære en sådan lidenskab.

Men denne hans kærlighed til hende forekom ham som en uret mod en anden kvinde — mod moderen.

Han havde været utro mod den kære gamle . . . Hvor han kvidede sig til at fortælle hende om sin forlovelse — indgået uden moderens samtykke.

Vistnok havde han aldrig lovet moderen ikke at gifte sig, men det havde været som en stille overenskomst mellem dem, at sålænge hun levede, skulde hun få lov at beholde sin »Balder« ubeskåret . . . Moderen var nu over 60 år gammel . . . De havde altid levet sammen, de to alene . . . Hun likte ikke at rives ud af sine gamle vaner . . . Og disse hendes sidste leveår skulde han nu forbitre . . . han, som forgudede denne gamle mor, der havde ofret såmeget for ham —

Han tog frem hendes breve — som han desværre ikke havde besvaret — og bevidstheden derom samt gennemlæsningen af brevenes

trohjertig kærlige indhold gjorde, at han følte sig som en stor misdæder.

Der var en duft over brevene, som mindede om den røgelse, moderen pleiede at strø på ovnen derhjemme . . . Han så moderen for sig i det samme . . . Hun sad i den store, gule sal, ved ovnen og strikkede . . . Hun havde været en skønhed i sine unge dage — en af datidens digtere havde sågar besunget hende — og hendes ansigt med den fine profil og det på engang myndige og fyrige blik havde bevaret meget af ungdommens ynde, hvorimod den korpulente figur talte om hendes virkelige alder. Hun var nærsynet, og når hun rigtigt vilde betragte noget, måtte brillerne frem. Nu havde hun dem på, for hun så på sønnens portrait, som altid stod på hendes sybord — og den gamle kone stak pludselig i at græde, fordi det var så længe siden hun havde hørt fra sin »Balder« . . . Var han syg? — Eller havde han ganske glemt sin mor? — ja, hvorfor skrev han ikke? — Hun var ganske ulykkelig.

»Fantasier!« mumlede Valdemar, og følte at hans egne øine blev fugtige.

Han hentede frem papir og tog resolut pennen i hånden. Han vilde straks skrive til moderen . . . Men i hvilken form skulde han meddele hende dette? — Nei, det var best at

opsætte det — til imorgen f. eks. ... Imidlertid kunde han reflektere over, hvad han vilde sige hende — —

Han fik ingen ro inde, tankerne plagede ham, han tog sin hat og gik ud. Bevægelsen i det frie gav ham hans sindsro tilbage ... Han passerede tilfældigvis »kunstforeningen« og huskede, at der for tiden var udstillet nogle nye arbeider af professor G. — Han gik derop. Synet af disse billeder kunde måske tjene til at adsprede ham.

Det var en hverdag — og lokalet var følgelig næsten tomt. Hist og her fandtes en enkelt besøger.

Han stod og stirrede på et fjord-landskab, da han hørte en dame-kjole rasle i sin nærhed.

Det var Pauline.

»Goddag, frøken —«

Hun rødmede flygtigt og besvarede venligt hans hilsen.

»Adjunkten beundrer vore kunstskatte —?«

»Netop — Hvor denne sjø er ypperlig malet, det er som hver bølge har liv — Men hvor længe det er siden jeg har havt den fornøielse at se Dem — Har De været borte, frøken?«

»Nei —«

»Men hvorfor kommer De da aldrig mere til Kamilla« — han blev rød — »fru Schønberg. I hende har De en veninde, som« —

Pauline så langt, ligesom prøvende på ham.

»De tar feil. Kamilla er ikke mere min veninde.«

Valdemar forrådte en bestyrtelse, som ikke undgik Pauline.

»Men hvorfor ikke?« spurgte han åndeløs. »Hvad er der iveien?«

»A, intet især. Jeg har kun opdaget, at vi to ikke passer sammen.«

»S—å?«

Pauline stod stille med sænket blik, tilsyneladende optaget af en genstridig hanske-knap.

»Kamilla er ikke sand,« sagde hun omsider uden at se op. »De kender jo mit hjem? De ved, hvor snevert og bornert det er . . . Jeg kunde ikke trives bag al disse skranker — Jeg måtte ha' frisk luft — Man havde fortalt mig, at i venstres kredse var der alt, hvad jeg søgte . . . Det gjaldt kun at gøre spranget . . . Så traf jeg tilfældigvis Kamilla — Jeg introduceredes i hendes hjem — og så var jeg jo over på den anden side, hvor alt skønt skulde gro« —

Valdemar hørte på hende med rynkede bryn.

»De blev skuffet?«

»Nei — ja! — Venstres ideer er fremdeles mine — jeg tror, at hvad der er sandt og levedygtigt i dette land står på den side, at vor fremtid ligger der, — men hvad der støder mig tilbage, er de enkelte uhæderlige individer, der af pur egennytte kravler sig fast til partiet, snyltedyr, som man ikke kan se uden med indignation — De vil indvende, at hvert parti, ikke venstre alene, har sine *enfants perdus*. Velan! Men det sørgelige er der ved at tage en bestemt politisk overbevisning, at man omgåes venskabelig med folk, som man i stilhed ringeagter, blot fordi de hører til samme parti. Ens moralske følelse ligesom sløves. Man trykker officielt det menneskes hånd, som man ikke vil indføre i sit private hjem — blot fordi han er éns politiske meningsfælle. Jeg ved, at der er mange gode og interessante venstre-kredse i denne vor hovedstad, blandt dem en enkelt, om hvem man siger, at den alene forbruger mere åndelig kapital end hele byen tilsammen — men desværre lykkedes det ikke mig at slippe ind i disse hjem, der vilde realiseret alle mine drømme . . . Jeg traf desværre kun på en fru Schønberg, det vil sige på et af disse mennesker, der af simpel beregning havde sluttet sig til os« —

Hun så frygtsomt op på Valdemar, der forholdt sig trykkende taus.

Ja, af beregning, jeg påstår det — Hun leger kun med vore frie ideer — de er hende et middel til at komme frem i verden, til at vække opmærksomhed — Hvor jeg gennemskuede hende dengang hun var i selskab hos mor — Ja, De var der jo også — Hvor hun, den erklærede venstre-dame, krøb for alle disse bestjernede høire-folk, disse hof-lakeier med kammerherre-nøgler! Uf, jeg led så derunder! — Det var som om jeg selv blev ydmyget — Jeg forsikrer Dem om, at hvis fru Schønberg imorgen blev modtaget i høires række, så gik hun med sang og klang over — Det er en kvindelig Stensgård — Men det vil hun aldrig opnå, dertil har hun handlet for uklogt — Ikke engang en indbydelse til et almindeligt hof-bal kunde hun sætte igennem —«

Pauline indbildte sig, at hun her talte ganske upartisk, kun af interesse for sagen, men hende ubevidst, lå en god del skinsyge også til grund for hendes affærdigende dom over den tidligere veninde. Men Valdemar stod og grublede over at denne bagtalte kvinde var hans forlovede, og mon ikke pligten krævede, at han fortalte Pauline dette? Nei, han kunde umulig få de ord over tungen — Dertil var hemmeligheden ikke hans alene, men også Kamillas — Å, han var dog feig, hvor han var feig! —

»De finder, at jeg dømmer strengt, for strengt måske,« sagde Pauline, der misforstod hans lange taushed, »men jeg har også en vis ret dertil — for jeg har lidt personligt, jeg har ofret for den sag, som hun blot lefler med, — ofret meget . . . Nylig har jeg atter havt en scene med mor i den anledning . . . Min bror, der er embedsmand, er også meget hård mod mig . . . Mor viste mig døren . . . Jeg er jaget ud af mit eget hjem . . . Heldigvis har jeg lidt formue . . . Om en uge reiser jeg herfra — reiser for bestandig . . .«

Hendes ærlige, tårevædede øie løftedes mod ham som i stille forventning. Den bedrøvelse, der mørknede hans træk, tog hun til indtægt for sig. Den fik hendes hjerte til i kvalfuld fryd at snøre sig sammen . . . Ikke anede hun, at det var hendes udtalelser om Kamilla, der nedslog ham.

»Hvor det gør mig ondt,« sagde han, der med beklagelse mærkede, at hendes tidligere energi i denne stund ganske havde forladt hende. »Hvor reiser De hen, hvis jeg tør spørge . . . Til Amerika? Ja, det er et stort land — der har man albue-rum . . .«

»Nei, til Paris — Med Havre-båden —«

Der blev en lang pause. Hun stjal sig til at se på ham fra siden af. Hvor han var smuk — og hvor godheden lyste af ham . . .

Hun bed de små tænder fast i underlæben, for ikke at bryde ud i en hulken. Men han tænkte imidlertid på, at Paris jo engang også havde været hans mål, og hvordan mødet med Kamilla havde omkalfatret alle hans reise-planer —

»Farvel,« sagde han og rakte hende hånden. »Måtte det gå Dem rigtigt vel derude!«

»Farvel,« svarede hun uden at vove at se ham ind i øiet, og den hånd, hun gav, lå underlig nervøs og tung i hans, uden at give et tryk. »Farvel!«

Hun gik hurtigt bort. Valdemar stod som bedøvet tilbage — Og alligevel havde Pauline egentlig intet nyt sagt ham — Det var jo kun en anden, skarpere form for Kamillas selvanklager.

En hånd lagde sig fortroligt på hans skulder. Dr. Westgårds magre ansigt bøiede sig med et grin imod ham.

»Goddag, du — Jeg så, du snakkede med Pauline Sommerfelt — Ved du hvad, det vilde være en kone for dig — Hun holder af dig, jeg har godt mærket det — Å, i den henseende har jeg en rigtig støver-næse. — Ja, det er minsæl noget andet end fru Schønberg — Pauline er snil og sand — å, hvor jeg sætter pris på sanddruhed, du, særlig efter at jeg har gjort en viss dames bekjendtskab — Og dertil har Pauline

mynt — Ja, rynk nu ikke panden, min kære herr idealist! Penge er ikke at foragte i denne syndige verden — Det er igrunden den eneste stormagt, man for tiden kan stole på —«

»Å, plag mig nu ikke mere,« bad Valdemar og søgte at rive sig løs, »jeg tror, idag har alle sammensvoret sig mod mig —«

Man fortæller om nogle arter af dyr, at når et enkelt mellem dem blir sygt eller såret, trækker de øvrige sig tilbage fra det som fra en spedalsk, hvis de ikke foretrækker at forfølge det og pine det tildøde.

Om Knap sagde nu hans mindre reducerede svirebrødre, at han »gik i hundene« — og de flygtede for ham, når han nærmede sig.

Fra den dag af, da Kamilla hånlig jog ham bort, var det forbi med ham. Han gad ikke arbeide mere, han havde tabt sin stilling som referent i bladet, og havde nu slet ingen ting at leve af.

Han anstrengte sig nu ikke mere for at give sin fattige dragt et vist ydre sving af flothed — det var ham nu ligegyldigt. Han gik med skæve hæle, buler i hatten, og hans bukser var fillede

i randen. Ofte var han uvasket og ukæmmet. Når han ved et slumpetræf fik fat i et par skillinger, drak han dem op. At glemme sin forlorne eksistence i et glas fusel, var nu hans eneste trøst . . .

Han havde idag — hvad der så tidt hændte ham — ingen mad fået. Det skreg i tarmene på ham — Disse slyngler af kammerater, som ikke mere vilde låne ham en øre, men blot besvarede hans anmodning med et uforskammet grin! Men han måtte ha' lidt til aftens! . . . Denne tomme mave! . . . Det sugede og brændte i hans indvolde — Bare en salt sild og et stykke sortbrød, han forlangte ikke mere —

Men hvor skulde han vende sig? Til moderen turde han ikke mere gå — Hun lå syg, — en slem forkølelse. Og han vidste ingen anden, som var villig til at hjælpe ham.

Om han opsøgte Kamilla . . . Om han tiggede hende, der med spot havde vraget hans hjerte, om et stykke brød — for ikke at dø af hunger? . . . Hun vilde røres og give ham det . . . Han udmalte sig med en art bitter vellyst den hele situation . . . Så lo han hånligt af sig selv. »Bajads«, vilde hun måske sige, »Bajads«. Det var alt —

Når en klown, der i lang tid har moret publikum med at give sørge- og døds-scener, en-

gang rammes på scenen af en virkelig smerte, så er det hans straf, at ingen af publikum tror på hans lidelse . . . Man ler blot høiere, applauderende den intense natur-troskab. Disse grimacer har jo næsten en sjæl — —

Knap mønstrede med en forretningsmands mine sine få bøger. Et fillet leksikon, en fransk roman, hvis slutnings-kapitel var udrevet, en almanak og en uindbunden fortælling, der havde stået som feuilleton i »dagbladet«. Mon marschandiserenken, der allerede havde afkøbt ham til spotpris hans Wergeland og Welhaven, alle værdifuldere værker, vilde give ham en krone for disse rester? Han tvivlede derom. Hun afspiste ham måske med et par øre — og med det kom han ingen vei.

Han tog sin tynde vår-frak på sig, snoede et gammelt uld-schawl flere gange om halsen, og gik ud på gaden, med den ulykkeliges sangvinske tro på at det blinde tilfælde vilde slynge ham en redningsmand i armene. Ude var det koldt, norden-vinden blæste, månen lyste traurigt over sne-bakkerne, og de få fodgængere, som i denne sene aften-time havde noget at bestille ude, styrede usædvanlig hurtigt og med opslåede frakke-kraver mod sine hjem.

Han drev længe planløst omkring. »Knap har det knapt idag,« mumlede han med et for-

tvivlet tillob til et ordspil. »Knap har det knapt idag,« gentog han mekanisk. »Knap — knapt« — og pludselig følte han i munden en salt tåre, der stille var rullet langs næsen nedover kinden . . . Han så op mod de oplyste vinduer . . . Derinde var varme, comfort, mad, vin — og han gik derude alene og sultede og frøs . . . Der var ikke en sjæl i hele verden, som brød sig om ham . . .

Han følte en usigelig medlidenhed med sig selv og havde en trang til at hulke høit i denne selv-ynk. »Stakkels Knap!« mumlede han påny. Om han nu kastede sig i fjorden — den var ikke langt borte — mon der da var en eneste, som imorgen vilde savne ham? Hans mor ja — hans gamle mor — ellers ingen.

Han stansede udenfor en slagter-bod, som endnu var åben. Hvor vinduet var smukt og appetitligt arrangeret! Det store, røde, velbarberede svine-hoved i midten, med en laurbærdusk i øret — ved siden af kæmpestore fade, hvor fede kød-stykker svømmede i et hav af bløde, farverige geleer — og i midten, hvor gasblussene strålede, en guirlande af de nydeligste, mest delikate, rosenrøde småpølser . . .

»A—ah!« — Hans mund løb i vand. Uvilkårlig smattede han — Så lukkede han øinene,

og med en gourmands selvbevidste nydelse indsugede han langsomt duften.

Han mærkede, at en konstabel mistænkelig iagttog ham — og fjernede sig, høist ügerne.

Han nærmede sig fæstnings-pladsen. Udenfor »logen« holdt en række vogne, og nye vogne ankom stedse. Unge, velindpakkede damer steg ud, og elegante kavalerer i hvidt slips og do. hansker. Det var hovedstadens fine selskab »foreningen«, som iaften gav et bal, der fik øget glans ved at en af de unge prinser var tilstede.

Knap kendte flere af de herrer, der passerede. Han trak hatten dybt ned i øinene, for at de ikke skulde genkende ham. Det var hans tidligere artiums-kammerater. Nu havde de fået en stilling i verden, de var ansete og udmærkede, de dansede iaften med de skønneste damer og forestilledes måske for prinsen, medens han — —

I afmægtig vrede knyttede han hænderne.

Hvorfor denne forskel i livsførelsen? Jo, fordi at han var fattig, og de rige mænds børn. De havde de penge, som han så bitterlig savnede . . . Enkelte af disse »fine herrer«, han vidste det godt, var ligeså store svire-brødre som han selv — Deres rigdom dækkede deres umoralitet — og de forstod desuden, hvad han aldrig havde forstået, at bevare skinnet . . .

Han gik på offentlige huse og fik et slet ry. De holdt sig i hemmelighed kostbare maitresser. Han berusede sig i brændevin på en kneipe, hvor alverden var vidne til hans fornedrelse, de derimod holdt sine champagne-lag i hjemmet — og en champagne-rus er så nobel. Hvem dadler vel den?

Å, hvor musiken deroppe lokkede ... Nøgne, af flor og roser halv dulgte bryster ... Valsens salige svimmelhed ... Denne hengivelse i rytmer — —

Hans tomme mave knurrede høilydt. Hjertet drømte om et harems nydelser, men maven var mere prosaisk, den holdt sig til jorden og forlangte kun et stykke brød.

Han slentrede videre, fremdeles uden mål. Mekanisk så han på en rød løgte, der belyste en liden kafé i en af smågaderne ved kontraskæret. Det store vindue var delt i to. På den ene halvdel stod med store bogstaver »restaurasion«, på den anden side »billard«.

Det var »de forlornes klub«, som havde fået dette øgenavn af den næsvise opvarter, August, der derved hævnede sig over de miserable kunder, som ingen drikkepenge gav ham, men blot tog på borg. August, en lang, smægtende fyr med eiendommelige hofte-bevægelser og den evige roman fra leie-bibliotheket i bag-

lommen, stod netop i port-rummet. Han hjalp med synlig afsky en drukken gæst med at finde veien ud.

Knap nærmede sig ham og tiltalte ham hviskende. August hørte med en nedladende mine på ham, idet han fingrede på sin tambaks-urkæde. Den drukne mand benyttede imidlertid anledningen til at spy. »Nei, Dem kan ikke få skrive mere,« sagde August, »uf, det var da en styg lugt! Så gå da pent hjem, Hansen, ellers kommer politiet.« Den drukne ranglede afsted. »Dem skylder jo alt værten mange penge — og desuden kammeraterne demses — ja han Grorud svor på, at han aldrig mere vilde sætte sin fod i kafeen, hvis Dem også kommer — Dem krangler Dem bare ind på folk, Knap — og derfor har værten forbudt at slippe Dem ind — Ja, hvis Dem vil betale, det er en anden sag naturligvis, der er indgangen —«

»Å, reis til helvede!« råbte Knap og gik videre med bøiet hoved. »Er jeg så reduceret? Ikke engang god nok for »de forlorne« — Man skulde da tro, at min plads nu var mellem dem — haha!«

Han lo fælt ud i natten.

August kom i fuldt sprang efter ham — med den hvide serviet viftende i hånden.

»Fy skam Dem, Knap! — Vil Dem også dennegang luske afsted uden at gøre greie for Dem? — Og Dem skal være jentelmand, fin konstner, der skriver i bladene — og vil bedrage en stakkars tjener for tre surt fortjente kroner — Eller husker Dem inte, hvad Dem har lånt af mig? Det var den kvæld, Dem kom på stasionen senere —«

Knap langede ud af alle kræfter istedetfor at svare. Opvarteren kastede en hob skældsord efter ham.

Han pustede ud, han var alene. Hjælpeløs og mat lænte han sig mod et planke-gærde. Han frøs i sin tynde frakke, så tænderne klaprede i munden på ham.

Nogle unge studenter, der arm i arm kom fra gilde, passerede ham, syngende begeistret på »gluntarne«.

»Herre min gud, hur den månen lyser« — —

Knap hørte, dybsindigt nikkende, på disse kendte toner . . . Han huskede sin glade studentertid . . . Det var røster fra en skøn, svunden verden, som i denne sang vemodigt kaldte på ham . . .

Atter stod en konstabel ved hans side. Han forbandede i sit stille sind disse rettens ivrige betjente, der findes overalt, undtagen netop der, hvor man har brug for dem.

Han mandede sig op og traskede afsted mod gamle-byen. Han havde pludselig fået en lys ide. Han vilde besøge Oline. Det var en snil jente — han havde kendt hende længe, og hun holdt af ham — ja, hun var snil, hun vilde hjælpe ham . . .

Mellem nye murstens-huse lå et lidet, rødmalet, enetages træ-hus fra det forrige århundrede. Vinduerne var skæve og små, og døren så lav, at man forsigtig måtte bøie hovedet, inden man trådte ind. Foran de oplyste vinduer var hvide flors-gardiner så omhyggelig tiltrukne, at det var umuligt frå gaden af at kige ind i værelset.

Knap pikkede hemmelighedsfuldt på ruden og hviskede »Oline«. Døren åbnedes forsigtigt på klem, et streif af lys faldt ud over gaden, og en duft af slet tobak og punsch.

»Hvem er det?« hviskede hæst en ung pige i nat-dragt.

»Tys — det er bare mig —«

»Hvem! Så snak da ud af leveren, for fanden.«

»Fredrik Knap.«

»Nei, kors er det dig, abekatten min!« lo hun og rakte ham hånden gennem dør-sprækken. »Jeg kendte dig ikke i førstningen — Hvad er det for et uld-shawl, du har pakket dig ind i lige til næsen? Fryser du så?«

Han førte en hviskende samtale med hende, hvis resultat var, at hun, halvt uvillig, tog op sin portemonnaie og stak ham fem kroner i hånden.

»Tak, Oline — Du er pinedød en perle — — Den eneste, som har hjerte i livet — — Farvel.«

Han stak sølv-stykkerne i lommen og gik opover gaden, speidende efter en kneipe, der endnu var åben. At han var sunket dybt nok til at modtage et faldent fruentimmers skændsels-penge for at leve derpå, reflekterede han ikke over i dette øieblik. Han krummede blot fingrene med en næsten vellystig følelse om det kolde, glatte metal og tænkte på, hvor inderligt godt en blodig beefsteg med porter til nu skulde smage ham —

Han fandt tilslut et beværtningssted af laveste rang. Skiltet over døren med den blafrende løgte lovte »Øl og spisse«, og »Madam Rasmussen« undertegnede sig værtinden.

Han lyttede en stund udenfor porten. Der måtte være mange gæster at dømme efter støien. Endelig vovede han sig ind. En lang fyr i blå busserul spillede på trækspil en populær fabrikvise, og de øvrige af selskabet, mænd og fruentimmer, sang dertil, råt og slæbende:

»Ta' i å dra,
seilduken e bra,

imorgen så går vi på »klinken«,
fallera!«

Sangen og spillet forstummede pludseligt, da Knap viste sig. Gæsterne bestod, efter dragt og manerer at dømme, af vei-arbeidere og fabrikpiger. De så fiendtlig på Knap, som de trods hans luvslidte dragt straks erklærede for en »fin byfant«. En af tøsene lo og kastede øine til ham.

Salen var stor, men lav under taget. På den væg, hvor disken stod, var en række hylder med flasker og karafler, forsynet med store etiketter og rigtfarvet indhold. En tønde med tyndt-øl stod i krogen og tappedes frisk af. På disken fandtes hårdkogte æg, gamle kager under en glas-klokke, røget pølse, stegt sild, kringler og såkaldet »honning-kage«.

En stank af svedende legemer og smudsigt linned, af fordærvet mad og fusel fyldte rummet og gjorde Knap, der dog ikke var kræsen af sig, næsten syg.

Han henvendte sig til den fede kone med de lange, falske guld-øredubber og den strikkede uldvest, der sad bag disken og kradsede med blyanten, snart i en regnskabs-bog, snart i sit eget lurvede hoved. Det var »Madam Rasmussen« i egen høie person.

Men hun havde desværre hverken beefsteg eller porter til ham. Han måtte nøie sig med, hvad der fandtes på disken. Grådigt slugte han et par af de røgede pølser, der var seige som læder — og spiste nogle æg, der var hårde som sten. En flaske øl og et par drammer hjalp ham til at få »svineriet til at gli' ned«.

Gæsterne gloede uforskammet på ham og gjorde spydige bemærkninger om hans appetit.

»Men du må spille mere, Nils svenske,« sagde en lyshåret jente til fyren med trækspillet. »Bryd dig bare ikke om by-fanten der! Han har nok med at stoppe mad i sig — Nu æder han såmænd det fjerde ægget — Velbekomme ham! — Ja, slig er disse storkar'ene — dem læst være så fine på det — går med lakerede sko, men uden skjorte og uden nogenting i vommen. — Vær nu snil, Nils svenske! — Hvor mange ganger skal jeg tigge dig? Spil den: »Amanda sad med en krans i håret« — Nei, kan du ikke den? Den er så morsom, så —«

Men »Nils svenske« var slet ikke oplagt til at spille videre. Han havde lagt trækspillet tilside og skævede hen til Knap. Tøsene fniste sig imellem, og nogle af de unge arbeidere havde taget frem et kortspil, hvis ildelugtende blade var grågule af slid.

»Hvormeget er 5 gange 13?« spurgte Madam Rasmussen med fin røst, og kløede sig med blyanten bag øret.

Men Knap ænsede hverken hende eller det øvrige selskab. Han forlangte nok en flaske øl og tømte den i et par drag. Så strakte han sig mageligt bagover i stolen . . . Nu havde han fået nok. En behagelig varme gennemstrømmede hele hans krop. Det priklede nedad ryggen på ham lige til fod-spidsen — det kløede ham i stortåen — Nu havde han blot et ønske, og det var at få sove —

»Det er jo slusker allesammen,« mumlede han og så udover selskabet. »Her er ikke plads for en mand i min stilling.« Han tænkte på forenings-ballet, hvor nu hans tidligere kammerater dansede, kurtiserede og konverserede med prinser. Der, blandt noblessen hørte han hjemme, ikke her, mellem pakket. Han reiste sig vaklende, gjorde et mislykket forsøg på at kneise med hovedet, klingrede vigtigt med sine fem sølvstykker, betalte nedladende, svang hatten ridderligt for »Madam Rasmussen« og gik.

En rå latter lød bag ham.

»Slusker!« mumlede Knap ophidset. »Idioter! — På tugthuset hører I hjemme — Dævelen annamme Jer allesammen —«

Ovenpå den lange faste virkede de nydte drikkevarer dobbelt stærkt på ham. Han slingrede i sin rus hid og did. Hus-rækkerne dansede op og ned, og gaden under ham blev pludselig så underlig blød som en myr-grund. Istedetfor at nærme sig byen, tog han feil af veien og kom ud på landet, hvor sneen lå tyk og hvid over markerne.

Han snublede i en gærde-staur, og gled ned i en snedyne. Han søgte at reise sig, men faldt atter tilbage . . . Her var der så godt at ligge . . . og han var så søvnig, så søvnig . . . Han vilde hvile sig »bare et øieblik!« lallede han i en dunkel erindring om, at det er farligt at sove ind i sneen. — »A—ah!« — han strakte sig — Hvor her var blødt! Aldrig havde han havt en bedre seng . . . Og hvor rene og hvide seng-klæderne var! . . . Og deroppe skinnede jo stjernerne, så store og blanke . . . »Guds øine« havde hans mor kaldt dem, da han var liden . . . Fordømt sludder! Der var såmænd ingen gud til! . . . Å, de vakre stjernerne deroppe . . . Men hvor de svirrede og dansede! — ligesom et fyrværkeri — — Nei, de var altfor urolige! . . . Nu truede de med at falde ned over ham som en regn af romerske lys . . .

»Et øieblik!« lallede han, endnu mere utydeligt, øinene lukkede sig og hans åndedræt gik tungt og regelmæssigt.

Men over den stumme vinteregn fløi nordenvinden, bidende og dødskold . . .

Da Valdemar efter hin vigtige dag gensă Kamilla, var der en misstemning over ham, foranlediget ved Paulines udtalelser, som han ikke formăede at skjule. Kamilla spurgte, om der var hændt ham noget ubehageligt. Han rystede kun pă hovedet. Hun trængte ikke videre ind pă ham, hun troede, at det var moderens manglende samtykke, som foruroligede ham — og han glemte snart alle sine bekymringer blot for at se pă hende. Hun var så yndig i sin nye lykke! Der var lagt sordine over strengene. Hendes hidtil så raske, noget larmende væsen var dæmpet af en stille vemod, der gav hende en tiltrækningskraft mere.

»Har du så skrevet til din mor?« spurgte hun og lod sine fingre glide kærtegnende gennem hans sorte hår. »Jeg er så utålmodig —

du kan selv tænke dig — Jeg frygter for, at hun —«

Han måtte nølende indrømme, at han havde »glemt« det. Hun skændte blidt på ham. Han måtte love hende at skrive den næste dag.

Ved aftens-bordet, hvor lille Mimi var tilstede, gik det meget hyggeligt til. Kamilla skar selv for stegen og lagde smilende de beste stykker på hans tallerken. Han fulgte forelsket hendes mindste bevægelse. Som hun sad der i sin enkle, sorte dragt med den sorte knipling om halsen, i nydelig husmoder-værdighed, bedårede hun ham endnu mere end da hun som pragtfuld verdens-dame strålede i generalinde Sommerfelts salon. — Der var i dagens anledning vin på bordet. »Betragt det som en liden fest for dig,« sagde hun og så med en næsten tungsindig ømhed på ham, idet hun gentagende skænkede i hans glas. Og hun drak hans skål, hun fandt det »så morsomt at klinke« med ham, hun spøgte og smilte, og tiden gik som med sommerfugl-flugt.

»Vi bli'r vel ene iaften?« spurgte han. »Eller venter du gæster?«

»Trøst dig,« lo hun. »Her kommer ingen — Nu nægter jeg mig hjemme for al verden. Per Løken har været her idag to gange, men blev ikke modtaget.«

»Du kære Kamilla — Ikke engang politiken —«

»Ja, ros mig kun,« sagde hun, »fordi jeg er egoist, fordi jeg ikke vil dele min lykke med nogen anden — Har jeg ikke nok, når jeg har dig, du stygge, elskede mand — Eller kanske du allerede keder dig alene med mig? Du vil ha' selskab?«

Det varme blik, han sendte hende, indeholdt den kraftigste protest mod en slig beskyldning.

Efter bordet bladede Valdemar i et af de udlagte albums. Tilfældigvis stansede han ved et enkelt portræt. Det forestillede en ældre herre med et godmodigt-brutalt ansigt og med et cynisk smil.

»Hvem er det?« spurgte han med en uhyggelig anelse.

Hun fo'r sammen og gav intet svar.

»Hvem er det?« gentog han.

»Det er — det var — min mand,« hviskede hun omsider og hendes øie veg underlig sky fra ham.

»A—ah!«

Han lukkede albummet og lagde det bort.

»Lever han — jeg mener —« han pegte på albummet — »endnu?«

»Mind mig ikke om ham — jeg ber dig,« sagde hun med rynkede bryn. »Han er død — ialfald for mig,« tilføiede hun sagte.

»Altså lever han dog?«

»Måske — Mig er det ligegyldigt . . . Du ved jo, at jeg er lovlig skilt fra ham, så alt er i orden fra den side . . . Du kan få se mine papirer, hvis du tviler —« Hun lagde sin hånd kærligt over hans — »Vantro Thomas!«

Han svarede ikke, hensunken i eftertanke. Stilheden var lang og trykkende. Hun sad med hånden under den blege kind og betragtede ham trist. Anede hun, at hendes fortid vilde stille sig som en hindring mod hendes fremtidslykke?

Lille Mimi, der hidtil havde bladet i et illustreret værk, nærmede sig nu trippende Valdemar. Han elskede dette stille barn, hvis ydre lignede moderens. Han løftede hende op på sine knæ og gyngede hende.

»Er det sandt du, at du snart blir min papa, min rigtige papa?« spurgte hun indsmigrende og slog pludselig begge de små arme om hans hals. »Jeg vil så gerne ha' dig til papa, for du er så snil — Men hvad vil du forære mig? Noget rigtigt pent, hvad? — Men ingen dukker, du — jeg er så lei af dem — giv mig

heller en stor bog med mange billeder, eller et farveskrin, du — Ja, helst et stort farveskrin.«

Valdemar og Kamilla så på hinanden — og trak ligeså hurtigt, ligesom brændte, sine øine til sig. De følte begge, at de skjulte noget for hinanden — at der holdt på at danne sig en kløft mellem dem . . .

»Rigshospitalet —

Jeg er syg, meget syg. Doktoren tror, jeg stryger med. Kom og besøg mig, så er De snil. Jeg længes så efter at se Dem — endnu engang i dette liv.

Deres egen bajads
Fredrik Knap.«

Kamilla stod tvilrådig og dreiede denne eiendommelige billet mellem fingrene. Først var hun tilbøielig til at tro på en grov spøg, man kunde jo vente alt af »bajadsen«, så erindrede hun, at dr. Westgård havde fortalt hende, at Knap holdt sengen.

Hans uregelmæssige liv tilligemed hin nattesøvn under åben himmel i sneen, havde gjort det af med ham. Hans bryst var ødelagt.

Faderen var død af tæring, den samme sygdom, som nu var brudt ud hos sønnen.

Kamilla gennnemlæste atter billetten, og medlidenhed greb hende. Hvor den stakkars hånd havde sitret, der skrev disse få linier!

Burde hun besøge ham? Hun havde været for hård mod ham sidst . . . Hun havde noget at gøre godt igen — Men var det også »passende«, at besøge en ung herre på hans sygeværelse? Hun, den »radikale« dame, fik pludselig skrupler. Skulde hun spørge Valdemar om lov eller —? Nei, det hastede! Hun havde ikke tid til at indhente hans samtykke. Knap ventede hendes komme straks . . . Jo, hun vilde gå til ham. Hun vilde ikke bryde sig om folkesnakket. Hun erindrede flere romaner, hun havde læst, hvor heltinden står trøstende ved en forskudt elskers døds-seng. Situationen var pikant. I bøgerne havde den altid rørt hende — nu kunde hun opleve den i virkeligheden. Skade, at ikke Knap var en berømt digter! — Da vilde der måske komme at stå i hans biografi: »Han opgav ånden i Kamilla Schønbergs arme, denne smukke og åndrige dame, der i sin tid samlede alt, hvad Kristiania eiede af stort og berømt, i sit gæstfrie hjem.« Fortalte man ikke om Chopin, at en polsk grevinde sad ved hans døds-seng og spillede hans yndlings-

melodier for ham? — og nu kunde man siden efter på tryk aldrig nævne Chopin, uden at denne grevinde kom med — Hun havde knyttet sit navn til hans — og derved til udødeligheden . . .

Men hvilken dragt skulde hun tage på i denne vigtige anledning? Det måtte være alvorlige farver, der passede til omgivelserne. Hendes nye hat med den røde fjær var for broget, for pariser-kvik. Ah, nu havde hun fundet det! Hun tog sin gamle, sorte hat og den mørkviolette kjole, garneret med sort fløiel. Det lignede et slags halvsorg, og al »sorg« klædte hende, påstod hendes modehandlerinde.

Hurtigt gjorde hun toilette og gik nedover mod rigshospitalet.

Det var en af de siste mars-dage, en mars-dag med sol og søndenvind. Sneen smeltede på hus-tagene og plaskede fra tag-renderne ned på fortougene — Dryp, dryp, lød det, en ensformig, vårbebudende musik. Gaden var sølet, med brune møg-streger ind i is-holken. Nyfødte bække brød sig, muntert brusende, frem mod dagen, fra åserne i omegnen var sneen næsten borte, kun i skog-tykningen lå den igen som en hvid plet. Isen drev i store, smudsige flager fra land, mens sjøen atter viste sig, blå og blank, nynnende i sit seiers-overmod.

Og så gik der fra mund til mund et glædeligt sagn om, at man havde fundet blåveis på Bygdø, og at den første lærke der havde ladet sig høre — men inde i hospitals-gården stod de gamle kastanie- og lindetræer og vuggede ømt i søndenvinden sine førstefødte, de små, brune knopper . . .

Kamilla kom i rette øieblik. Det var over middag — modtagelses-tiden.

Knap havde desværre ikke råd til at betale for et privat-værelse. Han lå, mellem almuesfolk, på en af de almindelige syge-stuer.

Kamilla stansede på dør-trinet, ræd for at gå ind. Karbol-stanken ude i gangen havde allerede trykket hende for brystet. Og nu — alle disse jern-senge, side om side, de hvide flonels-tæpper, de endnu hvidere ansigter, de store, ængstelige øine, der stirrede på hende, den indestængte atmosfære, de små tavler over hver syge-seng, medicin-flaskerne, diakonissen med den strenge dragt — alt gjorde sit til at betage hende modet.

Sagte, med tilbageholdt åndedræt og sænkede øine gik hun fra seng til seng, fulgt af diakonissen.

Endelig fandt hun Knap. Han lå i en krog oppe ved vinduet.

Hun kendte ham næsten ikke igen, så forandret var han.

Det svære og oppustede var veget fra hans træk, der nu i den sygelig gule bleghed åbenbarede sin oprindelige renhed og gav ham ligesom en ny skønhed. Det sorte, rige hår, som før skjulte hans pande, var kort afskåret, så tindingens fine, buede form nu kom til sin ret. På kinderne blussede røde pletter og øinene var så klare, så sælsomt klare og blanke — —

»Goddag,« sagde hun og så på ham med tårefyldte øine. Var det en æsthetisk rørelse, eller følte hun i dette øieblik virkelig for ham?

Han rakte hende hånden. Den var så tør og brændende. Den parfume af violer, hun altid bar på sig, slog stærkt imod ham og vakte tusinde minder, glade og bitre, om hendes hjem — og livet derude ... I et slags stum resignation sank han tilbage på puden.

»Tak, at De kom . . . Jeg vidste forresten, at De vilde komme . . . En døende får ligesom småbørn alle sine ønsker opfyldte — om de er nokså urimelige . . .«

»Å, tal ikke om døden, kære Knap . . . De skal se, De kommer Dem snart — Vær bare forsigtig —«

»Nei, nei! . . . Nu er det småt med bajadsen Deres, frue ... Nu synger han på sit sidste vers —«

Udenfor kvidrede småspurvene. Man kunde så tydeligt høre deres travle skrig — de sloges om nogle brød-smuler. Og solen faldt ind i dirrende, gyldne striber. Den legede på Kamillas pande, på de små mørke dun over hendes røde overlæbe, på fløilet i hendes pels og på de blanke knapper i hendes violette dragt.

Knap løftede sine magre, blodløse hænder i veiret og lod solen spille varmende på dem. Det lod til, at han følte en egen glæde ved dette.

»Er det sandt, at man allerede har fundet blåveis?« spurgte han med et åndsfraværende smil.

»Ja, man siger så —«

»Å, hvor gerne jeg vilde se nogle blåveis — Våren . . .«

»Jeg skal ta' med en buket til Dem, når jeg atter besøger Dem.« Og hun tænkte ved sig selv: Hvilke underlige ideer syge folk får! Tidligere brød han sig aldrig om blomster —

Hun havde taget plads på stolen ved siden af hans seng. Og begge talte hviskende, for at naboerne ikke skulde høre deres samtale.

»Kommer De da snart igen?«

»Meget snart — Måske imorgen —«

Han lå rolig og betragtede hende i en usigelig følelse af velvære, af taus nyden . . . Der gik ud fra hende en rusende duft af ungdom, af

vår-anelser, af skønhed, af elskovs-lykke — en livets varmblodige strømning, som ikke alene han følte.

Også de andre syge, hvoraf flere var dødsdømte, vendte sig oplivede og redningssøgende mod hende, som forkrøblede planter vender sig mod lyset.

»De ser så strålende ud,« udbrød han med sin brustne stemme. Det er ligesom De bærer på en glad hemmelighed . . . Hvad er der hændt Dem, frue? . . . Sig mig det . . . Jeg er ikke skinsyg mere . . . Nu kan jeg glæde mig over Deres lykke . . . tro mig . . .«

»De ta'r feil . . . Skulde jeg være glad — nu . . .?« Hun så bedrøvet på hans udmagrede skikkelse.

»Der er noget over Dem idag . . . noget eget . . . som gør én svimmel . . . jeg ved ikke hvad —« Og han drog langt, nydende, pusten som om han indåndede en hel haves vellugt.

»Det må være våren . . . luften er så stærk derude . . . ja, der ligger vår i luften« . . .

Han lukkede i træthed øinene. Skulde denne vår blive hans siste? I denne stund lignede han et lig med sit blege, forstenede ansigt og den hvide skjorte. Hun lyttede til hans åndedrag, det gik hæst og besværligt.

»Har De det meget ondt —?« hviskede hun og torrede med sit parfumerede kniplingslommetorklæde sveden af hans pande.

»Ikke nu . . . når De er her . . . å nei, jeg har det så godt — så godt —«

Hun stellede med hoved-puden, så at han lå bedre. Han så taknemmeligt på hende.

»Å, hvis jeg nu fik leve! . . . men der sker ingen mirakler nutildags — hvor jeg da vilde forandre mig . . . Ja, jeg vilde bli' et nyt menneske . . . Alle tanker om digter-storhed vilde jeg la' fare . . . Jeg vilde arbeide, arbeide . . . i mit ansigts sved som en sjouer . . . om arbeidet end var nokså simpelt og ringe . . . Så gjorde jeg da nogen nytte i verden . . . Og jeg tjente penge . . . Og så slap min gamle mor« — der kom som en hulken i hans røst — »at trælle blandt fremmede for sit brød . . . Jeg skulde forsørge hende . . . Vi skulde ha' et eget hjem . . . Og min glæde skulde være den . . . at hun var tilfreds . . . at hun kaldte mig »Fikkemand« som i gamle dage . . . Stakkars mor! . . Jeg var hendes eneste støtte . . . burde ialfald været det — Min søster er i Amerika, min bror på langreis — Hun har ingen at hygge sig til herhjemme — Å, ræk mig glasset der! Jeg er så — — Nei, ikke det! Det åndet med saft og vand —«

Hun førte drikken til hans læber. Han benyttede leiligheden til hurtigt at trykke et kys på hendes hånd.

»De blir vel ikke sint på mig for det?« spurgte han så ydmygt. »I gamle dage fik jeg altid lov — — at kysse Dem på hånden . . . husker De?«

Hun nikkede mildt til ham — men kysset havde berørt hende ubehageligt. Hun havde kendt hans syge, urene ånde vifte om sin mund.

»Jeg har det værst om natten . . . jeg får slet ikke sove . . Jeg bad doktoren om lidt morfin, men det nægtede han mig . . . Måske er det for kostbart for mig? — Alle disse tanker her, ser De« — han pegte på panden — »og så disse syge og døende rundt omkring . . . deres skrigen og hosten og rallen . . . Inat troede jeg, at jeg skulde bli gal . . . Jeg lå hele tiden og hørte på hans« — han så sky på nabosengen — »uregelmæssige, stønnende åndedræt . . . Han kan ikke svælge — det er struben, ser De . . . Han klarer det heller ikke længe . . . inat eller imorgen, mener doktoren . . . Undertiden trækker han pusten som når man trækker op et uhr — til andre tider hører jeg slet ikke hans åndedrag . . . alt blir så stille . . . og jeg tror, han har kreperet og at jeg ligger ved siden af et lig . . . Det er forfærdeligt! — —

Belysningen om natten her er også så tarvelig ... Man kan bli ganske mørkræd . . . Jeg vilde gerne ha' mange, mange lamper . . . lys og glans som i en balsal —«

Han hostede, munden fyldtes med slim, og i stum bøn pegte han på en genstand, der stod under det lille bord ved sengen. Det var en skål af tin. Hun holdt den for hans mund. Han spyttede deri, og hun mærkede, at der var blod-dråber i slimet.

»Tak — å tak —«

»Men De må ikke tale så meget — De anstrenger brystet for meget.«

»Det var blot noget . . . jeg vilde fortælle Dem . . . Jeg har ligesom almues-folk en sand skræk for hospitalet . . . Kommer man først herind . . . kommer man aldrig mere levende ud igen — ja, det er nu min mening — Om jeg bare fik slippe ud herfra! . . . Ja, fik jeg blot ligge alene . . . i et privat-logis i byen — med en venlig våge-kone istedetfor denne kedelige diakonisse, der plager mig med religiøst snak og som truer med at kalde præsten til mig — Ja, da — da kunde jeg endnu komme mig, tror jeg . . . hvem ved? . . .«

Havde han et hemmeligt håb om, at hun skulde tage ham hjem til sig og pleie ham? Isåfald blev vinket ikke forstået. Hun snakkede

ham blot efter munden, som man gør med små børn. Hun så jo, at her var intet håb.

»Eller om jeg fik reise til syden . . . til Mentone . . . Der er så godt for brystsvage, siger man . . . Den milde luft, den blå himmel . . . Jeg har aldrig været i syden . . . men der skal være så deiligt dernede, så deiligt . . . Ja, hvem ved, om ikke et varmere klima vilde hjælpe mig? . . . Solen . . . Å, jeg er så glad i solen —«

Han holdt atter sin hånd mod lyset. Strålerne spillede på de klamme, hvide fingre og på de blå negle.

Kamilla havde reist sig. Hun huskede på, at hendes modehandlerinde ventede hende. Hun havde bestilt en ny kjole, som netop skulde passes.

»Vil De allerede gå?« spurgte han angst som et barn, der blir ladt alene tilbage i mørket. Å, jeg som havde så meget at sige Dem . . . Det vigtigste . . Hidtil har jeg bare vrøvlet — Jeg er . . . ja, jeg vilde . . . jeg tænkte —«

»Men jeg kommer jo igen imorgen —«

»Er det vist?«

»Ganske vist — Og med blåveis — Husker De ikke, hvad jeg lovte Dem?«

Hun tænkte på at bøie sig ned og trykke til sidste afsked et kys på hans pande, men så

erindrede hun hans urene ånde og indskrænkede sig til at række ham hånden.

Han holdt den så længe i sin — han vilde slet ikke slippe den.

»Farvel,« hviskede hun og drog sagte hånden løs.

»Farvel!« — Han reiste sig med anstrengelse og sank så tilbage på puden. Med øinene fulgte han hende lige til døren — og hun havde siden møie med at glemme dette blik, så ømt. så uendelig håbløst var det . . .

Små misforståelser mellem elskende har altid en fordel. De opløses, senere eller tidligere, i en smeltende forsoning, det er kys og det er tårer -- men disse tårer brænder ikke. Valdemar havde netop til sin fryd erfaret dette. Han havde påny været hos Kamilla, og han havde over hendes deilige, grådfyldte øine, over hendes ømme, vuggende ord glemt hendes dunkle fortid, og den mistanke, som Pauline havde vakt hos ham.

Han var lykkelig . . .

Nynnende sad han nu på sit værelse og tilbagekaldte sig i hukommelsen hver sød erindring fra dette møde.

Da bankede det hårdt på døren. Dr. Westgård trådte ind.

Valdemar fo'r sammen, frygtende noget ubehageligt. Westgård så forskende på ham. Hans indlednings-ord: »Jeg har noget vigtigt at tale med dig om,« var igrunden overflødige, for hans ansigt havde straks fortalt Valdemar dette.

Valdemar bad ham ikke om at tage plads. Han tog sig selv en stol og satte sig ligeoverfor vennen. Denne skalv i stilhed som én, der frygter for et pinligt forhør eller for en operation. Uvilkårlig trak han sin stol et skridt tilbage fra doktorens.

»Jeg har fået et brev fra din mor,« begyndte doktoren med betydning.

»Du —!« stammede Valdemar. »Men hvorfor —?«

»Ja, når ikke du svarer hende, så — — Du har dine feil som andre, Valdemar, men dette undrer mig, for jeg har altid troet, at du var en god søn.«

Valdemar sad våbenløs. Han stirrede ned i gulvet, hans underlæbe dirrede.

»Din mor er syg — men det ved du vel — ialfald måtte du være forberedt derpå — efter din opførsel mod hende.«

»Syg!« — Valdemar sprang op. »Å nei, det kan ikke være sandt — Du vil blot skræmme mig — Og jeg, som —«

»— har glemt hende, glemt hende ganske, ikke sandt? — Men trøst dig, ven, hun er ikke farlig syg. Hun er ikke sygere end hun har kunnet tilskrive mig — Det er blot kummer over dig, forstår du — Hun kan ikke fatte din taushed . . . Nu afhænger det blot af dig, om hun skal bli' rask igen.«

»Stakkars mor! — Har du brevet på dig? Lad mig læse det! Å, jeg ber dig — Lån mig det! Blot et øieblik! — Du skal få det igen —«

»Jeg skal gi'e dig brevet, inden jeg går. — Ikke nu! — Først har jeg noget at spørge dig om — og jeg håber, at du vil være sanddru mod mig.«

Doktoren gik lige løs på målet. Fra sin chirurgiske praksis vidste han, at mange indledninger, synet af instrumenter, piner patienten mere end selve operationen. Men Valdemar, som forud anede det spørgsmål, som vilde komme, sad og dreiede sig nervøst på stolen som om denne var en pinebænk.

»Er du forlovet med fru Schonberg?«

»J—a.«

»Vil du ægte hende?«

Valdemar så indigneret på ham.

»Naturligvis. Det ene følger af det andet.«

»Hm!« sagde doktoren langtrukkent. Men

Valdemar rynkede brynene, vennens sidste spørgsmål havde krænket hans æresfølelse.

»Og du tror, at du vil bli' lykkelig med hende?«

»Javist. — Men jeg undrer mig virkelig over mig selv, hvorfor jeg er så dum at sige dig alt dette . . . Hvad vil du mig egentlig?«

»Rolig, bare rolig! — Du blir altså lykkelig med fru Schønberg, men du gør samtidig en anden kvinde ulykkelig« — han tog et brev op af lommen og legede betydningsfuldt med det. »Har du tænkt på din mor, din gamle mor —?«

Der blev en pause.

»Man kan ikke ofre en mor alt,« svarede Valdemar mørkt.

»Hun har imidlertid ofret dig alt, hvad du ikke kan være uvidende om. Et par år efter hun var bleven enke, friede en ung og brav og begavet mand til hende . . . Man sa', hun elskede ham — og dog afslog hun, — af hensyn til dig. Du skulde ikke ha' nogen stedfar, hvor god han end var.«

Valdemar sad taus — men hans læber dirrede og øiet fik et eget blankt skær.

»Og hvor lidet kræver igrunden ikke din mor? — At du forlader et fruentimmer som Kamilla, der —«

»Fruentimmer!« — Valdemar bruste op. »Må jeg be' dig —«

»Undskyld — men jeg brugte kun et af din mors udtryk i brevet. Hun taler om en »fraskilt hustru, et eksentrisk fruentimmer, hvis liv har ført hende i folkemunde —«

»Hvem kan ha' bagvasket hende så? Det er skændigt!«

»Hun siger endvidere, at du har at vælge mellem hende og din mor. Drager Kamilla ind i huset, drager hun, den gamle, ud — »Havde det været en ung, god, uberygtet pige,« skriver hun, »ak, med hvilken glæde vilde jeg ikke da modtaget hende som datter! Men fru S. har, efter hvad jeg har erfaret, ingen af de egenskaber, som betinger en mands lykke. Det er en simpel, beregnende kokette.«

»Å, mor kender hende ikke, det er sagen — Havde hun blot seet hende, hvor god og yndig hun er —«

»Men jeg kender hende, du! — Og jeg er ganske af din mors mening. Det er helt igennem en usand natur.«

»Ti! — Du har ingen ret til at snakke med — for du hader hende. Det har jeg mærket forlænge siden —«

Doktoren smilte sælsomt.

»Jeg hade hende? — Jeg! — Å, havde jeg kraft til det, var jeg måske lykkeligere . . . Men det var ikke om mig, vi skulde tale, det var om dig — Lad mig da åbent sige dig — du ved jo, at jeg er din ven, måske din beste — at jeg vilde anse det for den største ulykke, om du blev gift med Kamilla — Nei, far nu ikke op, Valdemar! Lad mig få lov at tale ud — Siden kan du . . .«

Men Valdemar vilde ikke høre på ham. Han reiste sig og drev frem og tilbage på gulvet.

»For det første elsker hun dig ikke —«

Valdemar stansede sin fart og smilte — et overlegent smil, som når man lytter til en gals sniksnak.

»Du skal tro mig, Valdemar. Hun elsker dig ikke, men vel kan hun indbilde sig, at hun gør det. Det er kun en stemning, ser du . . . Hos hende er i følelses-livet alt stemninger og fantasier, den ene jager den anden som bølger . . . Jeg kan her tale af erfaring . . . Engang udmærkede hun også mig — ja, nu gør du store øine — jeg var den udvalgte . . . Men uheldigvis gjorde jeg en liden reise, og da jeg kom tilbage — kun tre, tre uger varede adskillelsen — så var hun . . .« Doktorens hals bevægede sig som om han havde fået noget i vrang-struben.

»Men nok om det, om mit personlige forhold til hende! — Jeg forsikrer dig om, at hvis du imorgen ta'r til Paris, uden at hilse på hende, så vil hun glemme dig om 14 dage over Løken eller en anden vordende storhed, som hun ta'r til nåde igen . . . Hun er blodløs, ganske fri for erotik, det er hemmeligheden . . . Har du lagt mærke til, hvordan hun i samtalen, mens hun gestikulerer, lægger hånden på éns knæ . . . En vellystig gysen farer gennem dig . . . Du indbilder dig, at du har for dig en kurtisane-natur, og du drømmer allerede om besiddelse . . . Jo, tak, far! Forsøg bare at storme fæstningen. Du vil finde en is-blok, en ren jøkel —«

Valdemar hørte på ham som under indflydelsen af et mare-ridt —

»Å, dette væmmelige koketteri! Hvor det oprører mig! Denne leg har for hende hele jagtens spænding, og ingen af dens farer, for hun er usårlig — men vi, vi — Ofrene! . . . En mand vindes blot for at — vrages . . . Engang erobret har han ikke mere interesse for hende end den udpressede citron, som man kaster på møddingen . . . Hvor jeg agter langt høiere den kvinde, som varmblodig og oprigtig gier sig hen til den elskede, som synder af lidenskab, end denne is-blok af et fruentimmer, der i bevidstheden om sin usårlighed, sin manglende

drift, hidser og opægger hver mand, der kommer hende nær — og som siden, når han begærer hende, gjort tullet af hendes blik og ord, blot svarer med et grusomt smil . . . Kan en skøge schakre mere med sin gunst end hun gør det? Hvori står hun over denne? Sig mig det, sig mig det —«

Doktoren havde talt med stigende lidenskab. Nu slog han som fortvivlet hænderne for sit ansigt. Hans hensigt havde været at advare vennen, og så havde han istedetfor gjort en selvbekendelse, forrådt sin egen, tause kummer. Valdemar glemte at blive krænket over hans ord, han så bedrøvet og forbauset på ham, opdagende et smertens-dyb, hvorom han ikke havde nogen idé.

»Husker du vore skole-dage, Valdemar? . . . Hvor ofte jeg reddede dig ud af en eller anden klemme . . . Jeg var jo den ældre . . . Nu vil jeg også frelse dig . . . Ja, det nytter ikke, at du nu er sur og lei mod mig . . . Jeg ved, at du vil takke mig senere — ligesom i skole-dagene, hvor du ovenpå en liden trætte bragte mig et æble eller en kage — Din feil, Valdemar, er, at du er en stor drømmer . . . Du gør dig for mange illusioner. Men nu må du være mand og se virkeligheden i øinene som den engang er . . . Hvad kone kan Kamilla bli' for dig?

Sæt, at din mor ændrer mening og anta'r hende som sviger-datter, kan du alligevel tænke dig Kamilla, den forvænte mode-dame, som adjunktsfrue i en småby som Ålesund eller Kristianssund, protegeret af rektor-fruen, kuet af din ligeså myndige som elskværdige mor — Umuligt! — Kamilla har store fordringer til livet, hun vil ha' luksus, åndrig omgang, selskabelighed, reiser, adspredelser. Hendes egen formue er ubetydelig, den er svundet ind til et par tusinde daler — og du har jo slet ingen, blot din lille løn som lærer. Med den kommer du sandelig ikke langt. Det blir til nogle silkekjoler, *voilà tout.*«

Valdemar havde sat sig ved bordet. Han støttede sørgmodigt hovedet i sine hænder. Modstræbende måtte han i sit stille sind indrømme sandheden af vennens raisonnement.

»Du vil naturligvis begynde med at gøre gæld for at skaffe hende de rige dragter, hun er vant til, men hun, som hverken din kærlighed eller dine pariser-toiletter er nok i længden, hun vil kede sig tildøde i fille-byen. Hun vil til afveksling skændes med din mor, og tilslut vil hun, for ydermere at adsprede sig, begynde på sin gamle, kokette leg. Der findes jo overalt nogle lapse, som gør kur til en smuk og behagesyg kone . . . Og du, stakkar, du vil tilslut

bli' ganske ulykkelig. Gæld, skinsyge og misforholdet til din mor vil røve dig hver glad stund i livet.«

Valdemar så mørkt hen for sig.

»Og hvordan er så Kamillas forhold til sin mand? Er hun lovlig skilt fra ham? Har du set dokumenterne? Om manden vil hun jo selv aldrig udtale sig. Sandheden skal være, at hun skammer sig over hans reducerede stilling. Nogle siger, at han er gade-feier i Amerika, andre påstår, at han sidder i fængsel derovre for en eller anden forseelse . . . Tænk om han pludselig vendte tilbage til Norge for at besøge Jer i den nye rede! Det må ikke være særdeles hyggeligt sådan uden forberedelse at stilles ligeoverfor sin frues *ci-devant* mand —«

Valdemar vred sig som en mishandlet. Han var bleven ganske bleg, og sveden fugtede hans pande. Vennen så, hvor han led, men uden skånsel gik han videre. Snart vilde operationen være forbi.

»Husk så på alders-forskellen! — Du er yngre end hende, næsten 6 år — Det gør ingenting, mener du — Å jo, min ven, det gør mere end du tror — Mange disharmonier kan opstå deraf — Dertil har hun et stort barn, som du kommer til at trækkes med — Og at være fa'r for en fremmed mands barn er ingen behagelig

opgave. Har du forresten seet, hvordan hun opdrager dette barn! Det er en slags dukkeleg, tomme kærtegn og omfavnelser ... Kamilla ved vel, at hun ta'r sig godt ud, når hun med »moderlig ømhed« bøier sig ned og kysser den lille — Og al den letsindige passiar, som barnet må høre på! Det er jo altid tilstede, når der er fremmede, ofte lige til sent på nat. Ja, hun er en slet, ialfald en ufornuftig mor — men en slet mor blir heller aldrig nogen god datter. Kamilla og din mor, Valdemar, vil aldrig kunne enes — De er som ild og vand. Din mor vil ikke vide noget af Kamilla — hun afskyr hende som pesten. Nu må du vælge! På den ene side Kamilla, et væsen, der ikke er værd en bra' mands kærlighed — på den anden side din mor, din gamle, herlige mor, Valdemar! — Jeg forstår, hvor tungt det må være dig at frasige dig Kamilla, hvis du virkelig elsker hende — men der er noget, som står høiere end alle vore egenkærlige lyster, og det er pligten. Hvad skylder du dog ikke din mor, Valdemar! Har du nogensinde tænkt alvorligt derover? Hele hendes liv har jo kun været en lang opofrelse for dig ... Og nu lønner du hende med krænkelser ... Hun er syg, syg af sorg over dig — Ved du, hvad hun tilslut siger i brevet? »Jeg kan ikke leve uden Valdemar, han var min

livsens glæde, min øienlyst — og dog skal vi nu skilles. Jeg er gammel og svag, jeg føler, at jeg ikke overvinder denne ulykke — Mit håb er, at gud forbarmer sig over mig og snart ta'r mig til sig« — —

Valdemar knugede i stilhed hænderne. Hvor hans skæbne blev trist! Stillet mellem to kvinder, der var ham kærere end alt andet på jorden! Hvordan han end valgte, blev resultatet lige fortvivlet. Levede han for den ene, så var han død for den anden.

Kamillas billede steg pludselig op for ham i al sin forførende skønhed. Hun så sørgmodigt på ham med sine store, mørke øine og hviskede: »Tro ikke verden — jeg er bedre, langt bedre end de siger — jeg er sørgelig mishandlet af forholdene — det ved du, bedre end nogen anden — og jeg elsker dig, jeg elsker dig —«

Men hendes billed blev mattere og mattere. Det gled ud som i tåge. En anden skikkelse trængte sig, mægtig og lysende, frem på denne grå baggrund . . . Det var hans mor . . . Hun

kom med sine ældre rettigheder over ham, med sin livslange, provede troskab, med sin uendelige ømhed . . . Tårerne trillede ned over hendes furede kinder, idet hun bønfaldende strakte de gamle, rystende hænder ud mod ham:

»Vil du forskyde mig, Valdemar? Er det virkelig sandt? Å, du har ikke hjerte dertil —«

Hans følelser overvældede ham ved denne tanke. Han huskede det løfte, han havde givet sin døende far, at han altid vilde gøre moderen lykkelig. Han brast i gråd, og så bøiede han sig ned over bordet, med ansigtet skjult i de korslagte arme, for at ikke vennen skulde se, hvor bevæget han var. »Men Kamilla,« mumlede han sønderknust, »Kamilla . . .«

Doktoren betragtede ham en stund med tankefuld medlidenhed. Han anede, at Valdemar allerede havde taget den smertelige beslutning. Så slog han pludselig armene, ømt som en bror, om hans hals.

»Græd ud, ven, græd blot ud . . . Skam dig ikke over disse tårer — Også jeg har grædt dem . . . Det er din første, store sorg dette . . . Jeg ved af erfaring, hvor den er bitter . . . Det er ligesom hele verden gik under med denne ene brustne illusion . . . Alt blir farveløst og tomt omkring én . . . Ja, tror du ikke, at også

jeg har lidt? . . . A, hvor jeg elskede hende du, hvor jeg elskede hende . . .«

Valdemar keg sky, med tåreblændede øine, op imod vennen.

»Jeg elskede hende, varmt og stærkt som en mand, der har den første ungdom bag sig med dens forliebelser og skuffelser . . . Jeg digtede en sjæl ind i denne fagre form, — en sjæl, dyb og uegennyttig nok til at forstå min . . . Dette vidunderlige øie med det ædle græske snit kunde aldrig i evighed skuffe . . . Bag det måtte bo en verden af skønhed og godhed . . . Denne hvide pande, så fint formet ved tindingen, måtte være et hjem for rene og kyske tanker . . . Og denne mund, der har en linie så smeltende yndefuld, at den kaldes en amor-bue, syntes den ikke bestemt til blot at ånde i toner, til at tale gode og harmoniske ord? — Haha! — Blikket var falsk, panden løi, og disse læber med amor-buen har jeg hørt sige grove løgne — og stygge skældsord til tjenestepigen — Det er utroligt, men sandt — så fortvivlet sandt — —

Alt hos hende er uægte — ligetil sproget. Hun eier store og buldrende ord for bitte små følelser, eller for ganske at skjule sin mangel på al følelse. Dog mig narrede hun ikke! Men hvor det gjorde ondt daglig at se forgyldningen falde af, — at se, at der bag denne blanke skal

ikke fandtes noget . . . ialfald ikke noget, der var værd at elske og gi'e sit liv for . . . Å, dette fruentimmer har meget at svare for . . . Jeg kan endnu ikke rigtigt tilgi'e hende . . .«

Doktoren havde næsten glemt, at Valdemar var tilstede. Han stirrede åndsfraværende og mørkt hen for sig. Han havde indbildt sig, at foragten omsider havde dræbt hans kærlighed til Kamilla, og nu opdagede han, at såret endnu ikke var groet til, men at det blødte ved den sagteste berørelse.

Valdemar betragtede dette usædvanlig magre og melankolske ansigt, og ligesom et landskab eller billede i en viss belysning oplader sin egentlige skønhed for os, så sloges han i dette sekund af vennens blege træk. De åbenbarede ham en hel historie.

Vennerne vidste ikke selv, hvordan det gik til, men pludselig lå deres hænder som to våbenfællers, der bærer ar efter de samme kampe, trofast trykkede i hinanden . . .

»Farvel,« sagde doktoren og rev sig løs efter en betydningsfuld taushed. Ved døren stansede han.

»Dit mål var jo Paris — for at studere der . . . Jeg vil underrette dig om at Havre-båden går imorgen . . . Pauline Sommerfelt reiser da — Det er sandt, der havde jeg nær glemt

brevet.« Han lagde det på bordet fremfor Valdemar og gik.

Valdemar greb brevet. Uvilkårlig førte han det til sin mund og kyssede det. Hvor moderens hånd havde skælvet dennegang! Bogstaverne var næsten ulæselige, et par steder var skriften halvt udvisket af tårer. Han gennemlæste det, atter og atter . . . Hvad der gjorde dybere indtryk på ham end alle dets klager og bønner, var, sælsomt nok, enkelte helt prosaiske oplysninger, som hun gav. De førte ham lige ind i det stille hjem-liv, som han havde været så nærved at svigte.

Valdemar sov ikke meget den nat. Han lå og vred sig hid og did, stønnende, nærved at kvæles af tankernes tunge byrde. Snart var det Kamilla, som viste sig for ham, snart moderen, så igen Kamilla . . . Å, han magtede ikke at rive sig løs fra hende! Det var det samme som at rive sjæl og hjerte ud af ham — Uden hende var han som et levende lig . . . Ved midnatstid stod han pludselig op og klædte sig på . . . Han vilde straks ile til hende . . . Han vilde fortælle hende alt . . . Og hun vilde forstå at retfærdiggøre sig . . . og han vilde falde på knæ for hende og bede hende om tilgivelse, fordi han i tankerne havde forrådt hende . . . Så huskede han hendes egne selvanklager, Pau-

lines frafald, vennens bitre oplevelser, moderens uvillie — og rolig og kold klædte han sig atter af. Det vanvittige ved hans idé stod grelt for ham — —

Om morgenen, da grålysningen med kritisk kulde brød gennem rullegardinerne ind i hans værelse, havde han udstridt den svære, svære kamp . . .

Han turde ikke gense Kamilla — men fra udlandet af vilde han sende hende et langt brev og forklare sin opførsel.

Ja, der var kun et middel til at redde sig, og det var ved flugten — hvor uhæderlig denne end kunde synes i Kamillas øine. Så han hende igen, var han fortabt, det følte han. Han stod op, pakkede sin kuffert, gik siden ned på dampskibs-kontoret og løste sig en 1ste klasses billet til Havre.

Kamilla stod nynnende fremfor speilet og prøvede et nyt, halv vårligt toilette. Mon Valdemar vilde like denne dragt? Den var måske for rig, for overlæsset med bånd og garneringer til at behage ham, som havde slig enkel smag . . . Å, hvor hun var lykkelig . . . Hun ventede ham idag, ganske bestemt . . . Hun havde nylig seet ham, og dog syntes hun, det var en evighed siden de var sammen . . . Hun nynnede atter: »Im wunderschönen monat Mai —« og rettede smilende på sin frisure. Hun havde idag sat håret op på en ny vis, opskruet bag, så at hele hendes smukke nakke vistes, og med små bukler i panden . . . Kanske han vilde synes bedre om denne frisure end om hendes græske knude? . . . Når hun tænkte på Valdemar, var hun så glad og tryg . . . ja, så inderlig tryg . . . Hun havde en følelse som en skibbrudden, der ved et mirakel er slynget op på den frelsende ø, og hun hviskede

og nynnede i sin høie fryd over det reddede liv — det lød som fugle-kvidder —: »Han elsker mig, han elsker mig . . .«

Pludselig udstødte hun et let skrig. I speilet, der hang ligeoverfor døren, så hun dr. Westgård træde ind — og dette strenge alvors-ansigt bebudede en ulykke.

»Hvad er det?« spurgte hun, uden at gi'e ham tid til at hilse pa hende. »Sig det straks — Det er noget galt, jeg aner det —«

»Rolig!« bad han, »rolig . . . Sæt dig — Sa skal jeg fortælle —«

»Det er noget — om Valdemar — din ven, ikke sandt?«

»Jo—o!« svarede han irriterende langsomt.

Han så stivt på hende, der fortæredes af uvished og angst . . . Hvor havde ikke denne kvinde leget med ham! Som en kåd gut, der morer sig med at pine den småfugl, den har fanget . . . Hvad havde han ikke udstået for hendes skyld . . . Men nu var det hendes tur at lide — Han var ilet lige fra Valdemar til hende for at fortælle hende nyheden, i en uklar, grusom længsel efter at være vidne til hendes ydmygelse . . . I sekundet nød han hele hævnens bitre sødhed . . . Hun sprang frem og tilbage, hun rev utålmodigt i kjolens silke-sløifer og spurgte gentagende med

halvkvalt røst: »Nu, så tal dog, mand — Hvor er Valdemar?«

»Han er reist.«

Han var ikke forberedt på den virkning, som denne meddelelse gjorde. Alt blod veg fra hendes ansigt, munden åbnede sig besynderligt hjælpeløst, som man kan se det hos småbørn, mens øiet fordummet stirrede ud for sig —

»Reist!« gentog hun mekanisk — og hånden tog instinktmæssig fast tag om en stol i hendes nærhed.

Doktorens ædelmod vaktes, alle tanker om hævn fløi bort ved synet af denne smerte, der var så ukunstlet, så sand. Ikke uden medlidenhed fortsatte han:

»Når jeg siger, at han alt er reist, har jeg udtrykt mig ukorrekt. Han reiser først imorgen tidlig — over Havre til Paris Du ved, hans plan var at opholde sig et år udenlands —«

»Og nu . . . har han sendt dig . . . for at —«

»Ja, jeg kan bringe dig hans hilsen og hans — farvel.«

»Intet mere? . . . Intet brev —«

»Nei, intet mere.«

Hendes hår var fugtigt af sved, læberne tørre. Hun bøiede hovedet med en egen bevægelse — det sank pludseligt og kraftløst som

under et usynligt slag — og en sagte stønnen trængte sig frem fra hendes bryst.

»Og jeg, som elskede ham . . . Jeg, som — —«

»Du tar feil, du har aldrig elsket,« sagde doktoren med forceret barskhed, »hverken ham eller nogen anden.«

»Nei, ikke dig,« svarede hun ringeagtende og løftede stolt det sænkede hoved. »Du har ret . . . Dig har jeg aldrig elsket — Jeg kaster mig ikke bort til den første, den beste . . . Jeg ventede og ventede — til den rette kom . . . og nu — — Å, min gud —«

Hun vred sine hænder.

»Du ved ikke engang, hvad det er at elske,« fortsatte doktoren, ægget af hendes hånende ord. »Nu indbilder du dig, at du gør det — og du er ulykkelig over at du har tabt ham . . . Men denne følelse vil gå over som dine andre — stemninger . . . Tro mig . . . Jeg kender dig bedre end du selv — Hvad du besidder, er blot en kølig sanselighed, der ikke har villet koncentrere sig — Aldrig har dit hjerte slået varmere for et andet hjerte, for et andet menneske . . . Du modtager kun, du gi'er intet . . . Hvad du elsker, er glimrende egenskaber, berømte mænd, ansete stillinger, indflydelse, fornem omgang — alt, hvormed du kan pynte dig og brillere . . . Mennesker med ry og magt var

altid dine idealer, selv om deres stilling var vunden på moralens bekostning . . . Dem kunde du bruge som en stige for at klatre høiere op i samfundet . . . De andre, folk, som blot eiede hjertelag eller karakter, betød intet i dine øine, slet intet —«

»Og dette tror du? . . . Og alt dette har du sagt til ham — til Valdemar . . . Dadlet mig . . . så ubarmhjertigt . . . Uden spor af skånsel for mig — ikke for ham . . . der elsker mig . . . og som hvert ord måtte være et dødsstød —«

Hun gråt sårt og jamrende som et lidet barn, uden at ændse, at han var tilstede. Hendes gråd vilde slet ikke stanse. Og han, den stærke, skeptiske mand stod nu ganske holdningsløs ligeoverfor denne smerte, med en dunkel følelse af brøde, en ubestemt frygt for i god tro at have forplumret noget, der uden hans ukaldede mellemkomst vilde udviklet sig harmonisk, til lykke for begge parter . . .

Havde han virkelig gjort hende uret?

Havde han seet mere på skygge-siderne i hendes karakter end på de gode egenskaber, som dog fandtes? Havde han været partisk i sin fordømmelses-dom over hende? Mon skinsygen og harmen over at Kamilla havde for-

smået ham, var de egentlige motiver til hans strenge handlemåde?

Men Kamilla gråt fremdeles. Nu og da puttede hun lommetørklædet i munden for at stagge den stigende hulken.

Han betragtede hende hovedrystende og følte sig som en forbryder. Å, hvordan kunde han læge dette sår? . . .

»Kamilla!« hviskede han frygtsomt — det lød som et »om forladelse« — og søgte skælvende at gribe hendes hånd.

»Væk!« råbte hun som en rasende, hun gråt ikke mere, det var som om tårerne sluknede ved hans berørelse — hun stødte ham fra sig med en mine som om hun var bleven besudlet af et ækelt dyr. »Jeg afskyr dig — jeg ved godt, at det er dig, som har sværtet mig for ham — Du med din giftige tunge! — Gå, gå! — jeg foragter dig, hører du —«

Han gik med ludet hoved mod døren. Hans ansigt var blegt og fordreiet, det skarpe træk om hans mund trådte dobbelt tydeligt frem.

»Jeg vil underrette dig om,« sagde han omsider og søgte at smile spydigt, »at du ikke vil finde Valdemar alene hjemme iaften — Jeg blir sammen med ham hvert øieblik — ligetil han reiser . . . Forstår du?«

Hun svarede intet — Hun sad bøiet over bordet og gråt, endnu bitterligere end før.

Han så et sekund på denne fortvilelse, der syntes ulægelig — og han sukkede dybt, dybt, idet han gik.

Den stakkar! Han elskede hende endnu ...

Morgenen var grå og trist. Det regnede ikke, men folk bar dog på parapluier. Uveiret lå ligesom i luften.

På toldbodbryggen var der travl virksomhed. Dampskibet »Kong Magnus« lå færdig til afreise. Sjouere sprang hid og did, kasser og kufferter bares ombord, og på bryggens kant stod nogle dagdrivere og nysgerrige, for at se skibet drage.

Dampskibet peb en, to, tre gange. En forsinket passager kom løbende forpustet, med en vadsæk i hånden. Det var det siste øieblik.

Landgangs-broen blev kastet af.

Valdemar stod ved rælingen og så mod land. Han var bleg og forvåget. Flere gange fór han skælvende sammen som om han frøs.

En tungsindig drømmer lig stod han der alene mellem de mange medpassagerer, der i unødvendig travlhed fo'r frem og tilbage på dækket. Hans ven, dr. Westgård, havde netop taget farvel med ham og var gået sin vei.

Han så og så mod den by, hvor han i nogle måneder havde levet mere end i hele sit forbigangne liv tilsammen, et overmål af lykke, af angst, af lidelse — og over hans trætte ansigt lagde der sig et eget spændt, uroligt udtryk. Det var som om han ventede nogen . . . Han tog sin kikkert, som han bar i en rem om halsen, og pudsede den mekanisk.

Blandt tilskuerne på bryggen trængte sig pludselig frem på en forvirret vis en ung dame, hvis skødesløse dragt røbede, at hun i stort hastværk havde iført sig den. Hun bar en gammel regn-kåbe, hatten sad skævt, og hun havde ingen hansker på.

»Kamilla!« udbrød han og udstrakte uvilkårlig hænderne. »Kamilla —«

Dampskibet satte sig langsomt i bevægelse.

Men hun havde fået øie på ham — og dette øie veg ikke længer fra ham. Som en stor, sorgfuld bebreidelse fulgte det ham. Ansigtet var gråblegt, næsten gustent i det kolde morgenlys, men for Valdemar havde hun aldrig været så dragende skøn som i dette øieblik. Hendes

fine mund havde en ynkelig skæv dreining som man kan se det hos småbørn, der er på nippet til at briste i gråd.

Dampskibet fo'r langs med Egeberg, der nu i vår-sølet med sine smudsige sne-klatter og sorte klynger af nåletræer dannede et trist billede, og gled stille udover Bjørviken.

Men Valdemar stod ubevægelig pă samme sted ved rælingen og stirrede efter Kamilla. Det siste, han så af hende, var, at hun trykkede lommetørklædet mod øinene. Hun gråt — gråt over ham . . . Å, nu slog han fast, at hun igrunden var sand og god, at hun virkelig elskede ham . . . Hans hjerte blødte . . . Havde han eiet vinger, var han fløiet i land . . . Han vilde ydmyg angrende kaste sig på knæ foran hende, kysse sømmen af hendes kjole og trygle og trygle om hendes tilgivelse . . .

Dampskibet var et stykke ude i fjorden. Man kunde af byen blot øine dens ubestemte konturer.

En af passagererne nærmede sig ham. Det var Pauline Sommerfelt.

Han havde allerede hilst på hende. Hun var iført en smuk reise-dragt, der klædte hende godt, og hendes udseende var friskere end ellers — Dog øinene var tårefyldte. Det land, hun

elskede så høit, skulde hun nu forlade, måske for bestandig . . .

»Jeg har talt med kaptainen,« sagde hun og smilte gennem tårerne til Valdemar. »Han mener, at disse storm-skyer snart trækker over og at vi får et godt veir over havet. Om tre dage er vi i Havre, næste dag i Paris . . . Hvor jeg glæder mig til at gense Tuilleriernes have! Snart står kastanje-træerne der i blomst.«

H. DRESSEL, Bogbinder,

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PT
8163
P28M6

Paulsen, John
Moderne damer

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 06 05 12 012 0